

**T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI**

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE YEREL ÖĞELERİN
KULLANIMI: BEYPAZARI ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

**Hazırlayan
Fatma AKCAN**

**Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Adnan ALTUN**

BOLU, HAZİRAN-2016

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

Fatma AKCAN tarafından hazırlanan “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yerel Öğelerin Kullanımı: Beypazarı Örneği” adlı çalışma jüri tarafından İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir. 23/06/2016

Jüri Üyeleri

Akademik Unvanı, Adı ve SOYADI

İmza

Üye (Tez Danışmanı): Yrd. Doç. Dr. Adnan ALTUN

Üye: Yrd. Doç. Dr. Fahri KILIÇ

Üye: Doç. Dr. Mehmet Ali ÇAKMAK

Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün Onayı

Prof. Dr. Türkan ARGON

Enstitüsü Müdürü

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum, “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yerel Öğelerin Kullanımı: Beypazarı Örneği” başlıklı çalışmanın yazılmasında bilimsel ve etik kurallara uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda atıfta bulunduğumu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.
23/06/2016

Fatma AKCAN

TEŞEKKÜR

“Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yerel Öğelerin Kullanımı: Beypazarı Örneği” adlı bu araştırma Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

Bu araştırmanın literatür taramasında, verilerin toplanmasında, analiz edilerek yorumlanmasında birçok kişinin katkısı olmuştur. Tez danışmanlığımı üstlenerek, konu seçiminde bana yön veren, bilgilerini paylaşan, çalışmanın her aşamasında yer alan ve desteğini esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Adnan ALTUN’ a ve ihtiyaç duyduğumda bana yardımcı olan tüm hocalarıma özellikle tez süresi boyunca her anında benden yardımını esirgemeyen çok değerli hocam Doç. Dr. Cemil Cahit YEŞİLBURSA’ya çok teşekkür ederim.

Araştırma sırasında tarafımda hazırlanmış olan görüşme formundaki soruları gönüllü olarak yanıtlayan Beypazarı’nda yaşayan bütün öğretmen, öğrenci ve yöre halkına teşekkürlerimi sunarım. Yabancı kaynakları çeviri kısmında yardımcı olan İngilizce öğretmeni Sayın Harun GÜVEN’e, Hale YİĞİT’e ve ayrıca araştırma sırasında Beypazarı ile ilgili gerekli kaynakları bulmamda yardımcı olan ve bilgilendiren Beypazarı Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü Sayın Zafer POYRAZ’ a canı gönülden teşekkür ederim.

Yüksek Lisansa başladığım ilk günden bugüne kadar sabırla yanımda olan ve her aşamada destek veren sevgili annem Necla AKCAN ve sevgili babam Hamza AKCAN’ a teşekkürü bir borç bilirim.

FATMA AKCAN

Bolu- 2016

İÇİNDEKİLER

ONAY.....	ii
ETİK BEYAN.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	ix
ÖZET.....	xi
ABRASCT.....	xii
ÖNSÖZ.....	xiii
I. BÖLÜM	
1. Giriş.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	6
1.4. Problem Cümlesi.....	8
1.5. Alt Problemler	8
1.6. Tanımlar	9
1.7. Kapsam ve Sınırlılıklar.....	10
1.8. Sayıltı.....	10
II. BÖLÜM	
2. Kuramsal Çerçeve ve İlgili Literatür.....	11
2.1. Sosyal Bilgiler.....	11
2.1.1. Sosyal bilgilerin tanımı ve kapsamı.....	11
2.1.2. Sosyal bilimler ve sosyal bilgiler.....	16
2.1.3. Sosyal bilgiler’ in dünyada ve Türkiye’de gelişimi.....	16
2.1.4. Beypazarı.....	22
2.1.4.1. Coğrafi konumu.....	22
2.1.4.2. Beypazarı ismi.....	22
2.1.4.3. Beypazarı’nın tarihçesi.....	23
2.1.5. Yerel sosyal bilgiler öğretimi.....	25
2.1.6. Yerel sosyal bilgilerin temelleri.....	29

2.1.6.1. Yerel tarih öğretimi.....	29
2.1.6.2. Yerel coğrafya öğretimi.....	30
2.1.6.3. Sosyal öğrenme.....	32
2.1.6.4. Otantik öğrenme.....	33
2.1.6.5. Yerel toplum çalışmaları.....	33
2.1.6.6. Projeye dayalı öğrenme.....	34
2.1.6.7. Topluma hizmet uygulamaları.....	35
2.1.6.8. Sosyal bilgiler proje fuaları.....	36
2.1.6.9 Toplum destekli uygulamalar	37
2.1.6.10. Teknoloji destekli sorun çözme.....	38
2.1.6.11. Yer temelli öğrenme.....	39
2.1.6.12. Çevre/ doğa eğitimi.....	39
2.1.6.13. Sözlü tarih.....	40
2.1.6.14. Okul dışı öğrenme.....	41
2.1.6.15. Biyografi öğretimi.....	42
2.2. İlgili Araştırmalar.....	45
2.2.1. Türkiye’ de yapılan çalışmalar.....	45
2.2.1.1. Yerel tarih ile ilgili çalışmalar.....	45
2.2.1.2. Yerel coğrafya ile ilgili çalışmalar.....	48
2.2.1.3. Yerel toplum ile ilgili çalışmalar.....	48
2.2.1.4. Dil öğretiminde yerellik ile ilgili çalışmalar.....	49
2.2.1.5. Eğitim yönetiminde yerelleşme ile ilgili çalışmalar.....	49
2.2.2. Beypazarı ile ilgili yapılan çalışmalar.....	52
III. BÖLÜM	
3. Yöntem.....	54
3.1.Araştırmanın Modeli.....	54
3.2.Çalışma Grubu.....	54
3.3.Verilerin Toplanması.....	55
3.4.Verilerin Çözümlemesi.....	56
IV. BÖLÜM	
4. Bulgular ve Yorum.....	58
4.1. Görüşme Formunda Yer Alan Birinci Bölüm Bulgu ve Yorumları.....	58
4.1.1. Katılımcı halka ait kişisel bilgiler.....	58
4.1.2. Katılımcı öğretmenlere ait kişisel bilgiler.....	60

4.1.3. Katılımcı öğrencilere ait kişisel bilgiler.....	61
4.2. Görüşme Formunda Yer Alan İkinci Bölüm Bulgu ve Yorumları.....	62
4.2.1. Halktan sağlanan bulgular ve yorum.....	62
4.2.2. Öğretmenlerden sağlanan bulgular ve yorum.....	75
4.2.3. Öğrencilerden sağlanan bulgular ve yorum.....	72
4.3. Katılımcılardan Elde Edilen Verilerin Karşılaştırılması.....	87
4.3.1. Yörede yaşamış önemli kişilere katılımcıların verdiği cevapların karşılaştırması.....	88
4.3.2. Yörede oluşmuş önemli olaylara katılımcıların verdiği cevapların karşılaştırması.....	89
4.3.3. Yörede var olan önemli mekânlara katılımcıların verdiği cevapların karşılaştırması.....	90
4.3.4. Yörenin geçirdiği önemli dönemlere katılımcıların verdiği cevapların karşılaştırması.....	92
4.4. Yerel Sosyal Bilgiler Öğretimine Model Oluşturmaya Yönelik Örnek İlişkilendirmeler.....	92
V. BÖLÜM	
5. Sonuç Ve Öneriler.....	101
5.1. Sonuç.....	101
5.2. Öneriler.....	104
6. KAYNAKÇA.....	107
7. EKLER.....	118
8. ÖZGEÇMİŞ.....	126

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. 1. Katılımcı halkın cinsiyet durumu.....	58
Tablo 1. 2. Katılımcı halkın mesleki kıdem durumu.....	59
Tablo 1. 3. Katılımcı halkın mesleki durumu.....	59
Tablo 1. 4. Katılımcı halkın öğrenim düzeyi durumu.....	59
Tablo 2. 1. Katılımcı öğretmenlerin cinsiyet durumu.....	60
Tablo 2. 2. Katılımcı öğretmenlerin kıdem durumu.....	60
Tablo 2. 3. Katılımcı öğretmenlerin mezun olduğu program durumu.....	60
Tablo 3. 1. Katılımcı öğrencilerin cinsiyet durumu.....	61
Tablo 3. 2. Katılımcı öğrencilerin okul durumu.....	61
Tablo 3. 3. Katılımcı öğrencilerin sınıf durumu.....	62
Tablo 4. 1. Yöre halkının “yerel değerleri öğretilmeli midir? sorusuna cevapları.....	62
Tablo 4. 2. Yöre halkının yerel konuları öğretme gerekçeleri.....	63
Tablo 4. 3. Yöre halkının öğretilbileceğini düşündüğü önemli kişiler.....	64
Tablo 4. 4. Yöre halkının öğretilbileceğini düşündüğü önemli olaylar.....	67
Tablo 4. 5. Yöre halkının öğretilbileceğini düşündüğü önemli mekânlar.....	70
Tablo 4. 6. Yöre halkının öğretilbileceğini düşündüğü önemli dönemler.....	73
Tablo 5. 1. Katılımcı öğretmenlerin “yerel değerleri sizce öğretilmeli midir? sorusuna cevapları.....	75
Tablo 5. 2. Katılımcı öğretmenlerin yerel konuları öğretme gerekçeleri.....	76
Tablo 5. 3. Katılımcı öğretmenlerin öğretilbileceğini düşündüğü önemli kişiler.....	77
Tablo 5. 4. Katılımcı öğretmenlerin öğretilbileceğini düşündüğü önemli olaylar.....	78
Tablo 5. 5. Katılımcı öğretmenlerin öğretilbileceğini düşündüğü önemli mekânlar.....	80
Tablo 5. 6. Katılımcı öğretmenlerin öğretilbileceğini düşündüğü önemli dönemler.....	81
Tablo 6. 1. Katılımcı öğrencilerin “yerel değerleri sizce öğretilmeli midir? sorusuna verdikleri cevaplar.....	83
Tablo 6. 2. Katılımcı öğrencilerin yerel konuları öğretme gerekçeleri.....	83

Tablo 6. 3. Katılımcı öğrencilerin öğretilbileceğini düşündüğü önemli kişiler.....	84
Tablo 6. 4. Katılımcı öğrencilerin öğretilbileceğini düşündüğü önemli olaylar.....	85
Tablo 6. 5. Katılımcı öğrencilerin öğretilbileceğini düşündüğü önemli mekânlar.....	86
Tablo 6. 6. Katılımcı öğrencilerin öğretilbileceğini düşündüğü önemli dönemler.....	87
Tablo 7. 1. Katılımcıların öğretilbileceğini düşündüğü önemli kişiler cevaplarının karşılaştırması.....	88
Tablo 7. 2. Katılımcıların öğretilbileceğini düşündüğü önemli olaylar cevaplarının karşılaştırması.....	89
Tablo 7. 3. Katılımcıların öğretilbileceğini düşündüğü önemli mekânlar cevaplarının karşılaştırması.....	90
Tablo 7. 4. Katılımcıların öğretilbileceğini düşündüğü önemli dönemler cevaplarının karşılaştırması.....	91
Tablo 8. 1. Edinilen bulguların birey ve toplum öğrenme alanı ile ilişkilendirilmesi.....	92
Tablo 8. 2. Edinilen bulguların insanlar, yerler ve çevreler öğrenme alanı ile ilişkilendirilmesi.....	93
Tablo 8. 3. Edinilen bulguların kültür ve miras öğrenme alanı ile ilişkilendirilmesi.....	94
Tablo 8. 4. Edinilen bulguların güç, yönetim ve toplum öğrenme alanı ile ilişkilendirilmesi.....	96
Tablo 8. 5. Edinilen bulguların üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanı ile ilişkilendirilmesi.....	97
Tablo 8. 6. Edinilen bulguların bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanı ile ilişkilendirilmesi.....	98
Tablo 8. 7. Edinilen bulguların gruplar, kurumlar ve sosyal örgütler öğrenme alanı ile ilişkilendirilmesi.....	99
Tablo 8. 8. Edinilen bulguların küresel bağlantılar öğrenme alanı ile ilişkilendirilmesi.....	100

KISALTMALAR LİSTESİ

T.C. : Türkiye Cumhuriyeti

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

Akt: Aktaran

ÖZET

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE YEREL ÖĞELERİN KULLANIMI: BEYPAZARI ÖRNEĞİ

Akcan, Fatma

Yüksek Lisans Tezi

İlköğretim Anabilim Dalı

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Adnan ALTUN

Haziran, 2016

Bu çalışma, Sosyal Bilgiler öğretiminde yakından uzağa, somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene, güncellik ve yansıtıcı inceleme ilkeleri doğrultusunda Ankara'nın Beypazarı ilçesinde yerel öğelerin pedagojik amaçlar için kullanılarak Yerel Sosyal Bilgilerin Temellerini oluşturmasını amaçlamıştır. Nitel yöntemin uygulandığı bu araştırma, 2015- 2016 eğitim – öğretim yılı bahar döneminde Ankara ili, Beypazarı ilçesinde yürütülmüştür. Araştırmaya veri toplama amacıyla görüşme formu hazırlanmış, gönüllülük esasına dayalı olarak uygulanmıştır ve gerekli izinler alınmıştır. Çalışma sonucunda elde edilmiş veriler betimsel analiz yoluyla incelenmiştir.

Araştırma için toplanan verilerde; öğretmen, öğrenciler ve yöre halkı Sosyal Bilgiler dersinde yerel öğelerden bahsetmenin faydalı olacağını, öğrencilerin ilgisini çekeceği ve yakın çevresini daha iyi tanıyacağını belirtmişlerdir.

Yapılan araştırma sonuçlarına göre öğretmen ve öğrencilerin yerel öğeler konusunda fazla bilgili olmadıkları görülmüştür. Bu bağlamda yerel Sosyal Bilgiler öğretimi için öncelikle öğretmenlerin yerel öğeler bakımından eksikliklerinin giderilmesi öneriler arasında yer almaktadır.

Anahtar kelimeler: Yerel öğeler, Sosyal Bilgiler, Beypazarı

ABSTRACT**THE USE OF LOCAL ELEMENTS IN TEACHING SOCIAL STUDIES: BEYPAZARI
EXAMPLE**

Akcan, Fatma

Master's thesis

Department of Primary Education

Social Studies Teacher of Science

Thesis Advisor: Yrd. Doç. Dr. Adnan ALTUN

June, 2016

This study aims forming the basis of Local Social Studies, conducted in Ankara-Beypazarı in accordance with principles from near to far, from known to unknown, from concrete to abstract and timeliness and reflective thinking principles, using local items for pedagogical purposes. This study in which qualitative research method was used was carried out in Ankara- Beypazarı in the spring semester of 2015- 2016 education year. For the purpose of data collection, an interview form was prepared and has been implemented on a voluntary basis. The necessary permissions have been taken. Data obtained as a result of the study is explored through descriptive analysis.

In the data collected for research, teachers, students and locals pointed out that talking about local items in Social Studies would be useful, it would attract students' interest and it would cause the students to know their immediate environment better.

According to the research findings it is seen that teachers and students don't know much about local items. In this context it is among suggestions that especially teachers should. Make up the deficiencies regarding local items in teaching social studies.

Keywords: Localness, Social Studies, Beypazarı

ÖNSÖZ

Dünyada ve ülkemizde öğretimde yerellik olgusu çeşitli alanlarda uygulanmaktadır. Çok disiplinli bir alan olan Sosyal Bilgilerin içeriğindeki birçok alanda uygulaması başarılı sonuçlar elde etmiştir fakat henüz sosyal bilgilerde bir uygulaması yoktur. Öğretimin ilkeleri içerisinde yer alan yakından uzağa, somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene, güncellik ve yansıtıcı inceleme ilkeleri doğrultusunda bir öğretim olan yerelliğe eğitimde çok ihtiyaç vardır. Önce yakınına sonra genele uzanan öğrenmelerin varlığı eğitim adına gerekli bir durumdur.

Sosyal bilgilerde daha önce uygulaması olmayan yerel öğelerin kullanımı bu çalışmada hem teorik hem de uygulamalı olarak ele alınmıştır. Yerel Sosyal Bilgiler Öğretiminin Temeli olarak adlandırılan bu uygulamanın içeriğinde birçok yöntem kullanılmıştır. Bu yöntemler yerel tarih öğretimi, yerel coğrafya öğretimi, sosyal öğrenme, otantik öğrenme, yerel toplum çalışmaları, projeye dayalı öğrenme, topluma hizmet uygulamaları, sosyal bilgiler proje fuarları, toplum destekli uygulamalar, teknoloji destekli sorun çözme (challenge- based learning), yer temelli öğrenme (placed- based education), çevre/ doğa eğitimi, sözlü tarih, okul dışı öğrenme, biyografi öğretimidir.

Çalışmamızın daha önce birçok alanda uygulanan yerellik kavramının Sosyal Bilgilerde uygulamasına bir örnek olması ümit edilmektedir. Yalnızca teoride kalmayan yerelliği, Sosyal Bilgiler öğrenme alanlarıyla da ilişkilendirdiğimiz bu çalışma öğretimde yerel öğelerin kullanımı açısından önem teşkil etmektedir.

Bu çalışmanın ikinci bölümünde yer alan kuramsal çerçeve boyutunda Beypazarı tarihi, Sosyal Bilgiler ve Yerel Sosyal Bilgiler Öğretimi ele alınmıştır. Çalışmanın bulgular ve yorum kısmında görüşme formu aracılığıyla yörede yaşayan halk, öğrenci ve öğretmenlerden yerel öğeleri ne kadar bildiklerine dair bilgi alınmıştır. Bu bilgiler doğrultusunda bir takım sonuçlara ulaşılmış ve bu sonuçlara dair öneriler sunulmuştur. Bulgulardan hareketle edinilen sonuçlar arasında öğretmen ve öğrencilerin yerel öğeler hakkında fazla bilgili olmadıkları ortaya çıkmaktadır. Bu açıdan yerel öğretime ihtiyaç bu çalışma ile ortaya çıkmaktadır.

I. BÖLÜM

1. Giriş

Bu bölümde araştırmanın problem cümlesi, alt problemleri, amacı, önemi, kapsamı ve sınırlılıkları ile araştırmada yer alan tanımlar ve daha önce yapılan benzer çalışmaların verildiği ilgili araştırmalar yer almıştır.

1.1. Problem Durumu

Anadolu toprakları geçmişten günümüze kadarki tarihinde birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış, onların bu coğrafyada gelişimlerine tanıklık etmiş ve kavimlerin arasındaki gerek barış gerekse savaş anlarına onlarla birlikte şahitlik etmiştir. Malazgirt savaşından itibaren Türklere ev sahipliği yapmaya başlayan Anadolu, bugünkü Türkiye Cumhuriyeti için vazgeçilemez derecede uzun bir geçmişe sahiptir. Bu uzun geçmiş beraberinde zengin bir kültür birikimini hem ulusal hem de yerel manada biriktirerek günümüze taşımıştır. Bu zengin kültürün genç nesillere aktarımı eğitim camiası için önemli bir sorumluktur, aynı zamanda ulusal kültürün zenginliği ve yerel kültürün çeşitliliği eğitimcilerin işini zorlaştırmaktadır.

İnsan doğduğu andan itibaren eğitime başlar ki bu eğitim görevini ilk olarak aile üstlenir. Aile, çocuğun her anlamda yanında olan ve ona yaşadığımız dünyayı tanıtan, yakın çevresiyle iletişim kurmasını sağlayan kişilerdir. Aile ve yakın çevresinden sonra eğitim işini planlı ve programlı şekilde üstlenen kurum ise okuldur. Okul çocuğa aktarılmak istenilen şeyleri planlı şekilde ona sunmaya başlar. Programa konulan her disiplinin farklı amaç ve görevleri vardır ki bu açıdan baktığımızda çocuğa kültürün aktarımını sağlayan ders ise birçok disiplinden oluşan Sosyal Bilgiler dersidir.

Sosyal bilgiler bütün çeşitlilikleri ile yeryüzüne bağlı olayları tanıtan, bunların oluş sebeplerini açıklayan, vatandaşlık hak ve ödevlerinin, sorumluluklarının neler olduğunu belirten kısaca insan ve onun fiziki ve sosyal çevresiyle geçmişte, günümüzde ve gelecekteki etkileşimini ortaya koyan bilgilerdir. Sönmez'e göre [1993], Sosyal bilgiler, toplumsal gerçekle kanıtlanmaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonunda elde edilen dirik bilgiler olarak da tanımlanabilir (Demirezen: 2007: 1). Amacı ise, vatandaşlığı güçlendirmek ve bireyin kendisine, ailesine ve devlete karşı olan sorumluluğunu daha kuvvetli hissettirmektir (Özmen: 2010: 6).

Sosyal Bilgiler dersinde öğrenci yakın ve uzak çevresini yakından tanıma fırsatı bulur. Çevresini geçmişle, bugünle ve yarınla; kısacası her yönüyle Sosyal Bilgiler dersinde tanır. Yine Sosyal Bilgiler toplumsallaşma ve sosyalleşme konusunda öğrenciye yardımcı olan bir derstir. Yaşamın ilk günlerinden beri aslında var olan Sosyal Bilimlerden bir araya gelen Sosyal Bilgiler dersi insan ve insani durumlara fazlasıyla değer verir. İnsanın kişiliğinin oluşmasında son derece etkili bir derstir. Bu bağlamda eğitimciler için söz konusu sorumluluğu ve zorluğu; Anadolu kültürünün zenginliğini ve çeşitliliğini genç nesillere ulusal ve yerel zenginliğiyle birlikte ve birliktelik bilinciyle aktarma sorumluluğunu ve zorluğunu büyük oranda sosyal bilgiler dersi üstlenmektedir.

Çocuğun Sosyal Bilgiler dersiyle sosyalleşmesini sağlayabilmek adına ona bu derste yakın çevresinden örneklerin konularla ilişkilendirilip, Sosyal Bilgilerin yakından uzağa, somuttan soyuta, bilinenen bilinmeyene, güncellik ve yansıtıcı inceleme gibi ilkelerini yerine getirebilme işi öğretimde yerellik ile sağlanabilir. Öğretimde yerellik, yerel özelliklerin pedagojik amaçlar için kullanılıp bu ilkeler doğrultusunda öğretimin zenginleştirilmesi olarak tanımlanabilir. Bu bakımdan öğretimde yerellik Sosyal Bilgiler dersinde çok işimize yaramaktadır.

Yerellik çok geniş bir kavramdır ve öğretimde birçok açıdan bize yardımcı olabilir. Sosyal Bilgiler dersinde tarih, coğrafya ve diğer disiplinlerle ilgili her konuda yerellik kaynak olarak kullanılabilir. Yerel özellikler pedagojik amaçlar için kullanılıp bu ilkeler doğrultusunda birçok alanda kullanılmaktadır. Bunların başında tarih,

coğrafya gelmektedir fakat diğer alanlarda da uygulanmış bir yöntemdir. Örneğin Sosyal Bilgilerin kapsamında yer alan disiplinlerde farklı farklı alanlarda yerellikten yararlanılmıştır ve çalışmamızda Yerel Sosyal Bilgilerin Temelleri başlığı altında açıklanmıştır.

Sosyal Bilgiler dersinde topluma ve yakın çevreye ilişkin konu ve çalışmalara yer vermek Sosyal Bilgiler öğretiminin etkililiğini artırabilir. Bireyler toplum içinde yaşamlarını sürdürürken, aslında pek çok Sosyal Bilgiler eğitimi konusu ile karşı karşıya gelmekte ve yaparak yaşayarak öğrenme gerçekleşmektedir. İyi bir planlama ile Sosyal Bilgiler programı ile ilişkilendirilen yerel çalışmalar, öğrencilerin ilgisini çekmekte ve kalıcı öğrenmeler gerçekleşmektedir. Sosyal Bilgiler dersi ilköğretimde yerel çalışmaların gerçekleştirilmesine en elverişli derslerden biridir. Yaşamın kendisini yansıtan Sosyal Bilgiler dersinde öğretmenlerin okul-toplum ilişkisini sağlayabilecek çalışmalardan yararlanmaları Sosyal Bilgiler öğretiminin etkililiğinin artırılmasına katkı sağlayacaktır (Selanik Ay: 2010: 3). Bu açıdan yerellik kavramı Sosyal Bilgiler dersinde bize çok büyük anlamda katkı sağlayacaktır. Çocuğun her gün içinde yer aldığı, kendi toplumuna ait kişiler, olaylar, mekânlar, dönemler öğretim esnasında konu ile bütünleştirilip verildiği sırada dikkat ve ilgi düzeyi yeterli miktarda artacaktır ve bu sayede öğrenci konuları daha kolay anlayıp Sosyal Bilgilerin ilkeleri yerine getirilmiş olacaktır. Etrafında her gün görüp de bilmediği, yeterli bilgi sağlayamadığı o kadar fazla durum varken genel olarak kültür aktarımı çok da başarılı olamayacaktır.

Orda bir köy var uzakta mantığıyla yaklaşmak öğrenci açısından konuyu daha da soyut hale getirmektedir. Oysa gerçek öğrenme ancak ve ancak etkinlikler gerçek durumlara benzer olursa gerçekleşir. Bunun için de içeriğin öğrencinin içinde yaşadığı doğal ve toplumsal koşullara, öğrencinin içinde yaşadığı kültürel değerlere göre düzenlenmesi gerekir. (Kazancı: 2010: 12).

Öğretim esnasında yerel zenginliğin sadece program ve ders kitabı boyutunda aktarımı çok zor olacaktır. Program boyutundan ele alacak olursak genel program çerçeve niteliktedir ve her yörenin özelliği bakımından detaya giremez ve yetersiz kalır. Programın özellikleri arasında yer alan esneklik kavramı bize bu bakımdan yardımcı

olacaktır. Programda esneklik, öğretim durumları sırasında öğretmenin bölgeye göre etkinlik düzenlemesi açısından vurgulamaktadır. Bu bakımdan yerel niteliklerin aktarımı işi bir bakıma öğretmene yüklenmektedir. Sonuç olarak tarihi, sosyokültürel, coğrafi, ekonomik vb. yerel zenginliklerin pedagojik amaçlarla öğretimde kullanılması konusunda gerek program, gerek ders kitabı ve gerekse öğretmenlerin eğitimi konusunda örnek çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Öğretmenlerin ve öğrencilerin yerel zenginlik bilgileri bakımından zayıf olduğu araştırmamız sonuçları arasında yer almaktadır. Bu bağlamda Yerel Sosyal Bilgiler Öğretimine ihtiyacımızın gerekliliği açıkça ortadadır. Sosyal Bilgilerin amaç ve ilkelerini arasında yer alan toplumsallaştırma, sosyalleştirme, vatandaşlık aktarımı, kültürel aktarım gibi amaçları Sosyal Bilgilerin ilkeleri doğrultusunda yerine getirebilmek yerel öğretimle mümkündür. Araştırmamız sonucunda ortaya çıkan öğretmenlerin yerel nitelikler konusunda bilgisizliği bir eksiklikler ve bu konuda yeterli çalışmaların yapılması için örnek teşkil etmek çalışmamız amaçları arasındadır. Eksikliklerden birisi de öğrencilerin yaşadığı çevrenin zenginliklerinden uzak eğitilmesidir. Bu bağlamda yerel öğretim hem öğretmen hem de öğrencilerin çevre bilincini oluşturmak amacıyla gerekli bir yöntemdir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Toplumun değer yargıları ve kültürel unsurları toplumun devamını sağlamak amacıyla kasıtlı olarak bireylere aktarılmaktadır. Başka bir anlatımla bir toplumun kendi kültürünce değerli addedilen anlayış ve tutumları, o toplumun okulları tavassutuyla yeni yetişen genç nesle kazandırılmaktadır. Ayrıca temel insani değerleri benimsemiş bireyleri yetiştirmek okulun amaçları arasında olduğu gibi toplumun da okullardan bu yönde bir beklentisi vardır (Öztürk, Katılmış, Ekşi: 2010: 3). Okul, dolayısıyla eğitim bireye toplumun değer yargılarını ve kültürel unsurlarını aktarmak amaçları da gütmektedir. Bu bağlamda eğitimde yerelliğin önemi inkâr edilemez bir durumdur. Eğer bir insan yakın çevresinden, somut olandan eğitime başlamamış veya başlayamamış olsaydı tüm bilgiler soyut ve bilişinde uygun şemalara yerleştirilememiş, zihninde karmakarışık halde bulunuyor olacaktı. Tüm edinilen ve kazanılan bilgilerin zihnimizde

yerli yerince ve düzenli şekilde şemalara oturtulması ve öğrenmenin daha anlamlı hale gelebilmesi için eğitimin önce yakın çevreden, bilinenden, somut ve güncel olandan başlaması gerekiyor. Bu boyutta eğitimde yerellik kavramı devreye giriyor ve mutlaka eğitimin bir parçası haline getirilmesi gerekiyor.

Her toplum kendisini oluşturan bireyleri amaçladığı hedefler doğrultusunda yetiştirmek ister. Milli Eğitim sisteminin hedeflerine bakıldığında ilköğretimde bu hedeflerin gerçekleşmesinde en büyük görevin Sosyal Bilgiler dersinde olduğu görülmektedir. Bugün ilköğretim 4, 5, 6 ve 7. sınıflarında okutulan Sosyal Bilgiler dersi; çocukların çevrelerini tanımalarına, yurt sevgisini kazanmalarına, demokratik bir Türk genci olarak tüm hak ve ödevlerini bilerek yerine getirmelerine ve onların demokratik toplum hayatına uyum sağlamalarına yardımcı olan en önemli derslerden birisidir (Özmen, 2010, 21). Sosyal Bilgilerin bu amaçları gerçekleştirmesine yardımcı olabilecek kavramlardan biri de yine eğitimde olduğu gibi Sosyal Bilgiler öğretiminde de karşımıza çıkmaktadır: Yerellik.

Sosyal Bilgiler dersinde birey, içinde yaşadığı yakın ve uzak toplumsal çevresini, geçmişi, bugünü ve geleceği yakından tanıma olanağı bulur. Çocuğun/ bireyin toplumsal kişiliğinin oluşturulmasında ve geliştirilmesinde de Sosyal Bilgiler dersinin önemli bir işlevi vardır (Özmen: 2010: 22). Okulun en önemli görevi ve amacı öğrencileri hayata hazırlamaktır. İçerik durumları yakın çevreden ve hayattan alınmalı ve güncel olmalıdır. Çocuğun içinde bulunduğu zamanda ve ileride kendisine yararlı olacak konuların öğretilmesi gereklidir. Ezbere ve gereksiz bilgilerin eğitim hayatında yeri kalmamıştır. Bilgi ve konular hayatla olan ilgileri ölçüsünde yararlıdır. Şu an kullandığımız yapılandırmacı sistemde Sosyal Bilgiler dersinin içeriğini oluşturan disiplinlere ait konularda öğrenmenin daha somut ve anlamlı hale gelebilmesi adına bireyin bulunduğu yöreden örneklerle eğitim durumlarının zenginleştirilip renklendirilmesi önemli bir husustur. Çünkü yapılandırmacı sisteme göre artık öğretmen merkezli eğitim ortamları terk edilmiş, öğrencinin aktif olduğu, yaparak yaşayarak öğrendiği ve kullanılan bilgilerin yaşama yakın olduğu ortama geçilmiştir. Kısacası okul artık öğrencilerin dünyası haline gelmiştir ve yerelliğe ihtiyaç daha fazla gündeme gelmiştir. Derste yeterli düzeyde dikkate ihtiyacı olan bireyin hayatından, ailesinden,

ortamından izler taşıyan etkinlikler ve konular dikkat düzeyini ihtiyacı olan seviyeye getirmekte yardımcı olacaktır. Bugüne kadar yerellik kavramı ayrı ayrı derslerde karşımıza yerel tarih, yerel coğrafya, yerel toplum çalışmaları, otantik öğrenme, toplum destekli çalışmalar vb. olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada da Beypazarı ilçesi özelinde yerel değerlerin/zenginliklerin sosyal bilgiler dersinde pedagojik amaçlarla kullanılması konusunda yine aynı yörede yaşamakta olan öğretmen, öğrenci ve yöre halkının görüşleri alınmıştır. Çalışmanın amacı bu görüşler üzerinden “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yerel Öğelerin Kullanımı” ile ilgili olarak Beypazarı örneğinden hareketle bir model ortaya koymaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Günümüz eğitim sisteminde, eskiden olduğu gibi öğretmen merkezli, ezberci sistem geride bırakılıp daha etkili bir yapı içeren yaparak yaşayarak ve öğrenci merkezli bir sisteme geçilmiştir. Bu sistemde öğrenciye eğitim sırasında konular yakın çevresiyle ilişkilendirilerek, günlük hayatında daha faydalı şekilde kullanabileceği öğrenim yaşantıları sunulmaktadır. Eğitimde yerellik kavramı tam da bu açıdan bize yardımcı olacaktır ki yerellik eğitim esnasında çocuğa yakın çevresinden bilgiler ve örnekler vererek konuyu daha somut hale getirebilmektedir. Bu sayede yerellik somutlaştırma, sosyalleştirme, toplumsallaştırma ve kültürel aktarım açısından eğitimin görevlerini yerine getirmiş olacaktır. Eğitimin bu görevlerini üstlenen derslerin başında Sosyal Bilgiler gelmektedir.

Sosyal hayatımız, kültürel ortamımız çok zengindir. Bu toplumsal yaşantının doğrudan göstergeleri Sosyal Bilgiler dersinde mevcuttur. Yerel nitelikler gerçek ve bilinen olduğu için öğrenme yaşantıları daha anlamlı ve kalıcı olacaktır. Bireyi sosyal yaşamda etkin, yaşadığı kültürle barışık, üretici, çalışkan, öğrenme düzeyi yüksek, sorumlu ve aidiyet hissi gelişmiş bir birey ve iyi bir vatandaş olarak hazırlamanın en önemli yollarından biri konunun günlük yaşamdaki sorunlarla bağlantısını kurarak, öğretimi gerçekleştirmektir

Sosyal Bilgiler dersinde toplumsallaştırma ve iyi birer vatandaş yetiştirme amaçlarından ötürü yakın çevreden ve toplumun niteliklerinden faydalanmak büyük önem taşımaktadır. Bu açıdan Sosyal Bilgiler dersi öğrencinin yakın çevresi, toplumu, kültürü, yaşadığı bölgenin özellikleri gibi bilgileri öğrenebileceği en önemli derslerdendir. Zaten zengin bir içeriğe sahip olan Sosyal Bilgiler dersi disiplinler arası bir derstir ve bu disiplinlerin anlamlı hale gelebilmesi açısından çocuğun yakın çevresine yeterli derecede önem ve yer verilmelidir.

Sönmez' e (1997: 1) göre bu bağlamda “Sosyal Bilgiler dersiyle yaşamı bütünleştirmek, öğrenilenlerin gerçek yaşamda uygulanmasını sağlamak için öğretme-öğrenme sürecinde, toplumdan yararlanmak bir zorunluluk haline gelmektedir”. Özellikle kavram öğretiminde öğrencilerin gerçek yaşamla bağ kurmalarına ve somut yaşantı edinmeleri için toplumsal özelliklerden yararlanmak gerekir. Yakın çevreden başlayarak hayatı öğrenme gibi bir amacı yerine getirmeye çalışan Sosyal Bilgiler öğretiminde, bireyin içinde yaşadığı toplumdan yararlanılmalı, toplumsal yaşam Sosyal Bilgiler dersine yansıtılmalıdır. Sosyal Bilgiler dersini daha etkili kılabilmek adına kültürel ortamından kişi, mekân ve olaylar tanıtılmalıdır.

Sosyal Bilgiler dersinde öğrenci yakından uzağa, bilinenden bilinmeyene, somuttan soyuta, güncellik ve yansıtıcı inceleme ilkelerine göre önce bölgesini tanımalı sonra ülkesini ve sonra da dünyayı tanımalıdır. Bunun gerçekleşebilmesi için de bu ders yakın çevreyle ne kadar ilişkilendirilirse hem o kadar kolay öğretilir hem de o kadar bilinçli vatandaşlar yetiştirmiş oluruz ki ders amacına ulaşabilsin. Öğretimde yerellik kavramı öğrencilerin yerel toplumdaki her bilgiden haberdar olmasını sağlar ki bu da çevresine ve geçmişine daha duyarlı vatandaşların yetişmesini sağlar. Bunun yanı sıra bu etkinlikler ile öğrencilerin dün, bugün ve gelecek arasında ilişki kurmalarını sağlar.

Hayatın kendisi olan Sosyal Bilgiler dersinden en üst düzeyde yararlanabilmek, etkili bir öğretim gerçekleştirebilmek bakımından Sosyal Bilgiler dersinde yerel toplumun niteliklerine gerekli yerlerde yer vermek bu bağlamda büyük önem taşımaktadır. Bu açıdan bu çalışmada öğrencilere Sosyal Bilgiler dersinde yerel toplum niteliklerinden neden bahsedilmesi gerektiği ve nasıl bahsedilmesi gerektiği

vurgulanmış olup, öğretmenlerimize örnek teşkil edebilmesi umuduyla hazırlanmıştır. Yerellik kavramı tarih, coğrafya gibi alanlarda uygulanmış olup Sosyal Bilgiler dersinde henüz bir uygulaması yoktur. Bu açıdan Sosyal Bilgiler öğretiminde yerel öğelerin kullanımına dayalı olarak yeni bir model olarak bu çalışma önem teşkil etmektedir.

1.4. Problem Cümlesi

1- Yerel öğelerin kullanımı bağlamında Sosyal Bilgiler dersinin öğretimi Beypazarı'nda nasıl yapılabilir?

1.5. Alt Problemler

1- Sosyal bilgiler dersinin öğretiminde Beypazarı'ndaki hangi önemli kişilerden söz edilebilir?

1.1. Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde neden bu kişilerden söz etmeliyiz?

1.2. Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde bu kişilerden nasıl söz edilebilir?

2- Sosyal bilgiler dersinin öğretiminde Beypazarı'ndaki hangi önemli olaylardan söz edilebilir?

2.1. Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde neden bu olaylardan söz etmeliyiz?

2.2. Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde bu olaylardan nasıl söz edilebilir?

3- Sosyal bilgiler dersinin öğretiminde Beypazarı'ndaki hangi önemli mekânlardan söz edilebilir?

3.1. Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde neden bu mekânlardan söz etmeliyiz?

3.2. Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde bu mekânlardan nasıl söz edilebilir?

4- Sosyal bilgiler dersinin öğretiminde Beypazarı'ndaki hangi önemli dönemlerden söz edilebilir?

4.1. Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde neden bu dönemlerden söz etmeliyiz?

4.2. Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde bu dönemlerden nasıl söz edilebilir?

5- Beypazarı'na dair yerel öğeler Sosyal Bilgiler öğretim programı ile nasıl ilişkilendirilebilir?

1.6. Tanımlar

Sosyal Bilgiler: Sosyal Bilgiler, bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimler ile vatandaşlık bilgisi konularını yansıtır. Öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren, insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelediği, toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir (MEB, 2005).

Öğretimde yerellik: Yerel özelliklerin kaynak olarak pedagojik amaçlar için kullanılıp, yakından uzağa, somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene, güncellik ve yansıtıcı inceleme ilkeleri doğrultusunda öğretimin zenginleştirilmesi olarak tanımlanabilir.

Yerel Sosyal Bilgiler Öğretimi: Disiplinler arası olan Sosyal Bilgiler dersinde, içeriğin öğretimi sırasında konuların öğrencinin yaşadığı yerin yerel nitelikleriyle ilişkilendirilerek daha anlamlı hale getirilmesi olarak tanımlanabilir

1.7. Kapsam ve Sınırlılıklar

Araştırma;

- 1) 2015- 2016 eğitim öğretim yılı ile
- 2) Ankara ili, Beypazarı ilçesi ile
- 3) Görüşme formu için 50 öğretmen, 100 öğrenci, 50 yöre halkı ile
- 4) Öğrencilerin, öğretmenlerin ve halkın araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formuna verdikleri cevaplar ile sınırlandırılmıştır.

1.8. Sayılı

- 1) Bu araştırmaya yardımcı olan katılımcıların soruları cevaplamada samimi oldukları varsayılmıştır.

II. BÖLÜM

2. Kuramsal Çerçeve ve İlgili Literatür

Bu bölümde kuramsal çerçeve adı altında Sosyal Bilgilerin tanımı ve kapsamı, Sosyal Bilgiler ve Sosyal Bilimler arasındaki ilişkisi, Sosyal Bilgilerin Dünya’da ve Türkiye’de gelişimi, Yerel öğelerin kullanımı ve Yerel Sosyal Bilgilerin Temelinden bahsedilmiştir. Ayrıca ilgili araştırmalarda yerellik kavramıyla ilgili yapılmış çalışmalar verilmiştir.

2.1.Sosyal Bilgiler

2.1.1. Sosyal bilgilerin tanımı ve kapsamı

Ansiklopedik bir bilgi olarak “sosyal” şöyle tanımlanmaktadır: Toplumun çeşitli tabakaları ilgili olan; topluma ait olan veya toplumla ilgisi bulunan yani onu teşkil eden olaylar ve münasebetler, sosyal özellikler gösterir. Gerek fertlerin, gerekse fertlerin oluşturdukları toplulukların birbirine karşılıklı tesirlerine ve münasebetlerine dair olan sosyoloji ve diğer ilimlere konu olan olaylar sosyal kelimesine dâhil bulunur (Göç: 2008: 8). Buradan hareketle, “Sosyal Bilgiler” toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bir bağ kurma süreci ve bunun sonunda elde edilen dirik bilgiler olarak tanımlanabilir (Göç: 2008: 8).

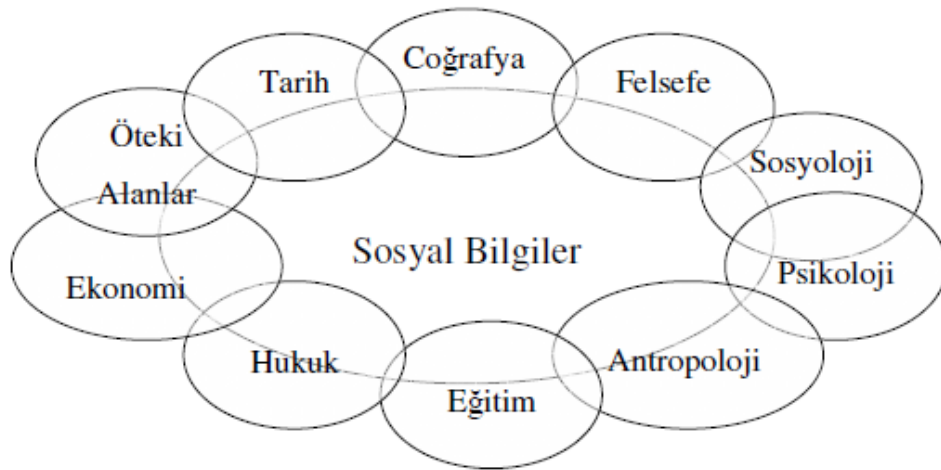
Bireye toplumsal yaşamla ilgili öğrenme yaşantıları sağlayan ve yaşamsal değeri çok yüksek olan Sosyal Bilgiler Dersi öğretim programı, toplumsal ve kültürel öğeler dikkate alınarak hazırlanmaktadır. İyi insan, iyi vatandaş yetiştirmek amacıyla bu derste bireylere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri ve değerler kazandırılarak onların sosyal yaşamında etkin vatandaş olarak yetişmeleri amaçlanmaktadır (Gömlüksiz, Cüro:

2010: 248). Kültür aktarımı, vatandaş eğitimi ve iyi birer insan haline getirme amaçları olan Sosyal Bilgiler bu bağlamda tam bir toplum dersidir. Topluma ait her kaynağı kendine konu edinen Sosyal Bilgileri toplumdaki ve bireyden uzak düşünmek son derece yanlış bir görüştür. Çünkü insanlığın doğumuyla başlayan ve gelişen bir süreçtir Sosyal Bilgiler.

Disiplinler arası bir ders olan Sosyal Bilgilerin en büyük görevlerinden biri de iyi bir vatandaş yetiştirmek ve kültürel aktarımı sağlayarak çocuğu toplumsallaştırmaktır. Eğitim çerçevesinde bu görevi üstlenebilecek en önemli derslerden biri kesinlikle Sosyal Bilgilerdir. “Bu bağlamda Sosyal Bilgiler dersi çocuğa yaşantı kazandıran bir ders olarak ifade edilebilir. Sosyal Bilgiler dersi toplumsal yaşamla ilişkili olduğundan ğrenci, içinde bulunduğu toplumsal yaşamı yakından tanıma fırsatı bulacaktır. Öğrenciler bu derste geçmişteki olayların ve kişilerin, günümüze olan etkilerini anlarlar. Böylelikle bu ders ile öğrencilerde diğer insanlara değer gösterme, empati geliştirme, farklı yaşam biçimleri ve kültüre sahip bireylere saygı ve hoşgörü geliştirme becerilerinin gelişimine de katkı sağlar” (Gömleksiz, Cüro: 2010: 248). Sosyal Bilgilerin birçok tanımı vardır. Tanımlardan hareketle Sosyal Bilgilerin çocuğu okula yetiştiren bir ders olmadığını, hayata hazırlayan bir ders olduğunu ve hayatın tam merkezinde olduğunu anlıyoruz.

Sosyal Bilgiler tam olarak ne olduğunu anlamak amacıyla MEB tarafından yapılmış olan tanımına da bakmak gerekirse: “Sosyal bilgiler, bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimler ile vatandaşlık bilgisi konularını yansıtır. ğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren, insanın sosyal ve fizik çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelediği, toplu ğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir” (MEB: 2005). Buradan anlaşılacağı üzere Sosyal bilgiler birçok disiplinden oluşmaktadır ve bu disiplinler aracılığıyla görevi insanın sosyalleşmesi ve toplumsallaşması, ayrıca istenilen düzeyde vatandaşlık aktarımını sağlamak açısından önemli bir ders olduğu MEB tarafından belirtilmiştir.

Tanımlardan hareketle Sosyal bilgiler dersi, çocuğun içinde bulunduğu sosyal çevreyle çok yakından ilgilidir. Birey bu dersle geçmişi, geleceği ve içinde bulunduğu durumları, sorumluluklarının ve ödevlerinin ne olduğunu daha iyi kavrayacaktır. Dewey’ in de belirttiği gibi, sosyal bilgiler dersiyle; çocuğa uygarlığı, kültürü ve demokrasiyi tanıtır ve sevdirmek ve gençleri etkili bir yurttaş olarak yetiştirmek mümkün olabilecektir (Erköse: 2007: 20). Hemen her bakımdan değişen dünya ve ülke koşullarında bilgiye dayalı kararlar alıp problem çözebilen etkin vatandaşlar yetiştirmek amacıyla sosyal ve beşeri bilimlerden aldığı içeriği disiplinler arası bir yaklaşımla kaynaştırarak kullanan bir öğretim programı olarak da tanımlanabilir. Ayrıca yine Savage ve Armstrong Sosyal Bilgileri, sosyal ve beşeri bilimleri vatandaşlık yeterliklerini geliştirmek amacıyla kaynaştıran bir çalışma alanı olarak tanımlamaktadır. Sosyal Bilgilerin öncelikli amacı, karşılıklı olarak birbirine bağlı bir dünyada, kültürel farklılıkları olan demokratik bir toplumda, genç insanlara bilgiye dayalı ve mantıklı kararlar alabilme yeteneklerini geliştirmede yardımcı olmaktır (Selanik Ay: 2010: 2). Kısacası Sosyal Bilgiler dersi Sosyal Bilimleri içine alan bu bilimleri birbirine bağlayan bir derstir. Bu göre toplumun ve toplum kültürünün unsurlarını, Sosyal Bilimleri kullanarak alır, geliştirir, düzene sokar, işler ve bir ders haline getirip bireyi yaşama hazır hale getirebilmek için uğraşır.

Şekil 1: Sosyal Bilgiler’ in Kapsadığı Alanlar (Selanik Ay: 2010: 5).

Sosyal Bilgiler programı, Sosyal Bilgiler ile ilgili olan, “Vatandaşlık Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler”, “Sosyal Bilimler Olarak Sosyal Bilgiler” ve “Yansıtıcı

İnceleme Alanı Olarak Sosyal Bilgiler” olan yaklaşımları içermektedir. Sosyal Bilgiler programında uygulamada bu yaklaşımlarla ilgili olarak kültür aktarımı, toplumla ilgili konular, toplumsal sorunlar ele alınırken çevreden ve dolayısıyla yerel niteliklerden yararlanılır ve yine karşımıza yerellik kavramı çıkmaktadır.

Maxim’e göre (2006, 5) öğretmenler Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin kendilerini “bir sosyal bilimci” gibi hissedecekleri zengin öğrenme ortamları oluşturmaya çalışmalıdır. Örneğin, kültürel zenginlikler aktarılırken yerel ürünlere ait sergi düzenleme, müze ve çevrede bulunan doğal coğrafik alanlara gezi düzenleme, sözlü tarih çalışmalarından yararlanma gibi etkinlikler bizi Sosyal Bilgiler dersinde yerelliğin önemiyle karşılaştıracaktır yine. Öztürk (2006: 22)’e göre ise; Sosyal Bilgiler, doğrudan vatandaşlık eğitimi üzerine odaklanmış tek ders olma özelliğine sahip olduğundan günlük yaşam ile Sosyal Bilgiler arasında güçlü bir bağ vardır (Selanik Ay: 2010: 10).

Araştırma sürecinde devamlı bahsettiğimiz ve Sosyal Bilgiler öğretiminde yerellik kavramıyla doğrudan ilişkili olan ilkeler bizi Sosyal Bilgiler öğretiminin amacını gerçekleştirme noktasında yönlendirmektedir. Bu dersin ilkelerinden yerellikle ilgili olanlar şunlardır:

- 1- Yakından Uzağa İlkesi
- 2- Bilinenden Bilinmeyene İlkesi
- 3- Somuttan Soyuta İlkesi
- 4- Güncellik İlkesi
- 5- Yansıtıcı İnceleme İlkesi

Yerel Sosyal Bilgiler öğretiminde bize yol gösteren bu ilkeler, öğrencinin toplumsal ve kültürel ortamında kendine yer edinmesi sağlayacak, bu bilgilerden yararlanarak dünyayı algılaması kolaylaşacaktır. Her insan önce küçük bir ortamda, anne karnında yaşama başlar ve doğumundan itibaren dünyası genişler. Bu açıdan baktığımızda yakından uzağa ilkesi karşımıza çıkmakta ve Sosyal Bilgilerde yerelliğe olan ihtiyacı açığa çıkarmaktadır. İnsan doğası gereği kimilerine göre zihni boş bir

levha olarak kimilerine göre kısıtlı bilgilerle dünyaya gelmektedir ve zamanla, yaşantılarla öğrenmeye başlamaktadır. Bu bakımdan bilinenden bilinmeyene ilkesi de eğitimi yönlendirmektedir. Öğrenim yaşantıları bilinenden bilinmeyene doğru giderse, öğrenmeler daha anlamlı hale gelir. Örneğin çocuk önce yakın çevresinden, bildiği yerlerden başlar öğrenimine. Etrafını anlayabildikten sonra genişletir dünyasını ancak. Diğer ilkelere geldiğimizde, güncellik tüm eğitim içerisinde olmalı ki güncel olmayan şeyler günümüz dünyasında bize çok da faydalı bilgiler vermeyecektir. Bununla birlikte yine yansıtıcı inceleme bireyin gündelik yaşamında karşılaştığı problemleri ve olayları çözümlemesinde, anlamlandırmasında katkı sağlayan bir ilkedir. Bu ilke de çocuğa yakın çevresinin niteliklerinden bahsedilmesi gerektiğini savunan yerel Sosyal Bilgiler öğretimini desteklemektedir. Son olarak somuttan soyuta ilkesine geldiğimizde durumu şöyle açıklayabiliriz: gördüğümüz, hissettiğimiz, yaşadığımız şeyleri anlayıp ifade etmeden görmediğimiz bir dünyadan bahsedip onları anlayamayız. Bu açıdan Sosyal Bilgilerde yerellik kavramı somuttan soyuta ilkesinin bir gerekliliğidir.

Sosyal Bilgiler Öğretim Programına göre beceri, uygun öğrenme ve öğretim ortamında bireyin, hazırbulunuşluk düzeyine göre düşünsel ve davranışsal bir çabaya girmesi sonucu bir işi kolaylıkla ve ustalıkla yapar hale gelmesidir (Tay ve Öcal: 2011: 26). Yerel Sosyal bilgiler öğretiminde karşımıza çıkan beceriler şunlardır:

- Eleştirel düşünme
- Yaratıcı düşünme
- İletişim
- Araştırma
- Problem çözme
- Mekânı Algılama
- Zamanı ve Kronoloji Algılama
- Değişim ve Süreklilik Algılama
- Sosyal Katılım
- Empati
- Gözlem

2.1.2 Sosyal bilimler ve sosyal bilgiler

Sosyal bilimler bilgi kategorisi, Sosyal Bilgiler ise program kategorisi şeklinde sınıflandırılabilir. Bu ayrımla sosyal bilimler, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, tarih, siyasal bilgiler, iktisat gibi bilim dallarını içerirken; Sosyal Bilgiler kapsamında ise tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgisi önemli yer tutmakta, felsefe, hukuk, mantık ve ahlak bilgisi gibi alanlara da temas edilmektedir. Aslında Sosyal Bilgilere, sosyal bilimlerin öğretim için seçilmiş olan ve değişmeyen bölümü olarak bakılmaktadır. Sosyal Bilgiler, sosyal bilimlerin bulgularına toplumda gerekli olan yönleriyle değinmekte, toplumu oluşturan kişilerin, sosyal ilişkileri, kültürü, diğer toplumlarla olan münasebetleri toplum içindeki yerini ve bu konulardaki ortak ve temel bilgilerin oldukça kapsamlı bir bölümünü oluşturmaktadır (Özmen: 2010: 12). Kısacası Sosyal Bilgiler ve Sosyal Bilimler arasında ince bir ayrım vardır.

Eğitim programları incelendiğinde, tek disiplinli, çok disiplinli ve disiplinler arası yaklaşım olduğu görülmektedir. Sosyal Bilgiler programı çok disiplinli ve disiplinler arası yaklaşıma dayalıdır. Sosyal Bilgiler’ in bilgi temelinde: tarih, coğrafya, hukuk, antropoloji, siyaset, ekonomi, edebiyat ve matematik gibi bilimler bulunmaktadır. Bu bilimler dikkate alındığında Sosyal Bilgiler’ in büyük bir kısmını Sosyal Bilimlerin oluşturduğunu söyleyebiliriz. Sosyal Bilgiler, Sosyal Bilimlerin ürettiği bilgileri etkili vatandaş yetiştirme genel amacı çerçevesinde kullanan bir müfredat programıdır. Sosyal Bilimler ise, insanın insanla ve çevresiyle olan ilişkilerini inceleyen disiplinler topluluğudur (Tay ve Öcal: 2011: 9-10).

2.1.3. Sosyal bilgilerin dünyada ve Türkiye’de gelişimi

Sosyal bilgiler eğitiminin ne zaman ve nerede başladığı kesin olarak bilinmemektedir. Yalnız, insanoğlu var olduğu andan itibaren, hem fen, hem de sosyal bilimler eğitimi başlamıştır denilebilir. İnsan yaşamak için hem doğanın, hem de toplumun bazı ilkelerini öğrenmek zorundadır. Durum böyle ele alınınca, “Sosyal Bilimler insanoğlunun yaşamı kadar eskidir” tezi ileri sürülebilir (Demirezen: 2007: 2).

Doğal yaşamın bir gereği olarak ortaya çıkmış Sosyal Bilimler insanın her anında ona tanıklık etmiştir ve zamanla bilim haline gelmiş, eğitimin içinde de yerini almıştır.

Eski Çağ'daki eğitim sisteminde okutulan tarih(Çin, İsrail, Roma), Coğrafya(Roma), Yurttaşlık(İsrail) ve hukuk (Roma) dersleri doğrudan Sosyal Bilimler ile ilgilidir. Orta Çağ'da dinin etkisi ile Sosyal Bilimler dersleri dini bir içerik kazanmıştır. Rönesans ve Reform hareketlerinin görüldüğü yeni ve yakın çağlarda ise, sosyal bilimlerdeki dinin etkisi azaltılmaya başlamıştır. İlk kez Sosyal Bilimler adı altında ilk ve orta dereceli okullarda dersin okutulması gerektiğini Fransız düşünür Condorcet savunmuştur (Tay ve Öcal: 2011: 10). Bireye hayatla bağlantılı eğitim vermek için Sosyal Bilgilerin eğitim programına alınması gerekli kılınmış ve bu zamandan itibaren ülkeler yavaş yavaş Sosyal Bilgileri programlarına dahil etmeye başlamışlardır. Her ülke amacına uygun bir şekilde Sosyal Bilgiler dersi aracılığıyla kültür aktarımı ve vatandaş eğitimini gerçekleştirir. Böylece her ülke ihtiyacı olan topluma Sosyal Bilgiler dersi aracılığıyla ulaşmış olur.

Tabachnick'e göre [1991], sosyal bilgiler eğitim kurumlarına bir konu alanı ya da ders olarak ABD'de 20. yy başında, sosyal yaşantıların karmaşıklaşması toplumsal değişimin ve çatışmaların artması ile birlikte girmiştir. Sosyal bilgiler bir konu alanı olarak eğitim programına girmesi ilerlemecilik akımının "demokratik toplum için vatandaş yetiştirme" görüşünün etkisiyle gerçekleşmiştir (Demirezen: 2007: 2). Buna bağlı olarak 1892 yılında Wisconsin'de Madison'da toplanan idare, ekonomi ve tarih öğretimi konferansı, bütün bu konuları "Sosyal Bilgiler" adı altında toplamıştır (Tay ve Öcal: 2011: 11). Böylelikle ABD'de toplumu şekillendirme görevi eğitim aracılığıyla Sosyal Bilgilere yüklenmesi kararlaştırılmıştır.

1930'lu, 1940'lı yıllarda yeniden kurmacılık ve çocuk merkezli yaklaşımı benimseyen eğitimciler de sosyal bilgiler programının gerçekleşmesi için çaba göstermişlerdir. Ancak 1940'lı ve 1950'li yıllarda sosyal bilgiler programları büyük ölçüde tarih ve coğrafya ağırlıklı olarak uygulanmıştır. 1960'lı yılların başından 1970'li yılların ortasına kadar sosyal bilgiler dersine ağır eleştiriler gelmiş ve "yeni sosyal bilgiler" adı altında reform hareketi başlatılmıştır. Bu hareketin ortaya çıkmasında ve

gelişmesinde Bruner' in buluş yoluyla öğrenme kuramının çok önemli katkısı olmuştur. Bu hareketle sosyal bilgiler dersinde tarih ve coğrafya bilgilerinin ağırlığı azalmış; Sosyoloji, antropoloji, ekonomi, siyaset bilimi ve sosyal psikolojiye ağırlık verilmiştir. Sosyal bilgiler alanındaki kavram ve yöntemlere dayalı disiplinler arası bir yapı benimsenmiştir. Geleneksel tümden gelim ve anlatım öğretim yönteminin yerini tümevarım ve araştırma yöntemi almıştır. Öğrenciler bilgilerin pasif alıcısı olmaktan çıkartılarak bilgiyi aktif olarak elde eden kritik düşünme becerisine sahip bireyler olarak yetiştirilmek istenmiştir (Demirezen: 2007: 2). Yeni yaklaşıma göre artık eğitim-öğretim ortamı öğretmen merkezli, ezberci, etkinlikten ve araç-gereçten yoksun, büyük oranı düz anlatım yöntemiyle ilerletilen süreç olmaktan çıkmış, yerini öğrenci merkezli, öğretim durumlarına öğrenci özelliklerinin şekil verdiği, aktif ve yaparak yaşayarak öğrenilen ortama bırakmıştır. Yapararak yaşayarak ilerleyen süreçte toplumdan yararlanmak öğrencinin yararına bir durumdur. Bu sebeple Sosyal Bilgiler dersinde toplumsal olgu ve olaylara yer vermek çok yerinde bir davranış olacaktır. Çocuğu hayattan kopuk bir şekilde yönlendirmek eğitimin görevleri ve amaçlarının dışına çıkmaktır. Bir toplum bilimi olan Sosyal Bilgiler de Sosyal Bilimlerden ayrı tutulamaz ve yine Sosyal Bilimler de toplumdan ve yaşanan çevreden ayrı düşünülemez bir gerçektir. Somutlaştırılmış ve toplumsallaştırılmış eğitim ancak ve ancak yeni düzene göre hayatın içinde olan okul ile gerçekleşir.

Toplumsal olgu ve olayları tek bir disiplinle açıklamak mümkün değildir. Günümüzde meydana gelen toplumsal olayları anlamak için sosyal bilimlerin tüm disiplinlerinden yararlanmak gerekir. Bu nedenle çocuğun toplumsallaşmasını ve iyi bir vatandaş olmasını, toplumsal olayları bir bütün olarak kavramasını sağlamak amacıyla ilköğretim okullarında tarih, coğrafya, politika, ekonomi, hukuk, antropoloji gibi disiplinlerden seçilmiş, basitleştirilmiş ve düzenlenmiş konulardan oluşan sosyal bilgiler dersine yer verilmiştir (Karaca: 2011: 8). Sosyal Bilgilerin, Sosyal Bilimlerle ilişkili olması ve bu disiplinleri kapsamına alması bu dersin toplamdan uzak bir ders olmasını imkânsız hale getirmektedir. Toplumsallaştırma, sosyalleştirme, iyi bir vatandaş olarak yetiştirme görevi Sosyal bilgilere ait olduğu için toplumun kültüründen bağımsız olamaması da yine kaçınılmaz durumlardan biridir.

Batılı ülkeler giderek sosyal bilgiler dersinde sosyal yaşamla birlikte yurttaşlık bilgisi ile ilgili konulara ağırlık verirken yakın zamana kadar ülkemizde sosyal bilgiler dersi, tarih ve coğrafya üniteleri ağırlıklı olmaya devam etmiştir. Bu da ülkemizde sosyal bilgiler dersinin amacına tam olarak ulaşmasına engel olmaktadır. 2005 yılında hazırlanan sosyal bilgiler öğretimi programında yapılan değişiklikler ile bu durum biraz daha düzelmiştir. 2010–2011 eğitim-öğretim yılından itibaren Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi dersi uygulamaya konulmuştur (Karaca: 2011: 8).

Ülkemizde sosyal bilgiler öğretiminin geçmişini Orta Asya Türk devletlerine kadar götürmek mümkündür. Türklerin daha ilk dönemlerden İslam'ı kabul edinceye kadar geçen süreç içerisinde toplumsal yaşamla ilgili birtakım bilgi ve kuralları, gelenek ve görenekleri çocuk ve gençlere öğretmeye çalıştıkları bilinmektedir. Dolayısıyla çocukların ve gençlerin toplumsallaşmasında “töre”nin önemli bir yer tuttuğu bilinmektedir. Türk töresinin etkisi, Türklerin İslamiyet’i kabulü ile birlikte yerini din eksenli bir sosyal bilgiler anlayışına bırakmıştır. Bu anlayış yüzyıllar boyu sürmüştür. Osmanlı Devleti’nde kuruluş döneminden Tanzimat dönemine kadar geçen süreçte de din eksenli toplumsal değerlerin öğretimine ağırlık veren sosyal bilgiler anlayışı egemen olmuştur. Osmanlı eğitim sisteminde, tarih ve coğrafya bir ders olarak ilk kez Tanzimat döneminde okul programlarında yer almıştır. 1869 tarihli Maarif-i Umumiye Nizamnamesinde; erkek rüştiyelerinin programında Tarihi-i Umumî, Tarihi Osmanî ve Coğrafya; kız rüştiyelerinin programında Muhtasar Tarih ve Coğrafya; idadilerin programlarında Coğrafya ve Tarihi Umumî derslerinin yer alacağı belirtilmiştir. II Abdülhamit zamanında Maarif Nezareti’ne bağlı yeni yöntemlere (usûl-i cedid) uygun eğitim yapan iptidailerde Muhtasar Tarih-i Osmani ve Muhtasar Coğrafya dersleri okutulmaya başlanmıştır. II. Meşrutiyet döneminde Tarih ve Coğrafya derslerinin yanında, Malumat-ı Medeniye ve Ahlakiye ve de İktisadiye derslerine ilköğretim programlarında yer verilmiştir. II. Meşrutiyet döneminde, bu derslerin ilköğretim programlarında yer verilmesinde; artan toprak kayıpları ve devletin içerisine düştüğü kötü durum sonucunda devletine bağlı yurttaş kimliği oluşturma düşüncesi ve okulun ideolojik bir araç olarak kullanılması gibi gerekçeler gösterilebilir (Safran: 2008; Akpınar, Kaymakçı: 2012).

Cumhuriyet ile birlikte ülkemizde sosyal bilgiler anlayışında önemli değişiklikler görülmüştür (Safran: 2008). Cumhuriyet döneminde hazırlanan eğitim programlarında John Dewey’ in etkisinden de bahsetmek gerekir. Atatürk tarafından ülkemize davet edilen J. Dewey hazırlamış olduğu rapor ile eğitim sistemimize önemli etkilere sahip olmuştur. Toplu öğretim ve iş okulu anlayışı eğitim sistemimize onunla girmiştir. Bu anlayışın etkisiyle 1962 ilkökuller programında, tarih, coğrafya ve yurt bilgisi derslerinin “toplum ve ülke incelemeleri” adı altında birleştirildiği görülür. Bu uygulama 1962 yılından itibaren ülkemizde Sosyal Bilgiler dersinin başka bir isimle okutulmaya başlandığını gösterir. Nitekim 1968 ilkökuller programında “toplum ve ülke incelemeleri” dersinin adı “Sosyal Bilgiler” olarak değiştirilmiştir (Tay, Öcal: 2011: 13). Besinci Milli Eğitim Şurasında Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi derslerinin “Sosyal Bilgiler” adı altında toplanmasında “iki mihver dersten birisi olarak” gözetilen amacın, bu dersleri “sadece birbirine eklemek değil, bir hadiseyi veya bir problemi çeşitli bilgi ve anlayış açısından incelemek ve araştırmak imkânlarının sağlanması” olduğu belirtilmiştir. 1975-1976 öğretim yılında uygulamaya konulan ikinci kademe sosyal bilgiler programı Talim ve Terbiye Kurulu’ nun 26.04.1985 tarih ve 64 sayılı kararıyla uygulamadan kaldırılmıştır. Sosyal Bilgiler dersi 1985-1986 öğretim yılından itibaren “Milli Tarih”, “Milli Coğrafya” ve “Vatandaşlık Bilgileri” adı altında üç derse ayrılmıştır (Erköse: 2007).

1997-1998 öğretim yılında tekrar ilköğretim okullarında sosyal bilgiler dersi uygulamasına geçilmiştir. Son olarak 6, 7 ve 8. sınıf sosyal bilgiler programının pilot uygulaması 2005-2006 öğretim yılında 9 il ve 120 ilköğretim okulunda yapılmıştır. 2006-2007 öğretim yılında önce altıncı sınıflarda uygulanmaya başlanmıştır (Erköse: 2007). Yeni Sosyal Bilgiler Programı öğrenci ve etkinlik merkezlidir. (Örten: 2008: 9) Her ne kadar programlar ilerlemecilik ve yeniden kurmacılık anlayışı ile hazırlanmışsa da uygulamalarda esasicilik ve daimicilik ön plana çıkmıştır (Tay, Öcal: 2011: 13). Bu duruma baktığımızda akla gelen durum şudur ki; bir program ne kadar mükemmel olursa olsun, o program öğretmenlerin elinde yaşam bulacaktır ve öğretmenin yeterliliği, bakış açısı, tutumu başarılı şekilde uygulanmasında etkili olacaktır. Sosyal Bilgilerin yeni yapısını incelediğimizde çeşitli özellikleri karşımıza çıkmaktadır.

Bahsettiğimiz yeni yapıya göre Sosyal Bilgilerin özelliklerden birincisi disiplinler arası olması, ikincisi ise; toplumun hedeflerine en iyi şekilde hizmet edecek vatandaşlar yetiştirmeye çalışmasıdır. Sosyal bilimler sosyal gerçeklerle bir bağ içerisindedir. Toplumsal yaşamla ilgili bu gerçekler ne kadar bütünlük içinde verilirse, öğrencinin de zihinsel gelişimine o kadar uyum sağlamak ve öğrencilerin bu sürece uyumunu kolaylaştırmaktadır (Örten, 2008: 2). Sosyal Bilgilerin ilkeleri doğrultusunda öğrenciyi toplumsallaştırma, sosyalleştirme işi yakın çevresinden, somut olanlardan, bilinenlerden ve güncel yaşamdan ne kadar çok verilirse zihinsel süreçler kendisini o kadar kolay tamamlayabilir. Öğrenci yaşadığı toplumdan ayrı olarak düşünülmemeyeceği için Sosyal Bilgiler dersi toplum ve çocuğu bir bütün olarak ele alınmalıdır.

Sosyal Bilgilerin sosyalleştirme görevine dayalı olarak yaşam bir bütündür ve öğrenci karşılaştığı sorunları bir bütünlük içinde görmektedir. Çocuğun yaşamı anlayabilmesi, karşılaştığı sorunları çözebilmesi, elde ettiği bilgi ve becerileri kullanabilmesi olayları bir bütünlük içerisinde algılamasıyla gerçekleşmektedir. Bu nedenle Sosyal Bilgiler disiplinler arası bir ders olarak ve ilköğretimde temel derslerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal Bilgiler öğretiminde; öğrenci merkezli, dolayısıyla etkinlik merkezli, bir başka deyişle öğrenciden her safhada derse aktif katılım, öğrencilerin kendi yaşantılarını ve bireysel farklılıklarını dikkate alarak çevreyle etkileşimine olanak sağlayan yapılandırmacı yaklaşım hayata geçirilmiştir (Örten, 2008: 2). Yapılandırmacı yaklaşıma göre kişinin bireysel farklılıklarının farkında olup buna göre öğrenme- öğretim durumlarını şekillendirmek gerekir. Eski yapıdan sıyrılmaya çalışan bu yaklaşım her yönüyle öğrenciyi mutlu edecek ve bizzat kendisinin bilgiye ulaşması ona cazip gelecektir.

Öğrenciyi merkezde olduğu yapılandırmacı yaklaşım doğrultusunda Sosyal Bilgiler, yakından-uzağa, somuttan-soyuta, basitten-karmaşığa, bilinenden-bilinmeyene ilkeleriyle çocuğun çevresini tanıması gerçekleşecektir ve dolayısıyla çevre bilinci gelişip, hayatı daha anlamlı hale getirerek algılamaya başlayacaktır.

Sosyal Bilgiler derslerinde, yakından-uzağa, somuttan-soyuta, basitten karmaşığa, bilinenden-bilinmeyene ilkelerine bakıldığında, MEB'in "Öğretmen,

kazanımları gerçekleştirilmesi koşuluyla çerçevesi çizilmiş içeriğe bağlı olarak çevre özelliklerini dikkate alarak hareket edebilir” şeklinde bıraktığı esneklik Sosyal Bilgiler derslerinin amaçlarını kazandırmada öğrencinin yakın çevresini tanımamasını öğretmenin uygulamalarına bırakmaktadır. Bu ilkeleri eğitime dâhil edebilmek öğretmenin görevidir ve başarılı şekilde uygulayabilmek yine öğretmenin görüş ve yeterliliğine bağlıdır. Bu sebepten öğretmenlerimizin lisans eğitiminden itibaren bu açığı farketmeleri ve o doğrultuda eğitilmeleri ve kendilerini yetiştirmeleri, görevde bulunduğu yörenin de özelliklerinin farkında olup ders aşamasında bunu kullanabilmesi gerekir.

2.1.4. Beypazarı

2.1.4.1. Coğrafi konumu:

Beypazarı, İç Anadolu Bölgesi’nde, Ankara’ya bağlı bir ilçedir. Rakımı, 675 metre olan ilçenin nüfusu 47.000’dir. 3 belde, 65 köyü vardır. Merkezi, Ankara’nın 99 km. kuzeybatısındaki Beypazarı, kuzeyde Bolu’nun Seben ve Kıbrısçık ilçeleri; kuzeydoğuda Kızılcahamam; batıda Nallıhan ve Eskişehir; güneyde Mihalıçık ve Polatlı; doğuda Ayaş, Güdül ve Çamlıdere ilçeleriyle çevrelenir. Kuzeyinden Köroğlu, güneybatıdan Sündiken dağlarının uzantıları, Kirmir, Aladağ, Süvari ve Sakarya akarsularının açtığı derin vadilerden dolayı dalgalı bir yeryüzü şekline sahiptir. Beypazarı ilçe toprakları, kuzeyde ve güneyde yer alan dağlardan, ortada da Kirmir suyunun açtığı çöküntü oluşunun tabanındaki Beypazarı ovasından oluşur. İlçe sınırları içindeki en önemli yükseltiler 2000 m’ye yaklaşan Karlık ve Kavaklı dağlarıdır (Yıldırım, 2007).

2.1.4.2. Beypazarı ismi:

Beypazarı’nın ilk ismi Hint-Avrupa kökenli Luwiler tarafından “Lagania” olarak verilmiştir. Lagania “Kaya Doruğu Ülkesi” anlamına gelmektedir. M.S. 491-518 yılları

arasında hüküm süren Bizans İmparatoru Anastasios'un Beypazarı'na ziyaretinden sonra ismi "Anastasiopolis" olarak anılmıştır. Beypazarı'nın Osmanlılar tarafından alınması, Germiyanoglu Yakup Şah'ın veziri Dinar Hezar'la olmuştur. Bu tarihten itibaren ismi "Beyhezari" olmuştur. Vezir Hezar buraya yerleşmiş ve büyük alışveriş yerleri kurarak çevre şehir, kasaba ve köylerin belirli günlerde toplandığı büyük bir pazaryeri haline gelmesini sağlamıştır. Böylelikle ismi bugünkü kullanıldığı halini alarak "Beypazarı" olmuştur. (Köse, 2011)

2.1.4.3. Beypazarı'nın tarihçesi

Beypazarı'nda Luwiler (M.Ö. 3000), Hatti ve Hurriler, Hititler (M.Ö. 1200), Frigler (M.Ö. 750), Galatlar (M.Ö. 3.yy.), Romalılar (M.Ö. 4.yy.), hüküm sürmüştür. Türk boyu olarak ise, ilk Ramazanoğulları, Eşrefoğulları ve Dulkadiroğulları yöreye yerleşmişlerdir. Aşiret olarak ilk yerleşenler ise, bir Türk taifesi olan Çobanoğlu aşireti, bir Yörükkan taifesi olan Güdük (Güdüklü), Nallı (Nallu), Narlı (Narlu) aşiretleridir. Danişmendliler 1100 yılları, Selçuklular 1200 yıllarında yörede hüküm sürmüştür. (Köse, 2011)

Bozkurt, Beypazarı'nın Osmanlı topraklarına ne zaman katıldığı konusunda doğrudan bir bilgi mevcut olmadığını söyleyerek, Ankara'nın 1356'da Orhan Bey tarafından Eretnaoğulları idaresinden alınarak Osmanlı sınırlarına katıldığını belirtir. Beypazarı'nın Osmanlı Beyliği'nin kuruluş sahası olan kuzeybatı Anadolu'daki bölgesine yakınlığıyla bu tarihlerdeki fetihlerin yönünü göz önünde bulundurarak, Beypazarı'nın Orhan Bey döneminde Osmanlı devleti sınırlarına dâhil edildiği sonucuna varabiliriz. Beypazarı'nın, Osmanlı idaresine geçtikten sonra bugünkü Bursa İli Hüdavendigâr Sancağına bağlı bir bucak olduğu Vakıfların (Hicri 1270-1280) kayıtlarından anlaşılmaktadır (Takano, 2008). Tanzimat'tan sonra 1868'de Ankara'nın il olmasıyla Beypazarı Ankara'ya bağlı bir ilçe haline gelmiş, Cumhuriyet döneminde ise Ankara'nın en büyük ilçesi olmuştur (Aklanoğlu, 2010).

Beypazarı'nın çok eski bir tarihe sahip olduğu tarihî belge ve kalıntılardan anlaşılmaktadır. Yapılan inceleme ve araştırmalara göre çeşitli milletlerin gelip geçtiği

ve hüküm sürdükleri görülmektedir. İnözü vadisine oyulmuş mağaralar, Kızılöz bölgesinde eski zamana ait buluntular, Kırbaşı'nda görülen Höyükler de yerleşimin eskiliğini ispat etmektedir. Beypazarı ve çevresinde yaşadıkları bilinen en eski halk; orta batı Anadolu'da lokalize olan, Hint-Avrupa kökenli Luwi'lerdir. İlk Türk sakinlerinin de şimdiki Beytepe mahallesi denilen yerde yerleştikleri, eski ve büyük binaların daha çok bu mahallede yapılmış olmaları dolayısıyla "Bey" unvanının bu mahalleye verildiği muhtemeldir. Kasaba birkaç kez yangın geçirmiş olduğundan daha çok bilgi edinmek mümkün olmamıştır. İlçenin daha önceleri Derbentçik köyünün bulunduğu yerde olduğu zamanla mahalline sığmayarak İnözü vadisine ve etrafa yayıldığı tahmin edilmektedir. Yolların önemini belirten şehrin giriş ve çıkışında bulunan, şehrin batısındaki muhafızlara ait gözetleme kulelerinin bulunduğu Kale Kapısı ve doğusunda Boğazkesen Kümbeti tarihî belgelerdir (Yıldırım, 2007). Beypazarı'na tarihi boyunca yapılan birçok mimari yapı vardır. Bunlardan 15. yüzyılda inşa edilenler: Boğazkesen Türbesi, Kuyumcutekke Köyü Kara Davut Türbesi, 16. Yüzyılda: Rüstem Paşa Hamamı. 17. Yüzyılda: Sultan Alâeddin Cami, Kurşunlu Camii, Suluhan, Paşa Hamamı, Hacılar Köprüsü. 19. Yüzyılda ise Akşemseddin Cami, Baloğlu Cami, Eski Derbentçik Cami, İmaret Cami, İncili Cami, Karcıkaya Cami, Tabakhane Cami, Yeni Cami, Beytepe Mescidi, Cevizlerkaşı Mescidi, Hoca Kiriş Mescidi, Kazgancı Mescidi, Karaca Ahmet Türbesi, Yediler Türbesi, Taş Mektep, Hanlarönü Arastası, Karcıkaya Köpürüsü yapılmıştır. (Takano, 2008)

Beypazarı ile ilgili detaylı bilgi veren bir diğer kaynak ise Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi'dir (Hicri 1058 Miladi 1638). Burada Beypazarı'ndan şöyle bahseder:

" İlk kurucusunu bilmiyorum. Fakat ilk fatihi Kütahya beylerinden Germiyanoğlu Yakup Şah'ın veziri Dinar Hezar'dır. Onun için şehre "Germiyan Hezar" da derler. Haftada bir gün güzel süslü bir pazar kurulup, bütün kıymetli eşyalar bulunur. Halkının uğraşları tiftik keçisi olduğundan, pazarında sof çok satılır. Şehir Anadolu toprağından Engürü sancağı hududunda olup, İstanbul'da kim Şeyhülislam olursa ona has olur. Padişah hasından ayrılmaz. Kalesi bir dere içinde olup, iki tarafı balık sırtı gibi kaya üzerindedir. Genişliğini bilmiyorum. Aşağıda şehir iki geniş dere içinde olup 20 mahalle 41 mihraptır. Fakat öyle mükellef camileri yoktur. Çarşı içinde cami güzeldir (Paşa Camii). Medrese Darulhadis ve Darulkurrası vardır. Çünkü talebe bilgileri

çoktur. Bir Şeyhülislamı var ki; bütün bilginler onunla ilmi tartışmaya girmekten acizdirler. Halkının çoğu bilginlerdir. Hepsi renk renk sof giyerler. Türk şehri olduğundan halkı Oğuz taifesidir. Yani Türk kavmi demenin güzel bir ifadesidir. Yedi tane hanı vardır. Çarşı içindeki güzel bir han yanmıştır. Hamamları, 600 dükkkanı vardır. Çarşıda kasaplar içinden akan dere kenarında hafta pazarı olur. Halkı garipsever ve cömert kişilerdir. Kadınları gayet edepli ve akıllı olurlar. Bağ ve bahçesi çoktur. Bostanlarından bir çeşit kavun olur ki lezzetinden adamın damağı yarıılır. Misk ve hamamber gibi kokusu vardır. Şehir halkının çoğu bu kavundan zerde pişirir. Velhasıl etrafı geniş, eşyası ucuz ünlü bir şehirdir. Şeyh İvaz dede adında bir de türbesi vardır." (Beypazarı Kaymakamlığı)

Tüm bu bilgilere bakılarak ilçenin geçmişi ve şimdiki hali karşılaştırıldığında özelliklerini yitirmediği anlaşılmaktadır. Bugün İlçenin ekonomisi tarım, hayvancılık, ticaret, sanayi ve el sanatlarına dayanır. Tarla arazisinin büyük kısmında sebzeçilik yapılmakta olup, üretimde ilk sırayı havuç almaktadır. Köylerin dağlık bölgelerinde ise hayvancılık yapılmaktadır. Ankara keçisi, koyun ve sığır dışında tavuk ve arı da yetiştirilmektedir. Çiftlik, çeltik fabrikası, maden suyu fabrikası ve yem fabrikası ilçenin sanayi alanındaki faaliyetlerini meydana getiren önemli kuruluşlardır. İlçede linyit kömür ve trona gibi madenlerin bulunması da ilçe ekonomisinin gelişmesine katkıda bulunur. El sanatlarına gelince dövme bakırcılık, Beypazarı'nda en gelişmiş sanatlardan biridir. Özellikle kuyumculuk ve dokumacılık, turizmin gelişmesi ile önem kazanan sektörlerdir. Bunların dışında kunduracılık, semercilik, demircilik gibi el sanatları bulunmaktadır. Halkın yüzde 99'u okur-yazardır (Takano, 2008).

2.1.5. Yerel sosyal bilgiler öğretimi

Hayat mekân üzerinde yaşanır. Günlük hayatta yaşanan olaylar düşünüldüğünde, tamamına yakını üzerinde yaşanan mekânla ilgilidir. Özellikle kırsal alanda yaşayan ailelerin sabah kahvaltısı sofrasına gelen kahvaltılığından, çiftçinin tarlaya ektiği ürünün cinsine, makine imalatçısının ürettiği makineyi hangi iklim bölgesinde satacağından, otomobil üreticisinin hangi yol koşullarına göre üretim yapacağı hep üzerinde yaşanan mekânla ilgilidir. Günlük hayatın akışı içinde evden dışarıya çıkarken hangi giysinin

giyileceği veya günlük işlerin planlanması da yaşanan yerin coğrafi özellikleri ile alakalıdır (Kazancı: 2010: iv). Bu durum şehir, ilçe, köy hiç fark etmez hepsinin farklı yaşantıları vardır ve hepsinde ayrı ayrı problemler oluşmaktadır. İnsanlar da yaşadıkları bölgede oluşan problem ve niteliklere göre şekillenir ve o doğrultuda gelişim gösterir, toplumsallaşır. Zamanla toplumsallaşan birey yöresinin özelliklerini kişiliğinde barındırır sonrasında zeka, düşünce ve eğitim ile de bu özellikleri geliştirerek toplumuna tekrar kazandırır. Fakat bu durum basamaklar şeklinde ilerler.

Toplumsallaşmanın basamakları şu şekildedir; çocukların okula gidinceye kadar çevre ile ilgili bilgileri yaşadıkları yerle sınırlıdır. Çocuklar fiziki ve beşeri coğrafyayı tanıyarak yaşadıkları yerin özelliklerinin neler olduğunu öğrenmeye başlar. Mekânın nasıl kullanıldığını, bu kullanım sonucunda çevrede olumlu ve olumsuz yönde ne gibi değişikliklerin meydana geldiğini öğrenir.(Kazancı: 2010: iv) Çocuk büyüdükçe, toplumsal dünyası da gittikçe büyür. Onun dünyası, önce evi, komşuları, köyü veya mahallesi ve okulundan ibarettir. Sonraları, bunlara daha geniş çevreler, kasaba, şehir, ilçe, il, coğrafi bölge ve yurdun bütünü katılır. Sonunda, dünyayı, üzerinde yaşanan en büyük toplumsal çevre olarak tanımaya ulaşır. Çocuğun toplumsal dünyası genişledikçe, o da toplumsal bir varlık olarak gelişir, büyür; iyi bir aile üyesi, iyi öğrenci, iyi hemşeri, iyi vatandaş ve iyi bir insan olur (Işık: 2008: 297).

İlköğretimin temel görevi, çocuğu bu doğrultuya yöneltmektir. Çünkü ilköğretim öğrencisi, geleceğin, omuzlarında birçok sorumluluklar taşıyacak olan iyi vatandaş, iyi insan adayıdır. Sosyal bilgiler dersinin bu vatandaşın, bu insanın, kişisel ve toplumsal yönlerden çatısını kurmakta çok önemli rolü vardır. İlköğretim çocuğu, başta bu dersin yardımıyla, metotlu olarak halkı, halkın karşılıklı münasebetlerini; insanın doğal ve toplumsal çevreyle olan karşılıklı etkilerini incelemek, öğrenmek ve olumlu davranışlar kazanmak imkânlarını bulur. Kişinin ve toplumun sorunlarını tanır; çözüm yollarını düşünür, araştırır. Bu yoldaki bilgi ve yetenekleri kazandırmak, öncelikle sosyal bilgiler öğretiminin ödevidir (Işık: 2008: 297).

Sosyal Bilgiler dersinde birey çevresini her yönüyle yakından tanıma fırsatı bulur. Çevresinin özelliklerini ve kültürünü öğrendikçe birey o toplumun bireyi haline

gelir ve bu özellikleri kişiliğinin özünde taşımış olur böylelikle kültür aktarımı gerçekleşir. Bu açıdan Sosyal Bilgiler bireyi toplumsallaştırıp kendini gerçekleştirmesine katkıda bulunan bir derstir.

Sosyal Bilgiler dersi ile bireylerin toplumsallaşması, içinde yaşadıkları toplumun sorunlarına duyarlı bireyler olarak yetişmesi sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu bağlamda Sosyal Bilgiler dersi toplumdan ve o toplumda yer alan kaynaklardan bağımsız düşünülemez. Toplumda yer alan tüm kaynakların sistemli biçimde işe koşulması ile etkili bir Sosyal Bilgiler öğretimi gerçekleştirilebilir (Selanik Ay: 2010: 11). Böylece tüm kaynakların eğitime dâhil edilmesiyle yerellik kavramı Sosyal Bilgiler dersinde vücut bulacaktır. Yerel Sosyal Bilgiler öğretimi, Sosyal Bilgilerin özünü oluşturan toplumsallaştırma, sosyalleştirme, vatandaşlık aktarımı, kültür aktarımı, toplumsal proje üretimi vs. yöntemleri yakından uzağa, somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene, güncellik ve yansıtıcı inceleme ilkeleri doğrultusunda gerçekleştirmiş olur. Bu amaçla Sosyal bilgilerin toplumdan kopuk olmaması gerekir. Eğer toplumdan uzak olursa, eğitimin birçok ilkesi yerine getirilmemiş olacak ve konular soyut kalacaktır. Dolayısıyla derslerin yerellik kavramı aracılığıyla toplum kaynaklarıyla bütünleştirilip, öğrencilerin toplumsallaşmasını sağlamak Yerel Sosyal Bilgiler öğretiminin amaçları arasındadır.

Yerel kaynakların kullanımı ile öğrencilerin karar verme becerisi gelişir. Bunun yanı sıra öğrenciler toplumun bir parçası olmayı, toplumda kendilerine düşen rol ve sorumlulukları öğrenir. Öğrencilerin bağımsız öğrenenler ve iyi vatandaşlar olmasını sağlar. Bu bağlamda yerel toplum kaynakları ile öğrencileri karşı karşıya getirmek öğrencilerin okullarında iyi birer öğrenci, ülkelerinde iyi birer vatandaş ve dünya vatandaşı olmalarını sağlar (Selanik Ay: 2010: 12). Toplumu sınıfa dahil etmenin faydası öğrencinin karşılaştığı problemleri kolayca çözümleyebilmesi ve hayatını daha kolay sürdürebilmesidir. Bu bağlamda yerellik bireyi toplumunun özelliklerini taşıyan ve topluma faydalar sağlayan, çözümler üreten, projeler geliştiren ve en önemlisi üreten bir birey haline getirir.

Çocukların içinde yaşadıkları çevre, okul programlarını geliştirmede önemli rol oynar. Her çevre kendine has kaynakları ve çocukların ufkunu açacak verimli imkânlarla sahiptir. Bu kaynak ve fırsatlardan akıllıca faydalanmak çocuğun çeşitli yönlerden gelişmesine yardım eder. Çocuğun içinde yaşadığı çevre, zengin bir öğrenme laboratuvarıdır. Çocukların okulda yapacakları çeşitli öğrenim denemeleri, çocuklar ve içinde yaşadıkları çevre ile ilgili olduğu oranda bir anlam ve değer kazanır. Çocuğun çevrenin çeşitli yönleri üzerinde yapacağı denemeler onun her günkü hayatını zenginleştirmekle kalmaz, öğrenme ile hayat arasındaki sıkı ilişkiyi daha iyi kavramasına da yardım eder. Çocuk içinde bulunduğu çevreye nasıl uyacağını öğrenir, bir takım bilgi ve beceriler kazanır, bir takım tavır ve hareketler geliştirir. Çocuğun okul dışındaki bu hayatı, çevresinin çeşitli alanlarında denemeler yapmasına yardım edecek fırsatlar sağlar. Birçok eğitimcinin inancına göre, okul sadece çocukları okutan bir yer olmaktan ziyade çevresindeki eğitim, sosyal, ekonomik, sağlık, kültür ve eğlence faaliyetlerinin bir merkezi olmalıdır. Sağlıklı bir okul programı ve yaşayışı okul, ev ve çevrenin birlikte plânlaştırılmasını ve işleri yürütmesini gerektirir (Işık: 2008: 299).

“Yerel Sosyal Bilgiler Öğretimi” başta bakıldığında tam olarak bir fikir oluşturmayabilir. Barth’a göre “Sosyal bilgiler, kritik sosyal konularda vatandaşlık becerilerinin uygulanması amacıyla, sosyal ve beşeri bilimler kavramlarının disiplinler arası bir yaklaşımla kaynaştırılmasıdır.” Yerellik ise bir yörenin sahip olduğu kendine özgü nitelikler olarak tanımlanabilir. Bu iki kavramın birleşimiyle Sosyal Bilgilerde öğretiminde yerellik: Toplumun ihtiyacı olan iyi vatandaş ve bu toplumun kültüründen ve geçmişinden kopuk olmayan bireyler yetiştirmek amacıyla kişilere içinde bulunduğu yörenin niteliklerinin tanıtılması şeklinde tanımlanabilir. Yörenin tüm sosyo-kültürel, tarihi, coğrafi nitelikleri sosyal bilgiler dersinde yerel kaynak olarak kullanılabilir. Bölgede yüzeysel bir araştırmayla insan ve mekân unsurlarının birleşiminden doğan izler; yani bölgenin tarihi, coğrafyası, sokakları, mimari eserleri, mahalle ve sokak isimleri, insanların birbirleriyle kültürel ilişkileri yerel zenginlik olarak birçok alanda kullanılabileceği gibi pedagojik amaçlar için sosyal bilgilerde kullanılabilir.

2.1.6. Yerel sosyal bilgiler öğretiminin temelleri

Bugüne kadar yerellik eğitimde farklı alanlarda, farklı disiplinlerde farklı yapılar şeklinde uygulanmıştır fakat Sosyal Bilgiler öğretiminde daha önce uygulamaya konulmayan yerellik kavramının temelini oluşturabilecek kavramlar vardır ve bu kavramlar birbirinden ayrı şekilde geliştirilmiştir. Sosyal Bilgiler disiplinler arası formatta bir ders olduğu için bu yöntemlerden toplu olarak Sosyal Bilgiler dersinde yararlanmak Yerel sosyal bilgiler öğretimini oluşturacaktır. Yerel Sosyal Bilgiler öğretiminin temelini oluşturan uygulamalar şunlardır;

2.1.6.1. Yerel tarih öğretimi

Yerel tarih, yaşadığımız yerleşim yerinin geçmişinin, tarihi açıdan incelenmesi, korunması, öğrenilmesi ve öğretilmesini hedefleyen bireysel ve örgütsel giriş ve çabalar olarak tanımlanabilir. Yerel tarih bir bakıma kişinin doğup büyüdüğü çocukluğunun, gençliğinin öğrenim hayatının sürdüğü yakın çevresinin tarihidir (Örten: 2008). Yerel tarih aynı zamanda, öğretimi “karanlık ve sıkıcı” biçimden çıkararak “geçmişle gerçek iletişim sağlayabilen, ders kitabını aşan” bir niteliğe sahiptir. Çünkü öğrencinin kendisinin de içinde bulunduğu, kendisine “yakın” olanın tarihine daha fazla ilgi duyduğu ve “yaparak” öğrendiğinde bilgilerin daha anlamlı ve kalıcı olduğu düşünülmektedir ve bu anlamda sınıf ortamında değerlendirilmesi çok önemlidir (Aslan, Akçalı: 2013). Yerel örnekler tanıdık oldukları için ve insanlar aşına oldukları şeylere ilgi duydukları için; yerel örnekler bireylerin önceden dikkat etmedikleri şeyleri görmelerine ve daha da önemlisi önce anlayamadıkları şeyleri anlamalarına yardımcı olurlar (Örten: 2008). Böylece öğretim durumları somuttan soyuta ilkesine dayalı olarak düzenlenmiş olur.

Yerel tarihin pek çok yönden eğitime katkısı vardır. Bu katkılardan Örten (2008) şöyle bahsetmiştir: Yerel tarihin en önemli işlevleri, hafızayı genişletmek, güncel durumu kavramak, toplumsal, siyasi ve ekonomik genellemeleri kesinleştirmek ya da akılcı politikaların uygulanmasını sağlamaktır. Öğrencilerin tarihe yönelik ilgisini

artırmak için yakın çevrede bulunan tarihi ve arkeolojik bölgelere gezi düzenlemek, o bölge ile ilgili harita ve planlar çizdirmek, fotoğraf koleksiyonları hazırlamak gibi etkinliklerden yararlanılmalıdır.

Eğitimde yerel tarihin hem tarih hem Sosyal Bilgiler dersinde kullanım alanları vardır. Sosyal bilgiler dersinin tarih ile ilgili konularında yerel tarih yöntemleri kullanılabilir. Yerel tarihin öğrenilmesi için Işık (2008: 294) şunları belirtmiştir: “Öğretmen öğrencilerine tek tek veya gruplar hâlinde ödevler verebilir ve öğrencilerine bazı çalışmalar teklif edilebilir. Öğrencilere yaptırılması gereken çalışmalar: “Hikaye, anekdot, folklor, şarkılar, elbiseler, resimler, fotoğraf ve haritaların toplanması; o yerde yetişen ünlü kimselerin halk tercümelerinin yazılması, anıtlarda, mezar taşlarında bulunan kitabelerin kopya edilmesi; tarihi olayların tasvirini yapan resimlerin kopyaları, sınır işaretleri ve tarihi binaların listesinin meydana getirilmesi; endüstrinin gelişmesini, arazinin genişleme ve daralmasını, nüfusun artışı gösterir harita, grafik ve tabloların yaptırılması; çevrede olan tarihi olayların dramatize edilmesi, halk türkü ve oyunlarının tespit edilmesi, mümkün ise türkülerin kasete, oyunların filme alınması.”

2.1.6.2. Yerel coğrafya öğretimi

Yerellik kavramı birçok alanda olduğu gibi coğrafyada da kullanılmış ve öğretimi başarıya ulaştırmada kolaylık sağlamıştır. Sosyal Bilgiler dersi tarihle olduğu kadar coğrafya ile de ilgili ve buna diğer Sosyal Bilimler de eklenir. Yerel Coğrafya öğretimi, Yerel Sosyal Bilgiler öğretiminin temelini oluşturan unsurlardan sadece biridir.

Küreselleşen dünyada değerlerimizi koruyabilmek adına yerel özelliklerin korunması, aktarılması ve yaşatılması için eğitimde çocuğun yakın çevresiyle ilişkilendirme ve yerel niteliklerin kaynak olarak kullanımı problemi çözmemize yardımcı olacaktır. Günümüz problemleri arasında küresellik olduğu için bununla baş etme yöntemlerinden biri de eğitimde yerelliktir. Çünkü toplumumuzu ve milletimizi bir

arada tutan en büyük şey kültürel bağlarımızdır. Yerellik kavramıyla da çocuklarımıza geçmiş, bugünü ve geleceğimizi ona yakın çevresini tanıtarak öğretmek amaçlanmıştır.

Öner' e göre (2016: 75) Eğitim-öğretim faaliyetlerimizin sonuçlarının çoğu bir şekilde küresel düzeye dayandırılmakta veya dayandırılmaya çalışılmaktadır. Örneğin, “iyi insan”, “dünya vatandaşlığı”, “ortak miras”, “ortak kültür”, “dünyamız”, “insan hakları” vs. gibi daha birçok eğitim kavramı, değeri veya kazanımı evrensel boyutları esas almaktadır. Eğitim alanında küreseli hedefleyen bilimlerden bir tanesi de Coğrafya'dır. Çünkü coğrafya eğitiminde ele alınan konu içinde yaşadığımız Dünya'dır, onu her açıdan tanımak ve korumak tüm insanlığın ortak çabasıdır. Bu nedenle eğitimin her alanında küreseli anlamak için yerel coğrafyayı da anlamamanın bir gereklilik olduğunu söyleyebiliriz.

Kazancı (2010: 36) yerel coğrafi bilginin özelliklerini şu şekilde belirtmiştir; Yerel coğrafi bilgi beş duyu organı ile algılanabilecek niteliktedir ve günlük hayatında kullandığı kelimelerle verildiği için öğrenmeyi kolaylaştırır. Yerel coğrafi bilgi yaparak-yaşayarak öğrenilir ve yaşanılan yöreyi zaman, mekân ve kültür olarak bir bütün şeklinde ele alır. Yerel coğrafi bilgi yakın çevre ve günlük hayatla ilgilidir, ezberden uzaktır. Yerel coğrafi bilgi yakın çevredeki ırmağın, dağın, denizin vb. boyunu, yükseltisini, tuzluluk oranını öğretmez ama huyunu, ondan nasıl yararlanılacağını, o coğrafi unsurun hangi durumlarda zararlı olacağını vb. öğretir.

Yerel coğrafya öğretiminin, Sosyal Bilgiler öğretmenleri tarafından kullanılması coğrafya ile ilişkili konuların daha kalıcı hale gelmesini sağlayacaktır. Yerel coğrafya öğretiminde kullanılan yerel coğrafi bilgiler öğrenci açısından daha dikkate değer görüleceği üzere öğrenmeyi anlamlı hale getirecektir. Öğrenci özellikle yaşadığı alanın niteliğine uygun örnek ve problemlerle karşılaştırılırsa edinilen bilgi o derece güncel, kalıcı ve faydacı olacaktır.

2.1.6.3. Sosyal öğrenme:

Toplumda bireyler diğer insanları seyrederek ve gözlem yaparak, onların yaptığı davranışın pekiştirildiğini veya cezalandırıldığını gözlemleyerek öğrenirler. Bu nedenle sosyal öğrenme “başkalarını seyrederek çevreden öğrenme” veya “toplum içinde ve toplum için öğrenme” olarak da tanımlanabilir. Buna dayanak olarak Dewey zihni ve zihnin oluşumunu toplumsal bir süreç olarak görmüştür. Dewey’e göre, okul sivil toplumun bir uzantısı olarak görülmeli ve öğrenci bir toplumun üyesi gibi davranmaya ve diğerleri ile işbirliği içerisinde ilgilerini yönlendirmeye teşvik edilmelidir. Bandura’ya göre insanların sergilediği birçok davranış, diğer insanların yaptıkları davranışları gözleme ve onları modelleme yoluyla kazanılır (Bayrakçı: 2007). Sosyal Öğrenme kuramcılarına göre eğitim, öğrencilerin gözlenmesini ve model alınmasını sağlamak için en iyi modelleri seçerek öğrencilere sunmak olarak düşünülmüştür. Bu kuramcılar çevrenin insan davranışlarını değiştirdiğini kabul etmişlerdir (Demirbaş, Yağbasan: 2005).

Demirbaş ve Yağbasan’a (2005) göre model olarak yaşayan bir kimse, bir bilim adamı veyahut mesleğinde önemli başarılarla sahip bireyler seçilebilir. Bu bağlamda Yerel Sosyal Bilgiler Öğretiminde çevrede, insanlar tarafından yaptığı işler kabul görmüş bireylerin öğrencilere model olarak gösterilmesi Sosyal Öğrenme kuramına göre öğrenmede başarı sağlayabilir. Yine yaşadığı çevrede toplum tarafından takdir edilen bir birey sınıfa davet edilip, öğrencilere model olarak tanıtılabilir. Araştırma sonuçlarına göre katılımcılar tarafından örnek olarak gösterilmiş ve ilçede yaşayan, uzun yıllar Belediye Başkanlığı yapmış avukat ve siyasetçi Mansur Yavaş okula davet edilebilir ve uygun bir model olarak gösterilebilir. Yine bir zamanlar ilçede yaşamış olan ünlü kalp- damar cerrahisi Dr. Cevat Yakut’ tan model olarak derste bahsedilebilir. Farklı bir açıdan bakarsak yörede önemli kurumlar ve Belediye tarafından oluşturulmuş yararlı toplumsal projeler örnek verilip, bu gibi çalışmalar için öğrencilere cesaret verilmesi yine Yerel Sosyal Bilgiler öğretiminde Sosyal Öğrenme kuramının faydalarını açığa çıkarmaktadır.

2.1.6.4. Otantik öğrenme

Otantik öğrenme gerçek öğrenme olarak tanımlanabilir. Öğrenmede gerçek hayatla ilgili etkinliklerin yapılmasına fırsat verir. Özellikle Sosyal Bilgiler dersinin öğretilmesi ve değerlendirilmesinde gerçek yaşamın öncelikli olması gerekir bu da otantik öğrenme ile mümkündür (Kazancı: 2010: 9). Otantik öğrenme, öğrencilerin keşfetmelerini, tartışmalarını, kavramları anlamlı bir şekilde yapılandırmalarını, uygun projeler ve bu projelerin gerçek hayat problemleri ile olan ilişkilerini anlamlandırmalarını destekleyen pedagojik bir yaklaşımdır. Öğrencilerin gerçek yaşam problemlerini çözerken daha aktif oldukları, daha iyi motive oldukları, dinlemekten çok yapmayı tercih ettikleri bir geçektir. Böylece öğrenme süreci daha anlamlı, daha etkili ve daha yapıcı olur (Kazancı: 2010: 10). Gerçek yaşam problemlerinin üstesinden gelebilmek için bireysel ve toplumsal bağlamda öğrencileri sosyal yaşama hazırlamaya en elverişli ders Sosyal Bilgiler dersidir. Sosyal Bilgiler dersi yaşamla iç içe olan bir derstir. Otantik öğrenme etkinlikleri, gerçek yaşantılarla ilişkili olarak daha anlamlı ve kalıcı olarak öğrenilir (Kazancı: 2010: 11).

2.1.6.5. Yerel toplum çalışmaları

Yerel toplum çalışmaları; toplum tarihi, toplumun şu an ki durumu, toplumun gelecekteki konumu gibi konuları kapsayan, öğrencilerin içinde yaşadıkları toplumu ve çevrelerini anlamlandırmalarını sağlayan konu, içerik ve etkinlikler olarak tanımlanabilir. Yerel toplum çalışmaları kapsamında tarih sergisi düzenleme, sözlü tarihten yararlanma, toplumda karşılaşılan olaylar, insanlar arasındaki etkileşimlerle ilgili günlük yazma, çeşitli kişi ve kurumlara inceleme gezileri düzenleme, gözlem yapma, kütüphane ve internetten yararlanma gibi etkinlikler gerçekleştirilebilir. Yerel toplum çalışmaları ayrıca Sosyal Bilgiler dersinde bir kavramın, genellemenin ya da değerlerin öğretilmesinde kullanılabilir. Sosyal Bilgiler dersinde sınıf-toplum ilişkisi kurulması öğrencilerin temel katılım becerilerini öğrenmesinde pek çok olanak sunabilir. Genellikle okul ve toplumun birbirinden kopuk olması Sosyal Bilgilerin öğrenciler tarafından soyut bir ders olarak algılanmasına neden olmaktadır. Bu nedenle

öğrenenler olgu, olay ve genellemelerle ilgili soyut bilgiler kazanmaktadırlar (Selanik Ay: 2010).

Aile tarihi ya da yerel toplum tarihi için öğrencilerin başvurabileceği kaynaklar arasında günlükler, mektuplar, yerel kütüphanelerdeki fotoğraflar, posterler, yerel gazetelerin arşivleri, yerel müzeler, çeşitli kurum ve kuruluşların kayıtları ve katalogları, yerel haritalar, telefon rehberleri ve uzun zamandır aynı yerde yaşayan kişiler sayılabilir. Yerel toplum çalışmaları ile toplumdaki kaynaklardan etkili biçimde yararlanmanın amaçlandığı söylenebilir. Böylelikle okul ve toplumun birbirinden kopuk olması önlenir (Selanik Ay: 2010).

2.1.6.6. Projeye dayalı öğrenme (sosyal proje geliştirme)

Projeye Dayalı Öğrenme'nin tek kabul gören bir tanımı yoktur. Projeye Dayalı Öğrenme'yi; öğrencileri, karmaşık, gerçekçi sorunlar ve dikkatlice tasarlanmış ürünler ve görevler çevresinde derinleştirilmiş araştırma süreci yoluyla öğrenmede bilgi ve becerileri birleştiren sistematik bir öğretim yaklaşımı olarak tanımlamak yaklaşımın önemli pek çok yönünü vurgulamayı sağlamaktadır (Baysal, Kadioğlu, Ada: 2009: 90). Projeye dayalı öğretimin temelleri John Dewey'in çalışmalarına dayanmaktadır. Dewey, çalışmalarında, öğrencilerin gerçek yaşamdaki problemlerle ilgili anlamlı görevler ve problemlerle çalıştıkları takdirde öğretim materyallerinden etkili biçimde yararlanabileceklerini ve etkili biçimde öğrenebileceklerini vurgulamaktadır (Başbay, Senemoğlu: 2009: 56). Korkmaz ve Kaptan (2001)'a göre bu yöntem, bireysel ya da küçük gruplar aracılığıyla doğal koşullar altında yaşama benzeyen bir anlayışla problemlerin çözümünü amaçlar. Çepni (2005)'ye göre ise; proje tabanlı öğrenme yöntemi aynı zamanda öğrencilerin kazandıkları bilgi ve becerileri, günlük yaşama aktararak karşılaştıkları problemlerin çözümü sırasında kullanılacak bir yöntemdir (Şahin: 2011: 147). Bu bağlamda öğrenciyi merkeze alan ve etkin katılımını gerçekleştiren, öğrencinin düşüncelerine değer verildiği, bilginin yaşamla bütünleştirilerek anlamlandırıldığı bir öğrenme-öğretme ortamı ortaya koymak hem öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı olumlu tutumlar geliştirmesine katkı

sağlayacak hem de edindiği becerileri hayat boyu kullanabilmesini gerçekleştirecektir (Öztürk: 2013: 62). Proje yöntemi ile öğretmenler sınıfta öğrencilere bireysel veya grup projelerinin nasıl başlatılacağını ve yönetileceğini öğretmek, onları toplumdaki yetişkin hayata hazırlayabilirler. Proje yöntemi başlangıçta laboratuvar yöntemi gibi çeşitli eğitsel teknikleri kullanarak gerçek yaşamda karşılaşılan problemleri çözmek amacıyla geliştirilmiştir. Disiplinlere dayalı bir eğitim programı yaratmak yerine proje yöntemi, kapsamı, insan hayatında var olan gerçek problemlere çözüm arayışlarından yola çıkan bir öğretim yaklaşımıdır (Vatansever Bayraktar: 2015: 710). Yakından uzağa, bilinenden bilinmeyene, somuttan soyuta, güncellik ve yansıtıcı inceleme ilkeleriyle bağdaşan bu kuram gerçek hayattan alınan problem ve konulara dayandığı ve edinilen bilgilerin yine çocuğun çevresinde uygulanabileceği, yaşamla bütünleştirileceğinden dolayı yerel Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılabilir bir yöntemdir.

2.1.6.7. Topluma hizmet uygulamaları (service learning)

Topluma hizmet uygulamaları ile öğrencilerin; toplumun güncel sorunlarını belirlemeleri, toplumun güncel sorunlarına çözüm üretmeye yönelik projeler hazırlamaları amaçlanmaktadır. Ayrıca çeşitli bilimsel etkinliklere izleyici, konuşmacı ya da düzenleyici olarak katılmaları, sosyal sorumluluk çerçevesinde çeşitli projelerde gönüllü olarak yer almaları ve topluma hizmet çalışmalarının okullarda uygulanmasına yönelik temel bilgi ve becerileri kazanmaları amaçlanmaktadır (Kocadere, Seferoğlu: 2013). Topluma hizmet uygulamaları, eğitim- hizmet bütünleşmesini sağlamanın yanı sıra öğrencilerin çağdaş ve demokratik bir toplumsal yaşamın gereği olarak “toplumsal sorumluluk”, “katılımcılık” ve “demokrasi” bilinci ile yetişmesini sağlayan bir öğrenme yaklaşımı olarak kabul edilmektedir (Uğurlu, Kırıl: 2011). Bu yeni yaklaşım her yaşta ve öğretim kademesinde yer verilebilecek bir öğrenme ve öğretme yaklaşımı olarak kabul edilmektedir. Bunun yanında araştırmalar bu öğrencilerin daha çok sorumluluk alarak sosyal konulara daha aktif katılma konusunda istekli oldukları ve toplumsal bir farklılık yaratabileceklerine ilişkin bir düşünce geliştirdikleri de belirtilmektedir (Küçükkoğlu: 2012).

James, özellikle gençlerin toplumsal projelere yönlendirilmesini ve aktif katılımlarının sağlanmasını önermiştir. Gençlerin bu tür programlarda çalışmasıyla hem kendilerine hem de topluma fayda yaratmaları amaçlanmıştır. Türk kültürü yardımlaşma, dayanışma ve birlikte çalışma anlayışını geleneksel olarak içinde barındırmaktadır ve bu bağlamda toplumsal gereksinimlere duyarlılık gösterilerek, işbirliği ve gönüllülük esasına dayanan, eleştirel ve yaratıcı düşünmeyi özendiren bir eğitim anlayışı ile hareket edilmelidir. Toplumun öz kaynaklarını harekete geçirebilmek için ilgililerle işbirliği de göz ardı edilmemelidir (Uğurlu, Kıral: 2011).

2.1.6.8. Sosyal bilgiler proje fuarları

Öğrencilerin bilgi üretmesi, var olan bilgilerini kullanarak yeni bilgilere ulaşması, ulaştığı bilgileri diğer insanlara sunması vb. birçok beklentiyi karşılayacak uygulamalardan birisi de proje fuarlarıdır (Ata ve Karadeniz: 2013). Sosyal Bilgiler Fuar Projeleri ve araştırma etkinliklerinin çoğunluğu Sosyal Bilgiler Fuar Proje fikirlerini araştıran öğretmen ve öğrencilere fikir vermek amacıyla düzenlenmektedir. Tamamlanması normal olarak üç ile sekiz hafta süren, bu Sosyal Bilgiler Projeleri ve Araştırma Etkinlikleri öğrencilere Tarih, Coğrafya, Siyasal Bilimler, Ekonomi, Antropoloji ve Sosyoloji konuları hakkında çok faydalı öğrenme tecrübesi sağlaması bakımından önemli bir yöntemdir (Karadeniz: 2012).

Sosyal Bilgiler Proje Fuarları öğrencinin öğrendiği yeni bilgileri, ona geniş bir kitleyle paylaşma şansı veriyor. Öğrendiklerini paylaşmanın yanı sıra proje süresince nasıl bir gelişim kaydettikleri de ortaya çıkmaktadır. Bu fuarlarda, başarısız öğrencilere de kazanma ve bilimi sevdirmeye ortamı oluşturduğundan fuarların eğitimdeki yeri bu açıdan da önemlidir. Fuarlar sayesinde edinilen bilgilerin geleneksel öğretim yöntemiyle kazanılan bilgidен daha fazla, daha anlamlı ve kalıcı olacağı; öğrencilerin yaratıcılığını ve Sosyal Bilgiler öğretimine karşı tutumlarını olumlu yönde geliştireceği düşünülmektedir (Ata ve Karadeniz: 2013).

Bu fuarlarda öğrencilerin ilgisini çekecek ödülleri verilmesi önemlidir. Araştırmanın uygulama aşamasında öğrencileri çalışmaya sevk edecek ödülleri seçilmesine özen gösterilmiştir. Sosyal Bilgiler Proje Fuarında ödüller öğrenme alanı bazında en iyi birincilere verilmiştir (Karadeniz: 2012).

2.1.6.9. Toplum destekli uygulamalar (community-based learning)

Toplum destekli uygulamalar çocuk ve ailesiyle yeterli derecede ilişkili olmayan programı onun yakın çevresiyle ilişkilendirilmesi olarak açıklayan M. Mead (2013), birlikteliğin önemli olduğunu ve eğitim programlarının tamamı ile bireyin yakın çevresine dayalı olarak yerleştirilmesini desteklemektedir. Yerelliği Community-Based Learning (Toplum Destekli Öğrenme) ile öğrenciye kazandırılabilceğini savunan M. Mead(2013) bu uygulamanın çocuk ve ailesinin yaşamını geliştirmede faydalı olduğunu çalışmasında belirtmiştir. Toplumun ihtiyacı olan hizmetler yerellik ile öğrenciye aktarılıp dolayısıyla birey de toplumun ihtiyaçlarını topluma geri vermelidir.

S. Thompson (2014)' a göre Toplum Destekli Uygulamalar okulda, işte, hayatta ve ailede kişiye her zaman başarı sağlayacaktır. Bu uygulama ile kişi hayat boyunca öğrenmiş ve hayattan izler taşıyan bir eğitim yaşantıları geçirmiş olacaktır. Böylelikle toplumuna daha yararlı bir vatandaş olacaktır.

A. Melaville, A. C. Berg, M. J. Blank (2006)'a göre Toplum Destekli Uygulamalar nasıl yaşayacağını ve yaşamı nasıl kuracağını bireye öğreten bir uygulamadır. Kişiyi eğitimi sırasında yerelliğin izlerini bırakan bu uygulama, öğrenilenlerin yaşanılan yerle ilişkilendirilmesi ve oradaki sorunlarla ilişkili olmasını öngörmüştür. Böylece çevre bilinci oluşmuş ve toplumsal duyarlılığı üst düzeye gelen vatandaşlar eğitim aracılığıyla yetiştirilmiş olur fakat şuan Amerika'daki eğitimde bunun var olmadığını savunmuştur. Şuanki eğitimde Toplum Destekli Uygulamaların izlerini göremeyen bir diğer araştırmacı da G. Fischer, M. Rohde, V. Wulf (2007)'dur. G. Fischer, M. Rohde, V. Wulf (2007) çalışmalarında disiplinci ve ezberci bir eğitimin devam ettiğini belirtmiş ve bu anlayışı eleştirmiştir. Eğitimin teoriden ibaret

olmamasını, hayatla bağlantılı olmasını ve uygulamalara yönelmesini vurgulayan araştırmacılar, üretici bir toplum için öncelikle Toplum Destekli Uygulamalar ile çevresiyle ilişkilendirilmiş eğitimin olması gerektiğini savunmuştur. Yine QCAA (2014)' ya göre eğitim Toplum Destekli olmalı, toplumsal projelere ve toplumun ihtiyacı olanlara yönelik eğitim verilmesi ancak ve ancak önce yakın çevreyle ilişkilendirmenin gerçekleşmesiyle başlayabileceğini vurguluyor.

2.1.6.10. Teknoloji destekli sorun çözme (challenge-based learning)

Johnson, Laurence, F.; Smith, Rachel, S.; Smythe, J, Troy; Varon, Rachel, K. (2009)' a göre Challenge- based learning öğrencilere toplumsal projelerin özel girişimciler tarafından yaptırılmasıdır. Bu yöntemle bilgilerin kitapta kalmaması, bu bilgilerin üretime yansıtılması planlanıyor. Böylece günlük hayattaki faydacı eğitim bu sayede gerçekleştirilmiş oluyor. Okullarda müfredattan çok araştırma ve bilimsel üretimin desteklenmesi gerektiğini savunan bu yöntem toplumun ihtiyacı olan üretici gençlik potansiyelini açığa çıkarıyor. Bunu yaparken de araştırma ve bilimsel üretimin yakın çevredeki toplumdaki ihtiyaca yönelik olmalı ve çevrenin, yörenin ihtiyacı karşılanmalıdır. John Lennon'a göre eğitim küresel düşünülüp, yerelden başlamalıdır.

Johnson, Laurence, F.; Smith, Rachel, S.; Smythe, J, Troy; Varon, Rachel, K. (2009)' a göre Challenge- based Learning uygulaması; işbirlikli öğrenme ile çocuklar birbirlerini tetikleyip çözümü üretmeye eğilimli olacaktır. Bu yönetime göre okul yaşamın içinden olmalı, otantik olmalı ve yaşama hizmet etmelidir. Teknoloji destekli sorun çözme önemli firmaların ihtiyaçlarına yönelik okul beceri ve değerler koymalı, öğrenciler gruplar halinde çalışıp, internetten yararlanıp birkaç araç-gereç ile kaynaklara ulaşp becerileri kazanmış olmalı. Bütün bunlar yapılırken öğretmen rehber görevini üstlenecek, anında dönüt yapacak, öğrenci aktif olacak ve ondan istenilenleri yerine getirmiş olacaktır. Johnson, Laurence, F.; Smith, Rachel, S.; Smythe, J, Troy; Varon, Rachel, K. (2009)' nın çalışmasına göre pilot uygulama başarılı olmuş ve çalışma sonucuna göre öğrenciler yeni yüzyılın becerilerini kazanmış, kendi toplumlarında fark yaratmışlardır. Uygulamaya katılan öğrenci ve öğretmenler bu yöntemi desteklemiş ve

eğitim programına dahil edilmesini önermişlerdir. Bu yöntemle öğrencilerin dikkat, ilgi, tutum ve enerjisi açığa çıkmış, grup iletişimi artmış ve çalışma isteği artmıştır.

2.1.6.11. Yer temelli öğrenme (place- based education)

Place- Based Learning'in açılımı Yer Temelli Öğrenmedir. Bu yöntemi David Sobel (2005) kısaca şöyle açıklamıştır: Çocukları öğrenme sırasında çevrede rahat bırakıp kendi adlarına çalışmalar yapmasını sağlamaktır. Konuları araştırmak ve anlamak için doğada çalışmalar yapmalarını öngörmüştür. Her ders kendi içeriğinde konuların uygulamasını doğada yaparak öğrenilmelidir. Çevreye dair araştırmalara göre öğrenciler toplumla işbirliği içinde projeler üretiyor veya problemlere özümler üretiyor. Bu yöntem her alanda uygulanabilir. Öğrenciler bu yöntemle çevreyi kendilerine kaynak ve öğrenme alanı olarak kullanıp, öğrenmelerini somutlaştırıyor. Çevre desteği ile çalışmalar geliştirilip, projeler üretilerek topluma katkıda bulunuluyor. Yerel çevreyle bağlantılı şekilde çalışmaların yürütüldüğü bu yöntemde amaç toplumsal problemlere küresel açıdan bakıp, yerel anlamda çözüm üretmektir. Her projede her yaş grubundan öğrenciler çalışabilir ve aralarında iş birliği daha da gelişmiş olacaktır. Bilimsel araştırma basamaklarının gerçekleştirildiği bu uygulama çevreyle bireyi bir bütün olarak görüp onu çevresine daha faydalı bir birey haline getirirken, hayat bir okul işlevi görüyor.

2.1.6.12. Çevre/ doğa eğitimi

Çevre eğitiminin bütünsel, bir diğer deyişle çevre için, çevre içinde ve çevre hakkında eğitim öğelerinin tümünü benimseyen bir yapıda olması gerektiğini savunmaktadırlar. Bu tarz bir bütünsel yaklaşım aşağıda sıralananları dikkate almalıdır: Çevre eğitimi kendi başına bir konu değildir; eğitim müfredatının içeriğinde tanımlanabilecek bir eğitim işlevidir. Çevresel konuların sorgulanması yerel, bölgesel ve ulusal ölçekten uluslararası ölçeğe kadar yayılmalıdır. Çevre için, çevre içi ve çevre hakkında eğitimin bütünleştirilmesi gereklidir. Çevre eğitimi; çevre hakkında

farkındalık, bilgi, değer yargısı, sorumluluk ve eylem bilincini de içermelidir (Şentürk: 2010: 6). Ayrıca çevre eğitimi, formal ve informal eğitim içerisinde önemli bir yere sahiptir. Çevre eğitimi ilk olarak ailede başlayıp, daha sonra okul öncesi eğitimiyle devam eden ve hayat boyu süren bir süreçtir. Çevre eğitiminin sağlanabileceği üç temel alan ev, yerel toplum ve okuldur (Çavuş, 2013, 16).

Uygulamalı etkinlik ve ilk elden deneyimlerin üzerinde özellikle durarak, çevre hakkında çevreden öğrenmek/öğretmek için değişik öğrenme ortamlarından ve eğitim yaklaşımlarından faydalanmalıdır. İyi bir çevre eğitimi almış bireylerde meydana gelen değişiklik geçici bir bilgi yüklenmesi değil, hayatının geri kalanında benimseyeceği bir öğreti olacaktır. İlköğretim çağında düzgün bir doğa eğitimi alan bir çocuk sekiz yıllık eğitimi bitirdikten sonra tahsiline devam edemeden hayata atıldığında, çiftçilik yaparsa “sürdürülebilir çiftçilik”, balıkçılık yaparsa “sürdürülebilir bir balıkçılık” yapacaktır (Kalender: 2010: 2-6). Ve bu bağlamda birey eğitime devam etmese bile üretimi başarılı şekilde sağlayacak veya yaşadığı çevrede var olan iş sahalarını geliştirip, geliştirici projeler hazırlayıp toplumuna katkı sağlayabilecektir.

Çevre eğitimine yönelik konular yeni ilköğretim eğitim programları içerisinde, hayat bilgisi ve sosyal bilgiler ile fen ve teknoloji programlarında oldukça bir geniş bir şekilde yer almaktadır. Yeni eğitim programı içeriğinde çevre konularının daha fazla yer aldığı, çevre konularının bilgi bakımından niteliklerinin artırılmış olduğu ve öğrenciye daha fazla bilgi aktarmaya yönelik olduğu söylenebilir. Çevre eğitiminin esas amacı, çevre konusunda duyarlı, bilinçli ve eleştirel düşünme bakış açısına sahip bireyler yetiştirmektir (Arslan: 2011).

2.1.6.13. Sözlü tarih

Yakın geçmişe tanıklık eden şahitliklerin kullanılmasında sözlü tarih, bilimsel bir yaklaşım ortaya koymuştur (Uygun, 2006, s. 2). Kolektif şuurun yansımaları olan ve sözel hafızada muhafaza edilen yaşanmışlık ürünleri yazılı kaydın olmadığı dönemler için tarihî vesika niteliği de taşımaktadır. Bu vesikalara tarih disiplini açısından

bakıldığında sözlü tarih adı verilmektedir (Fidan: 2011: 140). Sözlü tarih, geçmişin yaşayan belleğidir. Aslında var olan ilk tarih, sözlü tarihtir. Çünkü yazının yaygınlaşmasından önce tarih dâhil tüm toplumsal bilgiler, kulaktan kulağa iletiliyordu. Zaman içinde bu tarihin bir sözlü geleneği de oluştu. Bu gelenek vasıtasıyla olgu ve olaylar, uzun yıllar kuşaktan kuşağa aktarıldı (Akbaba, Kılcan: 2012: 2).

Ulutak' a göre (2001) Sözlü tarih okullarda, üniversitelerde, kolejlerde, yetişkin eğitiminde ya da topluluk merkezlerinde, gerek gruplar, gerekse bireysel öğrenci girişimleri açısından proje çalışmalarına özellikle uygundur. Sözlü tarih çalışması her yerde yürütülebilir. Ülkenin herhangi bir bölgesinde yerel olarak çalışılabilecek pek çok konu vardır: bir yerel sanayinin ya da zanaatın tarihi, belirli bir topluluktaki sosyal ilişkiler, kültür ve lehçe, aile içindeki değişimler, savaşların ve grevlerin sonuçları ve bunun gibi pek çok konu. Bir sözlü tarih projesi her durumda uygulanabilir. Proje birtakım güncel konuların tarihsel kökenlerine odaklandığı takdirde tarih çalışmalarının günümüz ortamına uygunluğunu da gözler önüne serecektir.

Akçalı ve Aslan'a (2011: 673) göre Sözlü tarih görüşmeleri bu tür bilgilerin öğrenilmesinde kilit öneme sahiptir ve yerel çalışmaları tamamlayıcı bir görev üstlenir. Yerel Sosyal Bilgiler öğretiminde, yerel niteliklerin kaynak olarak kullanımında sözlü tarih çalışmaları yapılması gereken bir etkinliktir. Çünkü sözlü tarih yerel tarihin ve kültürün kaybolmamasını sağlayan bir çalışmadır ve yeri geldikçe uygulanması gerekir.

2.1.6.14. Okul dışı öğrenme

Bamberger ve Tal'a göre (2007) okul dışı öğretim; eğitim-öğretimde yerel kaynakları ve toplum odaklı içeriği kullanmaya yarayan, bireysel öğrenme deneyimlerini geliştiren, öğretmen ve öğrenci arasındaki hiyerarşik ilişkiyi ortadan kaldıran öğretim türüdür. Okul dışı öğretim; etkili öğretim yapmak, soyut bilgileri somutlaştırmak, eğitim-öğretimde gerçekliği sağlamak, insan ve çevre ilişkisiyle ilgili farkındalık oluşturmak, doğa sevgisi kazandırmak, çevre okuryazarlığını

gerçekleştirmek, vücudu dinlendirme ve sağlıklı yaşamı sağlamak, diğer insanlar ve çevreyle iyi ilişkiler kurmak için yapılabilir (Şimşek ve Kaymakçı: 2015).

Okul dışı öğretimin eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanıldığı derslerden biri de sosyal bilgilerdir. Sosyal bilgiler öğretimi için okul dışı öğrenmeler kadar zengin bir kaynak yoktur. Sosyal bilgilerin okul dışında öğretimi dersin genel amaçlarının ve öğretim programlarında verilen kazanımların gerçekleştirilmesini sağlar. Bu yolla öğretim programlarının geliştirilmesine de yardımcı olacağı gibi öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel yönden gelişimine katkı sunar. Öğrencilerin sosyal bilgilerin günlük yaşamla ne denli ilişkili olduğunu görmelerini sağlayarak sınıfla gerçek yaşam arasında anlamlı bir köprü kurar. Ev ödevi kavramının kapsamını genişletir ve velilerin bir kaynak olarak çocuklarının öğrenme etkinliklerine yardımcı olmalarını sağlar. Buna ilaveten okul dışı sosyal bilgiler öğretimi öğrencilere topluluk duygusu, soyut fikirleri daha iyi kavrama, farklı deneyimler yaşama ve sorumluluk alma gibi önemli becerileri de kazandırır (Şimşek ve Kaymakçı: 2015).

2.1.6.15. Biyografi öğretimi

Türk Dil Kurumu Sözlüğü' nde (1998) öz geçmiş ve yaşam öyküsü diye adlandırılan biyografi, yaşayışları ve yaptıklarıyla ün kazanmış önemli kişilerin hayatlarını belgelere dayalı olarak inceleyen edebi türdür (Kaymakçı, Er: 2013). Oguzkan' a (2000) göre çocuklar, belli gelişme dönemlerinde çevrelerinde yaşayan ve serüvenleri kitaplara geçmiş ünlü kişileri kendileri için örnek seçme ihtiyacı duyarlar. Bu gibi eserleri okuyan çocuklar, büyük kişilere karşı hayranlık ve sevgi duymaya başlarlar ve kendilerini onlarla bütünleştirirler (Erdem, Oruç: 2010). Biyografinin konusu insan ve onun yaptıkları olduğuna göre yaşamı incelenen bu insan bazen bir edebiyatçı, tarihçi, coğrafyacı, matematikçi, fizikçi ve kimyacı olabileceği gibi bazen de bir siyasetçi, hukukçu, asker veya spor adamı olabilir (Kaymakçı, Er: 2013). Biyografi, incelenen kişinin çevresinde oluşan olayların kaynaklarını birinci elden tespit etmede ve gelecek kuşaklara aktarmada etkililiği olan bir edebi türdür. Bu da bu türün sosyal

bilgiler öğretimi içerisindeki önemini daha da artıran etkenlerdendir (Erdem, Oruç: 2010).

Sosyal bilgiler öğretiminde biyografi kullanımının pek çok yararı bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şöyle açıklanabilir: Toplumda ün yapmış bilim insanlarının, liderlerin, kahramanların, sanatçıların yaşamları soyut ve anlaşılmasız olaylara somutluk ve yaşam kazandırır. Öğrencilerin biyografinin konusu olan kimsenin yaşadığı toplum, toplumun kuralları, âdet, gelenek ve görenekleri hakkında bilgi edinmeleri sağlanmış olur. Böylece vatanseverlik, milletine ve devletine bağlı olmak gibi olumlu duyguların güçlendirilmesine aracılık eder (Er, Şahin: 2012). Ayrıca biyografiler aracılığıyla kişilerin hayatına odaklanılarak arka planda geniş bir tarihsel sunum yapılır. Öğrencilerin yer, zaman, kişiler, savaş, barış, siyasi, sosyal ve ekonomik durum gibi birbirinden farklı bilgi ve belgeleri öğrenmelerine olanak sunar (Kaymakçı, Er: 2013). Kısacası; biyografiler, özellikle tarih ve Sosyal Bilgiler dersinde yerinde ve zamanında kullanıldığında öğrenciler üzerinde önemli etki bırakabilecek nitelikte bir öğretim materyalidir (Er, Şahin: 2012).

Daha Önce Sosyal Bilgiler dersinde yerel öğelerin kullanımı bir bütün olarak kullanılmamış, kapsadığı disiplinler içeriğinde oluşturulan yerel öğretim kavramı ve yerelliğe diğer açılardan sahip çıkan kavramlar aracılığıyla parça parça uygulanmaya çalışılmıştır. Fakat Sosyal Bilgiler nasıl bu disiplinleri kapsayan bir ders ise, hepsini de kapsayabilen ve yerel niteliklerin kullanılabilceği kavram ile kendini yine bir bütün olarak hissettirebilmelidir.

Yerel Sosyal Bilgilerin Temelleri olarak adlandırdığımız yöntemin içeriğindeki kavramlar aslında bugüne kadar Sosyal bilgiler derslerinde kullanılan kavram ve yöntemlerdir. Bu kavramlar yukarıdaki şemada bir arada gösterilmiştir. Her kavram aslında Sosyal Bilgilerin amaçları arasında yer alan amaçlara dayanmaktadır.

Toplumsallaştırma, sosyalleştirme, vatandaşlık eğitimi, bireye yakın çevresini tanıtmaya ve konulara öncelikle yakın çevresinden başlayarak somut hale getirebilme, çevresindeki problemlere çözüm üretebilme, bunu yaparken orijinal olabilme, günlük hayatın içerisinde yer alabilme gibi hedef ve ilkeleri gerçekleştirmeye yarayan belki de en başarılı yöntemlerden biri de yerel öğelerin kullanımınıdır. Bu açıdan yöntemin öğretmenler tarafından kullanılabilmesi bu çalışmanın amaçları arasındadır ve örnek teşkil etmesi ümit edilmektedir.

2.2. İlgili Araştırmalar

Alan- yazın taramasında yerellik çalışmaları ile doğrudan ilgili birkaç araştırmaya rastlanmıştır. Bu bölümde yer verilen araştırmalar “öğretimde yerellik” ya da “eğitimde yerelleşme” çalışmaları kapsamında gerçekleştirilen etkinliklerle ilgilidir.

2.2.1. Türkiye’de yapılan araştırmalar

Bu bölümde doğrudan öğretimde yerellik çalışmalarıyla ilgili ya da eğitimde yerelleşme, toplum çalışmaları kapsamında gerçekleştirilen etkinliklerle ilgili Türkiye’de yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.2.1.1. Yerel tarih ile ilgili çalışmalar:

Işık (2008) “İlköğretimde Tarih Konularının Yerel Tarih İle İlişkilendirilmesinin Öğrenci Başarısına Etkisi” isimli çalışmasının amacı yerel tarih öğretiminin önemini belirlemek ve yerel tarih konularının tarih derslerinde işlenmesi ile öğrenci başarısı üzerindeki etkisini tespit etmektir. Bu araştırma ilköğretim sosyal bilgiler dersindeki tarih konularını işlerken yerel tarih öğretimini kullanmanın akademik başarıya etkisi

geleneksel yöntemle karşılaştırmıştır. Yerel tarihin bir öğretim yöntemi olarak ele alınmasını savunmuştur. Öğrenci merkezli eğitim doğrultusunda tarih dersini öğrencilere sevdirmek ve tarih konularını daha zevkli hale getirmek, öğrencilerde tarih bilinci oluşturmak amaçlanmaktadır. Bu çalışma öğretimde yerellik kavramını sadece tarih üzerinden ele almıştır.

Göç (2008) “Yerel Tarih Konularının Sosyal Bilgiler Derslerinde Uygulanması; Karşılaşılan Güçlükler Ve Çözüm Önerileri (Yozgat Örneği)” adlı çalışmasında Sosyal Bilgiler derslerinde yerel tarih konularını uygulamanın önemini belirtmiştir. Çalışma Yozgat ilindeki ilköğretim okulları ikinci kademedeki görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yerel tarih öğretimini kullanma durumları ve yerel tarih öğretiminin kullanılmasında karşılaşılan problemleri incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmacı yaptığı kaynak incelemesi ve literatür taraması ile sosyal bilgiler dersi ve amaçları, tarih öğretimi, yerel tarih, yerel tarihin gelişimi, kaynakları, faydaları, okul dışı yerel tarih öğretimi, yerel tarih öğretiminde fotoğraf, resim vb. kaynakların kullanımı, yerel tarih öğretiminde zaman şeritleri ve yerel tarih öğretiminde uyulması gereken ilkeleri belirtmiş ve yerel tarihin önemli olup, Sosyal Bilgiler derslerinde uygulanması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Sosyal Bilgiler dersinde yerellik kavramını ele alan çalışma bu kavrama sadece tarih konuları üzerinden yaklaşmıştır.

Örten (2008) “Yerel Tarih Konularının Sosyal Bilgiler Üniteleri İle İlişkilendirilmesine Yönelik Bir Çalışma (Tokat Örneği)” isimli çalışmasında Bu çalışmada, Milli Eğitim Bakanlığı Müfredat Programları’ da yerel tarih konularının işlenebilirliğine vurgu yapan maddelerin tespiti ve Tokat yerel tarih konularının sosyal bilgiler müfredatı ile ilişkilendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmada, sosyal bilgiler dersi ve amaçları, yerel tarih, yerel tarihin gelişimi, kaynakları ve faydaları ayrıca ilköğretim sosyal bilgiler dersi program ve müfredat programlarında yerel tarihe ilişkin maddeleri irdelenmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda müfredat içerisinde yerel tarih konularının işlenebileceği sınıflar, öğrenme alanları ve üniteler belirlenerek etkinlik örnekleri hazırlanmıştır. Yerel tarih konularının öğretimi konusunda öğretmen görüşlerinin belirlenmesi amacıyla da görüşme formu oluşturulmuş öğretmen görüşlerine de yer verilmiştir. Bu çalışma sonunda yerel tarih öğretiminin

sağlayabileceği yararlar ile sosyal bilgiler müfredat programında hedeflenen kazanımlar arasında önemli benzerlikle görülmüştür. Bu sayede yerel tarih konularının öğretimi ile sosyal bilgiler müfredatının ilişkilendirilebileceği, tokat örneğinde gösterilmiştir. Fakat bu çalışma Sosyal Bilgiler öğretiminde yerellik konusunu sadece tarih konuları açısından ele almıştır.

Aslan ve Akçalı (2013) “Tarih Derslerinin Yerel Tarihe Ve Kaynaklarına Dayalı Etkinlikler Aracılığıyla İşlenmesinin Öğrencilerin Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi” isimli çalışmalarında geleneksel yöntemle, öğretmeni ve ders kitabını merkez alarak işlenen tarih derslerinden bahsetmiştir. Bunun yerine, yeni tarih öğretimi anlayışının da önemli bir ögesi olan yerel tarihe ve kaynaklarına dayalı etkinlikler aracılığıyla işlenen derslerin, öğrencilerin tarih dersine yönelik tutumları üzerinde yaratacağı farklılıkları ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu çalışmada öğretimde yerellik kavramına çalışmamızdaki gibi öğretimsel açıdan ele almıştır. Fakat çalışmamızda Sosyal Bilgiler öğretiminde yerellik kavramından farklı olarak tarih derslerini ele alıp yerel tarih konusunda bir çalışma yapılmıştır. Yine de yerellik kavramını öğretim açısından ele almıştır ve benzer görüşlere yer vermiştir.

Aslan ve Akçalı (2007) “Yerel Tarih Ve Tarih Öğretimindeki Rolü” isimli çalışmalarında tarih eğitimi bireylerin farklılıkları hoşgörüle karşılayacak çoğulcu bir bakış açısı edinmeleri, kendilerine sunulan bilgileri eleştirel bir gözle değerlendirmeleri açısından önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bu bağlamda kendi toplumlarını ve dünya toplumlarını iyi tanımaları gerektiğini vurgulamıştır. Bu çalışmada yerel tarihin ne olduğunu ve katkılarını belirtmişlerdir. Çalışmamızda olduğu gibi yerellik kavramını öğretimsel açıdan ele almışlardır ve benzer görüşlere yer vermişlerdir. Fakat çalışmamızdan farkı yerellik kavramı toplumun birçok konusunda değil sadece tarih konularında ele alınmıştır.

2.2.1.2. Yerel coğrafya ile ilgili çalışmalar:

Yürüdür (2010) “Otantik Öğrenme Açısından Yerel Coğrafi Bilgi (Artova Örneği)” isimli çalışmasında Tokat-Artova yöresinde halkın yüzyıllardır duydukları, gördükleri, tecrübe ettikleri, yaşadıkları, oluşturdukları fiziki ve beşeri coğrafya bilgilerinin ne olduğu incelenmiştir. Ezberci, hayattan kopuk ve öğretmen merkezli anlayışın değişmesiyle birlikte Sosyal Bilgiler dersinin öğretilmesi ve değerlendirilmesinde de gerçek yaşamın öncelikli olması gerektiğini bu çalışma belirtmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı eğitimin çevre şartlarına göre yapılması gerektiğini vurgulamaktadır. Göreve yeni başlayan öğretmenlere çevre incelemesi yaptırılmakta ve “Çevreye Uyum Semineri” adı altında hizmet içi eğitim etkinlikleri düzenlenmektedir. Bütün bu çalışmalar öğretmenlerin, çevrenin doğal ve güzelliklerini tanınmasını sağlamaya yöneliktir. Böylelikle bu çalışmaya göre Sosyal Bilgiler dersinde öğretim yapılırken yerel coğrafi özellikler önce öğretmenlere tanıtılıp dolayısıyla öğretmenler aracılığıyla da öğrencilere yansıtılmış olacaktır.

Öner (2016) “Sosyal Bilgilerde Yerel Coğrafya Öğretimi: Sosyal Bilgiler Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi” adlı çalışması ile hem yerel coğrafya öğretiminin Sosyal Bilgiler dersinde kullanılmasının yararlarına dikkat çekmiş hem de çalışmasında öğretmen görüşlerine başvurarak yerel coğrafya yönteminin kullanımının olanaklarını ve durumu ortaya koymuştur.

2.2.1.3. Yerel toplum çalışmaları ile ilgili çalışmalar:

Selanik Ay (2010) “Sosyal Bilgiler Dersinde Yerel Toplum Çalışmalarından Yararlanma: Bir Eylem Araştırması” isimli çalışmasında Öğrencilerin toplumsal yaşamı anlayarak bu sürece etkin katılım için gerekli bilgi, beceri ve değerleri kazandığı Sosyal Bilgiler dersinde yakın çevreden ve yerel toplum kaynaklarından yararlanılması büyük önem taşıdığını vurgulamaktadır. Bu bağlamda Sosyal Bilgiler dersi ilköğretim basamağında yerel toplum çalışmalarının gerçekleştirilmesine en elverişli derslerden biri olduğunu belirtmiş. Sosyal Bilgiler dersinde yerel toplum çalışmaları kullanımı ile

öğrencilerin sosyal katılım becerisi kazanmaları, bilgiye ulaşma yollarını öğrenmeleri, girişimci olmaları, hak ve sorumluluklarının bilincinde olan, yaşadığı bölgeden başlayarak yerel, ulusal ve evrensel düzeyde bilinçli, duyarlı ve sorumlu vatandaşlar olarak yetişmeleri sağlanabileceğini vurgulayan bir çalışmadır. Bu çalışma Sosyal Bilgiler Öğretiminde yerellik olgusunu desteklemektedir.

2.2.1.4. Dil öğretiminde yerellik ile ilgili çalışmalar:

Acar (2013) “Yerel Kültüre Ait Ögeler İçeren İngilizce Metinlerin Öğrencilerin İngilizce Okuma Becerileri Üzerine Etkisi” isimli çalışmada hedef dil öğretilirken hedef dilin kültür öğelerinin hazırlanan metinler içine yerleştirilmesinin okuma becerisi üzerine etkisine ilişkin çeşitli çalışmalar olmasına rağmen bu çalışmaların sınırlı olduğunu vurgulamıştır. Çalışmalar daha çok hedef dilin ait olduğu kültürün dil öğretim sürecine dâhil edilmesine ve dolayısıyla bu kültürün okuma parçalarına yansımaya ilişkin olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin yabancı dil öğrenme sürecinde okuma becerilerini geliştirmede güçlükler çekmesinin nasıl daha aza indirgenebileceği sorusuyla yola çıkılan bu çalışmanın temel amacı, yerel kültüre ait öğelerle hazırlanmış hedef dildeki metinlerin bu dilde okuma becerilerine etkisini ve öğrencilere yansımalarını incelemektir. Bu çalışma öğrencinin kültüründen yararlanılarak dil öğretiminin daha kolay olabileceğini savunarak öğretimde yerellik kavramına çalışmamızda olduğu gibi destek vermiştir.

2.2.1.5. Eğitim yönetiminde yerelleşme ile ilgili çalışmalar:

Karataş (2012) “Türk Eğitim Sisteminde Toplumsal Katılımı Sağlamak İçin Bir Model Önerisi: Yerel Eğitim Şûraları” isimli çalışmada Yerel Eğitim Şûraları ile Türk eğitim sisteminin karşı karşıya kaldığı sorunların çözümünde yerel kapasitenin kullanılması ve güçlendirilmesi amaçlamaktadır. Yerel Eğitim Şûraları farklı toplumsal kesimlerin eğitime katılımının sağlanması ile eğitimde demokratikleşmeye

gidilebileceğini savunmuştur. Yerellik kavramını çalışmamızdan çok daha farklı bir alanda ele almıştır.

Kıran (2001) “Milli Eğitim Bakanlığı Taşra Örgütü Yöneticilerinin Eğitimde Yerinden Yönetime İlişkin Tutumları” isimli çalışmasında Türk Eğitim Sistemi’nin aşırı merkezîyetçi yapısı nedeniyle işlevini tam olarak yerine getiremediğinden eğitimde yerinden yönetimi desteklemiştir. Eğitimde yerinden yönetim konusunun Fransa örneğinden sonra Türkiye’de de gündeme geldiğini ve bu konunun üzerinde durulması gerektiğini vurgulamıştır. Yerellik kavramı burada öğretimde yerellik konusundan ok daha farklı bir alanda ele alınmıştır ve konumuzla aynı açıdan yapılmış bir çalışma değildir.

Turan ve Şişman (2003) “Eğitimde Yerelleşme ve Demokratikleşme Çabaları: Teorik Bir Çözümleme” isimli çalışmalarında eğitimde yerelleşme ve demokratikleşme çabaları, geçen yüzyılın özellikle son çeyreğinden itibaren gelişmiş ülkelerde artarak devam eden bir konu olduğunu belirtmiştir. Her ne kadar eğitimin yönetiminde ülkelere göre farklı yapılanmalar gözlemlense de eğitimle ilgili sorunların yerinde belirlenip çözülmesinde ve eğitimde niteliğin artırılmasında yerel toplum temsilcilerinin güçlendirilmesi, okulların yetkilendirilmesi, toplumun katılımının sağlanması ve kaynakların okula yönlendirilmesi gibi yönlerden yerelleşme konusunu önemli görmüşlerdir. Bu çalışmada yerelleşme kavramının öğretimde yerellik kavramıyla alakası olmayıp, eğitimi yönetsel açıdan ele almıştır.

Usluel (1995) “Milli Eğitim Bakanlığı Merkez Örgütü Yöneticilerinin Yerelleşme Konusundaki Görüşleri” isimli çalışmasında MEB Merkez Örgütü yöneticilerinin, yerelleşme ile ilgili görüşleri, iş gören, genel (arsa-bina-yapım-onarım) bütçe, eğitim programları ve öğrenci hizmet alanları için ayrı ayrı saptanmıştır. Bu çalışmada yerelleşme konusu eğitimde yönetsel açıdan ele alınmış olup, öğretimde yerellik kavramıyla bir ilgisi yoktur.

Ölmez ve Tonbul (2011) “Eğitim Yönetiminin Yerelleşmesi Sürecinde Bir Uygulama: Eğitim Bölgeleri Danışma Kurulları” isimli çalışmalarında Bu çalışmada,

eğitim b6lgeleri danışma kurullarının amaca uygunluğu ile uygulamada karşılaşılan sorunların okul m6d6rlerinin algılarına g6re saptanması ve ortaya çıkan bulgular ışığında 6neriler geliştirilmesini amaçlamışlardır. Eğitimde yerelleşme fikrine daha uygun bir ortamın olmadığını, eğitimde y6netici kademelerin buna hazır olmadığını belirtmişlerdir. Ancak Yerelleşme konusunu bizim çalışmamızda olduğu gibi 6đretimde yerellik açısından ele almadığı için konu olarak ilgisi bulunmamaktadır.

Kurt (2006) “Eğitim Y6netiminde Yerelleşme Eğilimi” isimli çalışmasında T6rk Eğitim sisteminin aşırı merkeziyetçi olduğunu ve merkezi teşkilatın çok b6y6d6đ6n6 belirtmiş ve eğitimde yerelleşmeye gidilmesinin doğru olacağını savunmuştur. B6ylelikle yerel y6netimlerin eğitimle ilgili faaliyetlere daha fazla katılımıyla karşılaşılan problemlerin daha iyi ve çabuk 6z6lebileceğini savunmuştur. Fakat yerellik konusunu eğitimde y6netim açısından ele aldığı için bizim konumuzla ilgisi yoktur.

Yolcu (2011) “T6rkiye’de Eğitimde Yerelleşme ve Ailelerin Okul Y6netimine Katılımının G6lendirilmesi: Değişen Ne?” isimli çalışmasında çalışma grubundan elde edilen verilere g6re, neo-liberal ideolojinin kamusal bir hizmet alanı olan eğitimin yerelleştirilmesi s6recinde 6ne çıkarttığı demokrasi ve katılım s6yleminin m6mk6n olmadığını belirtmiştir. Buna gerekçe olarak ailelerin okul y6netimine demokratik katılımlarının 6n6n6n aılmadığını vurgulamıştır. Daha açık bir ifade ile demokrasi ve katılım s6yleminin arkasında, yerelleşmenin g6r6n6rdeki en temel gerekçesi olan eğitimin kamuya olan maliyetinin d6ř6r6lmesinin yer aldığını belirtmiştir. Bizim alışmamızda olduğu gibi 6đretimsel açıdan yerellik konusuna yer verilmemiş olup, yerellik konusu sadece y6netimsel açıdan ele alınmıştır. Yani bu çalışmanın yerelliği aynı açıdan değerlendirmemiştir.

2.2.2. Beypazarı ile ilgili yapılan çalışmalar

Köse (2011) “Kentsel Alanlarda Turizmin Planlanması Ve Yönetimi: Beypazarı Örneği” adlı çalışmasında pek çok tarihi olaya sahne olmuş, kültürel yönden geniş bir altyapıya sahip Türkiye’nin tarihi değerlerinin ülke kimliği açısından önemi ve korunması gerekliliğini, kültür varlıklarının korunması ve turistik öge olarak kullanılmasının önemi de ortaya koymaktadır. Tez çalışması kapsamında kültürel alanlarda turizmin planlanması ve yönetimi için yurtdışı ülkelerinde kullanılan bir yöntem olan Bütünleşik Kalite Yaklaşımı (IQM), Türkiye için son yıllarda turizm yönetimi ve planlaması yapılan Beypazarı örneği üzerinde bu çalışmada sorgulanmıştır.

Özelçi, Eceral (2009) “Beypazarı’nda Turizm Gelişimi Ve Yerel Ekonomik Kalkınma” adlı çalışmasında 2000’li yıllarda Beypazarı, özellikle yerel yönetimin liderliğinde, tarihsel ve kültürel özelliklerin korunması ile kent kimliğinin vurgulanması ve turizmin geliştirilmesine yönelik girişimlerin sonucunda, iç turizmde adından başarıyla söz edildiğini vurgulamakta. Bu açıdan bu makalede, turizm gelişiminin yerel ekonomiye olan etkileri değerlendirilmektedir.

Yıldırım (2007) “Ankara Beypazarı İlçesi Ağzı” adlı çalışmasında Beypazarı’nın yerel ağzını ele almış aynı zamanda Beypazarı’nın kültürel yapısını da ortaya koymaktadır.

Yılmaz (2008) “Beypazarı Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu Kuyumculuk Ve Takı Tasarımı Programının İncelenmesi” adlı çalışmasında amaç Beypazarı Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu Kuyumculuk ve Takı Tasarımı Programının, öğrencileri görüşlerine göre incelemektir. Beypazarı’nın yerel yapısından ve tarihinden de bahsedilmektedir.

Takano (2008) “Türkiye’de Turizm Ve Kültür ‘Beypazarı’nda Turizm Gelişme Sürecinde Yerli Halk İle Turist Yabancılar Arasındaki Etkileşim Üzerine Etnolojik Bir İnceleme’ adlı bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada turizmi, ilçenin gelişimi ve ilçe

kültürünün korunması için kullanan Beypazarı'ndaki yerli halkın ve ilçeyi ziyaret eden turistlerin turizme karşı bakışı incelenmiş turizm ve kültürün etkileşimlerinin boyutu anlatılmıştır.

Aklanoğlu (2010) "Geleneksel Yerleşmelerde Kültür Turizmi: Beypazarı Örneği" adlı çalışmasında Beypazarı'nın doğal ve kültürel özellikleri ortaya koymuş, kültür turizmi kapsamında değerlendirilebilecek bileşenler belirlemiş ve turizm açısından değerlendirilmesi için öneriler geliştirmiştir.

Kiper ve Uslu (2006) "Turizmin Kültürel Miras Üzerine Etkileri: Beypazarı/Ankara Örneğinde Yerel Halkın Farkındalığı" adlı çalışmalarında özellikle kırsal bir yerleşmede yer alan, turizm aktivitelerinin yerel kimlik üzerine etkileri ve yerel halkın turizmin etkisi hakkındaki farkındalığını araştırmışlardır. Bu amaçla; Ankara periferisinde yer alan, doğal ve kültürel peyzaj özellikleri nedeni ile yoğun olarak turizm aktiviteleri görülen "Beypazarı" araştırma alanı olarak seçilmiştir.

Çelik (2008) "Tarihi Yapıların Turizm Amaçlı Değerlendirilmesi: Beypazarı Örneği" adlı çalışmasında Beypazarı geleneksel kent dokusuna sahip alanlarda kültürel mirasımızın, koruma – kullanma dengesi gözetilerek yeniden kullanım sürecine katılımlarının sağlanması kapsamında turizm amaçlı değerlendirilmiştir.

III. BÖLÜM

3. Yöntem

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin analizinden söz edilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni şeklindedir. Durumlar çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilir. Bir birey, bir kurum, bir grup, bir ortam çalışılacak durumlara örnek oluşturabilir. Nitel durum çalışmasının en temel özelliği bir ya da birkaç durumun derinliğine araştırılmasıdır. Yani bir duruma ilişkin etkenler (ortam, bireyler, olaylar, süreçler, vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılır. Ayrıca bir durumda meydana gelen değişimleri ve süreçleri anlamak önemli ise bu durumların uzun dönemli çalışması söz konusu olabilir. Ayrıca bir duruma ilişkin olarak elde edilen sonuçlar benzer durumların anlaşılmasına yönelik örnekler ve deneyimler oluşturması beklenir (Yıldırım, Şimşek: 2013: 83).

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Ankara iline bağlı Beypazarı ilçesinde görev yapan 50 öğretmen, öğrenim gören 100 ortaokul öğrencisi ve ilçede yaşayan (yöre halkından) 50 kişi oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örneklem kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir örneklem, katılımcılara daha kolay bir şekilde ulaşılabilmesinden ve katılımcıların araştırmaya katılmalarında istekli olmalarından

dolayı araştırmacılar tarafından sıklıkla tercih edilen bir yöntemdir (Kemper, Stringfield ve Teddlie: 2003). Katılımcıların kişisel bilgileri “bulgular ve yorum” kısmında detaylı olarak verilmiştir. Özet olarak bu bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Çalışma grubunda yer alan yöre halkının %34’ü kadın, %66’sı ise erkek olmak üzere toplamda 50 kişidir. Katılımcı halkın %8’i mesleğinde 0-5 yıl kıdeme, %16’sı 6-10 yıl kıdeme, %10’u mesleğinde 11-15 yıl kıdeme, %22’si mesleğinde 16-20 yıl kıdeme, %26’sı 21-30 yıl kıdeme, %18’i ise 30 yıldan fazla bir kıdeme sahiptir. Katılımcı halkın %30’u memur, %42’si esnaf, %28’i ise diğer meslek gruplarına dâhil olmaktadır. Katılımcı halkın %54’ü ilkokul mezunu, %16’sı Ortaokul mezunu, %10’u lise mezunu, %20’si ise üniversite mezunudur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin toplam sayısı 50 olup, bu öğretmenlerin %58’i kadın, %42’si ise erkektir. Öğretmenlerin kıdem durumuna göre %22’si mesleğinde 0-5 yıl arası kıdeme, %16’sı 6-10 yıl arası kıdeme, %28’i 11-15 yıl arası kıdeme, %18’i 16-20 yıl arası kıdeme, kalan %16’sı ise 20 yıldan fazla kıdeme sahiptir. Öğretmenlerin %26’sı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programından mezun, %22’si Tarih Öğretmenliği programından mezun, %18’i Coğrafya Öğretmenliği programından mezun, %34’ü diğer programlardan mezun olmuştur.

Katılımcı öğrencilerin %59’u erkek, %41’i ise kız öğrencidir. Katılımcı öğrencilerin %50’si Beypazarı Namık Kemal Ortaokulu’nda öğrenim görmektedir, yine %30’u Gazi Güzdüzalp Ortaokulu’nda ve %20’si ise Beypazarı Ortaokulu’nda öğrenim görmektedir. Öğrencilerin %30’u 8. Sınıfta öğrenim görmektedir ve yine %30’u 7. Sınıf öğrencisidir. Katılımcı öğrencilerin %20’si 6. Sınıf ve diğer %20’si ise 5. Sınıf öğrencisidir.

3.3. Verilerin Toplanması

“Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yerel Öğelerin Kullanımı: Beypazarı Örneği ” adlı çalışmaya veri toplamak amacı ile görüşme formu geliştirilmiştir. Görüşme formu

hazırlamadan önce konu ile ilgili literatür incelenmiştir. “Bu yöntem, önceden yapılan ve ne tür soruların ne şekilde sorulup, hangi verilerin toplanacağını en ayrıntılı biçimde saptayan, görüşme planının aynen uygulandığı bir görüşmedir” (Akdağ, Oğuz, Tatar, Subaşı: 2014: 7). Bu doğrultuda, görüşme formunda katılımcıların görüşlerini belirlemek amacıyla yarı yapılandırılmış sorulara yer verilmiştir. Veri toplama aracının kapsam geçerliliği için uzman görüşü alınmıştır. Görev yapan bir Sosyal Bilgiler öğretmeni, tez danışmanı ve Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim dalındaki bir Öğretim Görevlisinden uzman görüşü alınarak görüşme formu yeniden yapılandırılmıştır. Uzman görüşleri neticesinde tekrar düzenlenen görüşme formu, Beypazarı ilçesinde yaşayan öğretmen, öğrenci ve yöre halkına uygulanarak, soruların; karşılaşılan sorunları kapsama yeterliliği, kullanılan kavramların ve soru biçimlerinin açıklığı ve görüşme formunda değinilmeyen sorunlar tespit edilmiştir. Bu çalışmaların sonunda gerekli düzenlemeler yapılarak nihai görüşme formu hazırlanmıştır. Veri toplamak için hazırlanmış olan 3 farklı görüşme formu vardır. Yöre halkı, öğretmen ve öğrencilere verilecek olan görüşme formları ayrı ayrı hazırlanmıştır. Her form 2 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcılara uygulanan kişisel bilgi formu yer almaktadır. İkinci bölümde Sosyal Bilgiler dersinde Beypazarı'nın okullarda öğrencilere öğretilmesi gereken değerlerine dair sorular vardır. Görüşme formlarında kişisel bilgiler hariç 5 soru yer almaktadır (Ek 1, 2, 3). Veri toplama aracı olarak kullanılan görüşme formu gönüllülük esasına bağlı olarak, gerekli izinler alınarak uygulanmıştır.

3.4. Verilerin Çözümlemesi

Görüşme formundan elde edilen veriler betimsel analize tabi tutularak belirlenen temalar neticesinde araştırma bulgularına ulaşılmıştır. Verilerin çözümlemesi Özmen'in (2010) ifade ettiği gibi 4 adımda gerçekleştirilmiştir;

1. Araştırma sorularından ve görüşme ve/veya gözlemde yer alan boyutlardan yola çıkarak veri analizi için bir çerçeve oluşturulmuştur.

2. Bu çerçeveye göre veriler islenmiştir. Daha önce oluşturulan çerçeveye göre elde edilen veriler okunmuş ve organize edilmiştir. Bu aşamada veriler tanımlama amacıyla seçilmiş, anlamlı ve mantıklı bir biçimde bir araya getirilmiştir. Ayrıca bu aşamada, sonuçlar yazılırken kullanılacak doğrudan alıntılar da seçilmiştir.

3. Bulgular ve organize edilmiş veriler tanımlanmıştır ve gerekli yerlerde doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

4. Bulgular yorumlanmıştır. Bulgular arasında neden sonuç ilişkileri açıklanmıştır.

IV. BÖLÜM

4. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde araştırma amacına yönelik toplanan veriler tablolar şeklinde sunulmuş ve çözümlenip yorumlanmıştır. Burada bazı katılımcıların birden çok cevabı olduğu için çalışma grubu(n) ile frekans(f) birbirinden farklıdır.

4.1. Görüşme Formunda Yer Alan Birinci Bölüm Bulgu Ve Yorumları

4.1.1. Katılımcı halka ait kişisel bilgiler

Bu araştırmanın çalışma grubuna giren Ankara ili Beypazarı ilçesinde yaşayan “halkın” cinsiyet, kıdem, meslek, öğrenim düzeyine ait bilgiler Tablo 1. 1’ den Tablo 1. 5’ e kadar olan tablolarda gösterilmiştir. Her tablonun altında tablo çözümlemesi yapılmış, verilen cevaplara göre yorumlanmıştır.

Tablo 1. 1. Katılımcı halkın cinsiyet durumu

<i>Cinsiyet</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Erkek</i>	<i>33</i>	<i>66</i>
<i>Kadın</i>	<i>17</i>	<i>34</i>
<i>Toplam</i>	<i>50</i>	<i>100</i>

Araştırmanın örneklemine giren katılımcı halkın %34’ü kadın, %66’sı ise erkek olmak üzere toplamda 50 kişidir. Bu kişiler veri toplamak amacıyla hazırlanan görüşme formunda yer alan sorulara gönüllü olarak samimi bir şekilde cevap vermiştir.

Tablo 1. 2. Katılımcı halkın mesleki kıdem durumu

Mesleki Kıdem	f	%
0-5 yıl	4	8
6-10 yıl	8	16
11-15 yıl	5	10
16- 20 yıl	11	22
21- 30 yıl	13	26
30 + yıl	9	18
Toplam	50	100

Araştırmanın çalışma grubuna giren katılımcı halkın %8'i mesleğinde 0-5 yıl, %16'sı 6-10 yıl kıdeme, %10'u 11-15 yıl kıdeme, %22'si 16-20 yıl kıdeme, %26'sı 21-30 yıl kıdeme, %18'i ise 30 yıldan fazla bir kıdeme sahiptir. Toplamda 50 katılımcı halk bulunmaktadır.

Tablo 1. 3. Katılımcı halkın mesleki durumu

Meslek	f	%
Esnaf	21	42
Memur	15	30
Diğer	14	28
Toplam	50	100

Araştırmanın çalışma grubunda yer alan katılımcı halkın %42'si esnaf, %30'u memur, %28'i ise diğer meslek gruplarına dâhil olmaktadır.

Tablo 1. 4. Katılımcı halkın öğrenim düzeyi durumu

Öğrenim Düzeyi	f	%
İlkokul	27	54
Ortaokul	8	16
Lise	5	10
Üniversite	10	20
Toplam	50	100

Araştırmaya katılan halkın %54'ü ilkokul mezunu, %16'sı Ortaokul mezunu, %10'u lise mezunu, %20'si ise üniversite mezunudur.

4.1.2. Katılımcı öğretmenlere ait kişisel bilgiler

Bu araştırmanın örneklemine giren Ankara ili Beypazarı ilçesinde MEB' e bağlı okullarda görev yapan “öğretmenlerin” cinsiyet, kıdem, mezun olunan program, mezun olunan üniversite, mezuniyet yılına ait bilgiler Tablo 2. 1.' den Tablo 2. 6.' ya kadar olan tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2. 1. Katılımcı öğretmenlerin cinsiyet durumu

<i>Cinsiyet</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Kadın</i>	29	58
<i>Erkek</i>	21	42
<i>Toplam</i>	50	100

Bu araştırmaya katılan öğretmenlerin %58'i kadın, %42'si ise erkektir.

Tablo 2. 2. Katılımcı öğretmenlerin kıdem durumu

<i>Kıdem</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>0-5 yıl</i>	11	22
<i>6-10 yıl</i>	8	16
<i>11-15 yıl</i>	14	28
<i>16-20 yıl</i>	9	18
<i>20 + yıl</i>	8	16
<i>Toplam</i>	50	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %22'si mesleğinde 0-5 yıl arası kıdeme, %16'sı 6-10 yıl arası kıdeme, %28'i 11-15 yıl arası kıdeme, %18'i 16-20 yıl arası kıdeme, kalan %16'sı ise mesleğinde 20 yıldan fazla kıdeme sahiptir.

Tablo 2. 3. Katılımcı öğretmenlerin mezun olduğu program durumu

<i>Mezun Olduğu Program</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Sosyal Bilgiler</i>	13	26
<i>Tarih</i>	11	22
<i>Coğrafya</i>	9	18
<i>Diğer</i>	17	34
<i>Toplam</i>	50	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun olduğu programa göre farkları yukarıdaki tabloda belirtilmiştir. Öğretmenlerin %26'sı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programından mezun, %22'si Tarih Öğretmenliği, %18'i Coğrafya Öğretmenliği %34'ü diğer programlardan mezun olmuş öğretmenlerdir.

4.1.3. Katılımcı öğrencilere ait kişisel bilgiler

Bu araştırmanın örneklemine giren Ankara ili Beypazarı ilçesindeki MEB' e bağlı okullarda öğrenim gören “öğrencilerin” cinsiyet, okul, sınıf/ şube durumuna ait bilgiler Tablo 3. 1' den Tablo 3. 5' e kadar olan tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 3. 1. Katılımcı öğrencilerin cinsiyet durumu

<i>Cinsiyet</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Erkek</i>	59	59
<i>Kadın</i>	41	41
<i>Toplam</i>	100	100

Bu çalışmada katılan öğrencilerin %59'u erkek, %41'i ise kız öğrencidir.

Tablo 3. 2. Katılımcı öğrencilerin okul durumu

<i>Okul</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Namık Kemal Ortaokulu</i>	50	50
<i>Gazi Gündüzalp Ortaokulu</i>	30	30
<i>Beypazarı Ortaokulu</i>	20	20
<i>Toplam</i>	100	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin %50'si Beypazarı'ndaki MEB'e bağlı Namık Kemal Ortaokulu'nda, %30'u Gazi Gündüzalp Ortaokulu'nda, %20'si ise Beypazarı Ortaokulu'nda öğrenim görmektedir.

Tablo 3. 3. Katılımcı öğrencilerin sınıf durumu

<i>Sınıf</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
5. Sınıf	20	20
6. Sınıf	20	20
7. Sınıf	30	30
8. Sınıf	30	30
Toplam	100	100

Yukarıdaki tabloda araştırmaya katılımcı öğrencilerin sınıf durumuna göre dağılımı belirtilmiştir. Öğrencilerin %30'u 8. sınıf, %30' u 7. sınıf, %20'si 6. Sınıf ve diğer %20'si ise 5. Sınıf öğrencisidir.

4.2. Görüşme Formunda Yer Alan İkinci Bölüm Bulgu Ve Yorumları

4.2.1. Halktan sağlanan bulgular ve yorum

Bu araştırmanın örneklemine giren Ankara ili Beypazarı ilçesinde yaşayan “halkın” araştırmaya veri toplama amacıyla, araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formunun ikinci bölümünde yer alan sorulara verdiği cevaplar yer almaktadır Bu cevaplar Tablo 4. 1' den Tablo 4. 5' e kadar olan tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 4. 1. Yöre halkının “yerel değerleri öğretilmeli midir? sorusuna cevapları

<i>Öğretilmeli midir?</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Evet</i>	50	100
<i>Hayır</i>	0	0
Toplam	50	100

Araştırmaya veri toplamak amacıyla oluşturulmuş görüşme formunun ikinci kısmında yer alan sorulardan ilkinin cevabı yukarıdaki tabloda belirtilmiştir. Bu soruya cevap veren katılımcı halkın tamamı Beypazarı'ndaki okullarda Sosyal Bilgiler dersinde Beypazarı yerel değerlerinin öğretilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Buna dayanak olarak yeni neslin geleneksel ve kültürel yapıya çok önem vermediğini, daha çok batılılara ilgi

duyup onlar gibi davrandıklarından bahsetmekte ve eğitimde yerel öğelerin kaynak olarak kullanılmasıyla bu problemin aşılmasına katkı sağlayacağını düşünmektedirler. Halkın bu soruya verdikleri cevaplardan birkaçı aşağıda örnek olarak verilmiştir.

- “*Sosyal Bilgiler dersinde Beypazarı yerel değerleri öğretilmelidir.*” (H. 6)
- “*Bence kesinlikle öğretilmelidir.*” (H. 19)
- “*Öğretilmelidir bence çünkü kültürden uzak yaşıyorlar.*” (H. 5)

Tablo 4. 2. Yöre halkının yerel konuları öğretme gerekçeleri

Öğretme Gerekçeleri	f	%
<i>Kültürel Yaşatma</i>	40	48.1
<i>Kültürü Aktarma</i>	36	43.3
<i>Kültürü Geliştirme</i>	7	8.4
Toplam	83	100

Yukarıdaki tabloda araştırmaya katılan halkın ilk soruda yer alan Beypazarı’ndaki okullarda Beypazarı yerel öğelerinin neden öğretilmesi gerektiği sorusuna verdikleri cevaplar yer almaktadır. Katılımcı halkın %43.3’ü kültürel aktarım cevabını çocukların kültüründen ve toplumunun karakteristik özelliklerinden uzak yaşadığını sürekli vurgulamaktadır. %48.1’i kültürü yaşatma nedenini cevap olarak vermektedir ve dayanakları kültürün devamı sağlanamazsa kültür bilincimizin kaybedilebileceğidir. %8.4’ü ise kültürel gelişim nedeninden dolayı yerel öğelerin öğretilmesi gerektiğini belirtmiştir.

- “*Çünkü kültürün devam ettirilmesi gerekiyor.*” (H. 17)
- “*Kültürün kuşaktan kuşağa aktarılması ve bilinçli olunması gerekiyor.*” (H. 19)
- “*Kültürün devam edip gelişmesi şart çünkü bizi biz yapan odur.*” (H. 11)
- “*Kültürümüzün devam edip, nesilden nesile kuşaktan kuşağa aktarılması için ve toplumumuzun özünün aynı kalması için öğretilmelidir.*” (H. 23)

Tablo 4. 3. Yöre halkının öğretilbileceğini düşündüğü önemli kişiler

Önemli Kişiler	f	%
<i>Alaaddin Keykubat</i>	28	18.79
<i>Akşemseddin</i>	24	16.10
<i>Gazi Gündüzalp</i>	23	15.43
<i>Rüstem Paşa</i>	21	14
<i>Hilmi Çayırlioğlu</i>	20	13.42
<i>Evliya Çelebi</i>	7	4.6
<i>Dinar Hezar</i>	6	4.02
<i>Mansur Yavaş</i>	6	4.02
<i>Anastasios</i>	4	2.6
<i>Cevat Yakut</i>	4	2.6
<i>Nasuh Paşa</i>	3	2.01
<i>Filiz Akın</i>	2	1.34
<i>Ruşen Güneş</i>	1	0.67
Toplam	149	100

Araştırmaya katılan halkın görüşme formunda yer alan “Beypazarı’nın tarihinde veya günümüzde okullarda öğrencilere öğretilbileceğini düşündüğünüz önemli kişiler kimlerdir” sorusuna verdikleri cevaplar yer almaktadır. Katılımcı halkın %18.79’u muhtemelen ilçede bulunan Alaaddin Keykubat Camisi’nden dolayı Alaaddin Keykubat cevabını vermiştir. 17. Yüzyılda, Selçuklu hükümdarı Sultan Alaaddin Keykubat’a atfedilmek üzere Beypazarı’na Sultan Alaaddin Cami yapılmıştır.

Akşemseddin cevabını %16.10’u vermiştir. Osmanlı padişahı Fatih Sultan Mehmet’in Lala’sı olan Akşemseddin’in İstanbul’un kalabalığından dolayı Beypazarı’nı sevdiği için buraya yerleşip burada değirmen, medrese, cami yaptırdığını katılımcılardan birkaçı belirtmiştir.

Katılımcı halkın %15.43’ü Osmanlı beylerinden Gazi Gündüzalp’in Beypazarı yakınlarında vefat edip mezarının burada olduğunu belirterek bu cevabı vermiştir. Gazi Gündüzalp Beypazarı’nın Hırkatepe köyünde vefat ettiğinden dolayı oraya gömülmüş, mezarın başına da yanında bulunanlardan 40 kişi hem mezarı koruması hem de bölgeyi yurt tutması için bırakıldığını yine halk belirtmiştir.

Yine %14’ü Rüstem Paşa cevabını vermiştir. Bu cevabı verme sebebi ilçedeki bir okula adını vermesi olabilir.

%13.42'nin Hilmi Çayırlioğlu cevabını verme sebebi olarak bölgede eskiden en büyük toprak ağası olarak yaşadığını, TBMM'de Atatürk zamanındaki ilk Beypazarlı mebus olduğunu belirtmiştir. Bir katılımcımız da o aileyle yakın ilişkisinden dolayı bildiğini, Atatürk'ün annesi Zübeyde Hanım'a ait başörtüsü olarak bilinen çevrenin de hâlâ bu aileden kalanlarda bulunduğunu belirtmiştir.

Evliya Çelebi cevabını %4.6'sı vermiştir. Bu kişiler Evliya Çelebi'nin Beypazarı'nı ziyaret edip ilçeyi kitabında övdüğünü belirtmiştir.

Büyük Türk seyyahı Evliya Çelebi 1638 yılında Beypazarı'nı ziyareti sırasındaki anılarını Seyahatname adlı eserinde şu şekilde yazmıştır: "İlk kurucusunu bilmiyorum. Fakat ilk fatihi Kütahya beylerinden Germiyanoğlu Yakup Şah'ın veziri Dinar Hezar'dır. Onu için şehre Germiyan Hezar da derler. Haftada bir gün güzel süslü bir pazar kurulup bütün kıymetli eşyalar bulunur. Halkın uğraşları tiftik keçisi olduğundan pazarında sof çok satılır. Kalesi bir dere içinde olup, iki tarafı balıksırtı gibi kaya üzerindedir. Yedi tane hanı vardır. Çarşı içindeki güzel bir han yanmıştır (Suluhan). Çarşıda kasaplar içinde akan dere kenarında hafta pazarı olur. Dere burada şehrin aşağı tarafından akarak bir nehir vasıtası ile Sakarya'ya dökülür. Bostanlarından bir çeşit kavun olur ki lezzetinden adamın damağı yarılır. Şehir halkının çoğu bu kavundan zerde pişirir. (Yıldırım: 2007: 6)

Dinar Hezar cevabını katılımcı halkın 4.02'si öğretilbilecek önemli kişiler olarak vermiştir hatta katılımcılardan birkaçı ilçenin isminin önceden Beyhezar iken sonradan Beypazarı'na dönüştüğünü belirtmiştir. Germiyanoğlu Yakup Şah'ın veziri Dinar Hezar Beypazarı'nı fethedip ardından ilçeye adını vermiştir ve bu ad zamanla değişip Beypazarı halini almıştır.

Katılımcı halkın %4.02' si Beypazarı'nda önemli siyasi kişiliklerden ve Beypazarı'nın bugünkü halini almasında etkili olan Mansur Yavaş'ı da cevap olarak belirtmişlerdir. Özellikle Beypazarı evlerinin restorasyon yapımını sağlamış, ilçede turizmin gelişmesinde etkili olmuştur. Mansur Yavaş'ı üst üste birkaç dönem

Beypazarı'na Belediye Başkanlığı yaptığından dolayı katılımcıların hepsi tanımaktadır ve Beypazarı'na kültürel ve sosyal anlamda katkılarının bilincindedirler.

Kişilerin %2.6'sı Anastasios cevabını vermiştir. Katılımcı halkın çoğu bu ismi ya bilmez ya da telaffuzu zor olduğundan dolayı ilgilenmemişlerdir. Bilenler ise muhtemelen levhalardan, Belediye'nin kaynaklarından veya rehberlerden öğrenmişlerdir. Yine araştırma sırasında edinilen bilgilere göre Bizans İmparatoru Anastasios o zamanlar Piskoposluk merkezi olan Lagania'yı ziyaret etmiş ve bu ziyaretin anısına burası Anastasiopolis olarak anılmaya başlanmıştır.

Yine %2.6'sı Cevat Yakut cevabını vermiş yine birçok kişi tarafından bilinmeyen Prof. Dr. Cevat Yakut ünlü bir Kalp ve Damar Cerrahisi olup şuan İstanbul Koşu Yolu Hastanesi'nde Başhekimlik yapmaktadır.

Nasuh Paşa cevabını toplamda %2.01'i vermiştir. Nasuh Paşa Osmanlı Devleti'nin padişahı I. Ahmet'in sadrazamıdır ve ona atfedilmek üzere yöreye bir cami yapılmıştır.

Filiz Akın cevabını %1.34'ü vermiştir. Beypazarı'nda yıllar önce hâkim olan babasının işinden dolayı 3 yaşına kadar ilçede yaşamış, ünlü bir oyuncu olan sanatçının adı Beypazarı'nda bir sokağa verilmiştir.

Ruşen Güneş cevabını %0.67'si vermiştir. Birçok kişi tarafından bilinmeyen 1940 doğumlu olan sanatçı Ruşen Güneş viyola sanatçısıdır. İngiltere'ye yerleşip BBC Senfoni orkestrasında birinci viyola sanatçısı olup 1998'de Kültür Bakanlığı'na verilen Devlet Sanatçısı unvanını almıştır.

- *“Prof. Dr. Cevat Yakut'tan bahsedilebilir. Beypazarı doğumludur. Ünlü kalp doktorudur.”(H. 25)*
- *“Okullarda öğrencilere Sultan Alaaddin'den bahsedilebilir. Beypazarı'nda adına cami yapılmış bir padişahdır. Adına cami yaptırılan*

Akşemseddin'den de bahsedilebilir. Bir de Hilmi Çayırlioğlu var Atatürk zamanında Beypazarı'nda büyük toprak ağalarındandır.”(H. 10)

- *“Beypazarı doğumlu olan Ruşen Güneş, devlet sanatçısıdır. Bir de Mansur Yavaş Beypazarı'nda turizmi geliştiren Belediye Başkanı'dır.” (H. 18)*
- *“Alaaddin Keykubat, Akşemseddin, Hilmi Çayırlioğlu, Dinar Hezar, Gazi Gündüzalp, Mansur Yavaş'tan bahsedilebilir.” (H. 23)*

Tablo 4. 4. Yöre halkının öğretilbileceğini düşündüğü önemli olaylar

Önemli Olaylar	f	%
<i>Akşemseddin'in Yerleşimi</i>	22	24.71
<i>İpek Yolu Üzerindeki Durumu</i>	17	19.10
<i>Turizme Başlaması</i>	17	19.10
<i>İsim Olayı</i>	13	14.60
<i>Evliya Çelebi Ziyareti</i>	8	8.98
<i>Telkâri Sanatının Geçmişi</i>	6	6.74
<i>Halk İsyanları</i>	3	3.37
<i>Gazi Gündüzalp'in Mezar Olayı</i>	3	3.37
Toplam	89	100

Araştırmanın bu bölümünde yer alan tablo 4. 3'de katılımcı halkın görüşme formunda yer alan “Beypazarı'nın tarihinde veya günümüzde okullarda öğrencilere öğretilbileceğini düşündüğünüz önemli olaylar nelerdir” sorusuna verdikleri cevaplar belirtilmiştir.

Katılımcı halktan %24.71'i İstanbul'un fethini gerçekleştiren ve her tecrübesinde yanında olduğu Fatih Sultan Mehmet'in hocası Akşemseddin'in Beypazarı'na yerleşiminden bahsedilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Akşemseddin Fatih Sultan Mehmet' in İstanbul'u fethinden sonra Beypazarı'na yerleşmiş, sonrasında da buradan Bolu/ Göynük'e yerleşip orada vefat etmiştir. Şu anda türbesi Göynük'tedir.

%19.10'u Beypazarı'nın bugünkü adında etkili olan ticari İpek Yolu üzerindeki durumundan bahsedilmesi gerektiğini belirtmiştir. İlçenin her türlü tarihi, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişiminde etkili olan İpek Yolu'ndan Sosyal Bilgiler dersinde

bahsedilmelidir. İlçeden İpek yolu geçtiğinden dolayı Beypazarı, o zamanlarda pazar merkezi halinde olup, isminin hikâyesi de bu zamanlarda başlamıştır.

Veri sağlayan halkın %19.10'u ise turizme başlama olayının öğretilmesi gerektiği cevabını vermiştir. Beypazarı'nda bulunan önemli mekânların zamanla turizm için kullanılmasını politika haline getiren eski Belediye Başkanı, restorasyonlarla bu önemli mekânları turizme kazandırmış ve ekonomik yönden ilçeyi geliştirmiştir. İlçede yaşayan halka gelir sağlayan turizm, birçok açıdan bölgeyi geliştirmiş ve Beypazarı'nı Ankara'nın diğer ilçelerinin önüne geçirmiştir.

Katılımcıların %14.60'ı Beypazarı'nın isim geçmişinin okullarda Sosyal Bilgiler dersinde ilk adını nereden aldığını ve günümüze kadar nasıl değiştiğinden bahsedebileceğini belirtmişlerdir. Yıldırım (2007: 3) Beypazarı'nın isim geçmişini şöyle açıklamıştır;

“Beypazarı ilçesine ilk ismi Luwi'ler “Lagania” olarak vermişlerdir. Luwice Lagania “Kaya Doruğu Ülkesi” anlamına gelmekte olup, Beypazarı'nın kurulduğu yerin konumunu oldukça güzel bir şekilde anlatmaktadır. M.S. 6. yüzyıla kadar adı Lagania olan Beypazarı'nın adıbu tarihten sonra değişmiştir. M.S. 491-518 yılları arasında hüküm süren Bizans İmparatoru Anastasios o zamanlar Piskoposluk merkezi olan Lagania'yı ziyaret etmiş ve bu ziyaretin anısına burası Anastasiopolis olarak anılmaya başlanmıştır. Beypazarı'nı Rumlardan, Kütahya Beylerinden Germiyanoğlu Yakup Şah'ın veziri Dinar Hezar alarak Osmanlı topraklarına katmıştır. Bundan sonra Beypazarı'nın adı fethedenin hatırasını yaşatmak amacıyla “Beyhezari” olmuştur. Sonradan bu bey buraya yerleşerek burada panayır şeklinde büyük alışveriş yerleri kurarak çevre şehir, kasaba ve köylerin muayyen günlerde toplandığı büyük bir pazar yeri hâline gelmesini sağlamıştır. Sonradan bu Pazar oldukça meşhur olarak Bey'in “Hezar” olan adının unutulmasına sebep olmuş ve bugünkü bilinen “Beypazarı” şeklini almıştır.”

Katılımcı halkın %8.98'i Beypazarı'nı çok eski yıllarda ziyaret etmiş, eserinde de ilçeden övgülerle bahseden ünlü seyyah Evliya Çelebi'nin ziyaretini cevap olarak

vermiştir. Evliya Çelebi ziyaretinden sonra Seyahatnamesi'nde Beypazarı'nın doğal, sosyal, kültürel ve fiziksel yapısından detaylı şekilde bahsetmiştir.

Telkari sanatını %6.74'ü cevap olarak vermiştir. Beypazarı'nda önemli olan gümüş işlemeciliğinde yöreye özgü telkâri sanatının geçmişinin öğretilbileceğini belirtmişlerdir. Aklanoğlu (2010: 132) Telkâri sanatından şu şekilde bahsetmiştir.

“Beypazarı'nda gümüş işlemeciliği (telkâri), çok gelişmiş olup Türkiye'de Mardin'den sonra ikinci önemli merkezdir. Telkâri ürünleri (Şekil 10), Türkiye ihtiyacının karşılanması yanı sıra birçok ülkeye de ihraç edilmektedir. Bugün Beypazarı'nda yeniden oluşturulan ve hayat bulan bir çarşı içinde gümüş ustaları bir araya toplanmış ve telkârinin geliştirilmesine imkan sağlanmıştır. Telkâri tekniğiyle işlenerek satışa sunulan gümüşler, Beypazarı'nda turizm potansiyelinin artmasına da katkıda bulunmuştur.”

Araştırmaya veri sağlayan halkın %3.37'si muhtemelen Milli Mücadele dönemindeki halk isyanlarından bahsetmişlerdir ki bu isyanların Sosyal Bilgiler dersinde öğretilbileceğini belirtmişlerdir. Bu isyanların halk arasında hikâyesinden fazlaca bahsedildiğinin bilgisini de ayrıca katılımcılar vurgulamıştır. Halk arasındaki hikayelerdeki bilgi yanlışlığının düzeltilmesi açısından da bu dönem ve olaylardan bahsedilmesi yerince olacaktır.

%3.37'si Osmanlı beylerinden Gazi Gündüzalp'in Beypazarı yakınlarında vefat edip, öldüğü yere yanındakilerden 40 kişi konulmuş, burayı yurt edinip mezarı korumaları için görevlendirildiklerini belirtmişlerdir.

- *“Akşemseddin'in Beypazarı'na İstanbul'dan gelip yerleşip değirmen, medrese, cami yaptırdığı ve neden Beypazarı'nı seçtiğinden öğrencilere bahsedilebilir.” (H. 2)*
- *“Beypazarı turizm ile adını duyurmuştur. Turizme ne zaman, nasıl başlandığından bahsedilebilir. Ayrıca Beypazarı'nın ilk adından ve şimdiki adının hikâyesinden bahsedilebilir. Beypazarı'nın telkârisi meşhur ondan da bahsedilebilir.” (H. 19)*

- “Beypazarı’nda olan halk isyanlarından bahsedilebilir. Kulağı kesikler lakaplı aile bunlardan. Bir de adındaki gibi burası daha önceden pazarmış. Cuma günleri panayırlar kurulurmuş. Beylerin kurdurduğu pazardır.” (H. 23)

Tablo 4. 5. Yöre halkının öğretilbileceğini düşündüğü önemli mekânlar

Önemli Mekânlar	f	%
<i>Alaaddin Cami</i>	34	13.28
<i>Akşemseddin Cami</i>	33	12.89
<i>Suluhan</i>	29	11.32
<i>İnözü Vadisi Ve Mağaraları</i>	29	11.32
<i>Boğazkesen Kümbeti</i>	22	8.59
<i>Gazi Gündüzalp Türbesi</i>	21	8.20
<i>Kurşunlu Cami</i>	20	7.81
<i>Yaşayan Müze</i>	16	6.25
<i>Şeyh İvaz Dede Türbesi</i>	15	5.85
<i>Halk Evi ve Cahide Gürsoy Müzesi</i>	7	2.73
<i>Tarih Ve Kültür Müzesi</i>	6	2.34
<i>Kirmir Çayı Ve Gönen Vadisi</i>	4	1.56
<i>Hacılar Köprüsü</i>	3	1.17
<i>Belediye Kent Tarihi Müzesi</i>	3	1.17
<i>Karcıkaya Köprüsü</i>	2	0.78
<i>Kırbaşı Mağaraları</i>	2	0.78
<i>Roma Mezarları</i>	2	0.78
<i>Beypazarı Doğa Evi</i>	2	0.78
<i>Eğriova Gölü Ve Yaylası</i>	2	0.78
<i>Galat Kulesi</i>	1	0.39
<i>Karaca Ahmet Türbesi</i>	1	0.39
<i>Türk Hamam Müzesi</i>	1	0.39
<i>Tekke Yaylası</i>	1	0.39
Toplam	256	100

Araştırmaya katılımcı halkın “Beypazarı’nın tarihinde veya günümüzde okullarda öğrencilere öğretilbileceğini düşündüğünüz önemle mekânlar nerelerdir” sorusuna verdikleri cevaplar yukarıdaki tabloda belirtilmiştir.

Kişilerin %13.28’i kişi Anadolu Selçuklu Devleti hükümdarı Alaaddin Keykubat’a ithafen 17. yüzyılda inşa edilen Alaaddin Cami’yi belirtmiştir. Bu cami ilçede çıkan bir yangınla büyük kısmı kullanılamaz hale gelmiş ve 1965’te eski yapısına göre yeniden inşa edilmiştir.

Akşemseddin Cami'sinden %12.89'u okullarda öğrencilere bahsedilebileceğini belirtmiştir. Akşemseddin Cami'nin 15. yüzyılda yapıldığı rivayet edilmektedir. Beytepe Mahallesi'nde çıkan yangın sırasında tahrip olmuş, restorasyon çalışmalarıyla yeniden 15. yüzyıldaki haline benzetilerek inşa edilmiştir ve hâlen kullanılmaktadır.

Suluhan'ı %11.32'si öğrencilere öğretilbileceğini düşündükleri mekânlar arasında belirtmiştir. Suluhan'ın orijinal inşa kitabesi günümüzde mevcut değildir. 25 Muharrem 1022' tarihli Nasuh Paşa Vakfına ait vakfiyesinden 1600-1613 yılları arasında inşa edildiği düşünülmektedir. (Takano, 2008)

İnözü Vadisi ve Mağaraları'nı %11.32'si cevap olarak vermiştir. Beypazarı'nda turistler tarafından çok ziyaret edilen ve içinde mağaralar bulunan bu vadi Beypazarı'nın coğrafi yapısı ve İpek Yolu ile ilgili bilgi verebilir çünkü İpek Yolu'nun faaliyette olduğu sıralar yolun buradan geçtiği rivayet edilmektedir.

Boğazkesen Kümbeti'ni %8.59'u belirtmiştir. Boğazkesen Kümbeti'nin 15. yüzyılda inşa edildiği düşünülmektedir. İlçede çıkan bir yangında tahrip olmuş daha sonra restorasyon çalışmaları ile onarımı yapılmıştır.

Gazi Güldüzalp Türbesi %8.20'since cevap olarak belirtilmiştir. Osmanlı beylerinden Gazi Gündüzalp'in adının bir caddeye ve Ortaokula verilmesinden dolayı katılımcı halkın birçoğu biliyor.

Katılımcı halkın %7.81'i Kurşunlu Cami'nin eski bir yapı olduğunu ve şehirdeki mimari eserlerden okullarda Sosyal Bilgiler dersinde bahsedilebileceğini belirtmişlerdir. Kurşunlu Cami 17. yüzyılda yapılmış olup, Cami'nin giriş kapısının üzerindeki kitabede 1685 yılında yapıldığı belirtilmektedir.

Yine %6.25'i Yaşayan Müze'nin örf ve adetleri tanıtmak amacıyla gezdirilebileceğini belirtmiştir.

%5.85'i Şeyh İvaz Dede Türbesi'ni cevap olarak vermiştir. Katılımcılardan birkaçı Şeyh İvaz Dedenin yörede Ayvaşık Dede olarak da bilindiğini belirtmiştir. Şeyh İvaz Dede Türbesi'nin ne zaman yapıldığı bilinmemektedir.

Katılımcı halkın %2.73 Halk Evi ve Cahide Gürsoy Müzesi'nin öğrencilere sosyal amaçlı gezdirilebileceğini cevap olarak vermiştir. "Cahide Gürsoy adına Halk Evi içinde oluşturulan bölümde; sanatçının çeşitli eserlerinin ve atölyesinde kullandığı eşyalarının yanı sıra sanatçının topladığı Atatürk fotoğrafları ile aile fotoğrafları da sergilenmektedir." (Aklanoğlu: 2010: 132)

Tarih ve Kültür Müzesi'ni %2.34'ü cevap olarak vermiştir. Kirmir Çayı ve Gönen Vadisi'ni %1.56'sı cevap olarak vermiştir. %1.17'si yine mekân olarak Hacılar Köprüsü'nü belirtmiştir. Hacılar Köprüsü rivayetlere göre Anadolu Selçuklu Devleti zamanında 17. yüzyılda yapılmıştır. %1.17'si Belediye Kent Tarihi Müzesi'ni cevap olarak görüşme formunda belirtmiştir.

Katılımcı halkın %0.78'i öğretilebilecek mekânlar arasında Karcıkaya Köprüsü'nü de vermiştir. Karcıkaya Köprüsü'nün yapımı ile ilgili kesin bilgilere ulaşılmamakla birlikte 19. Yüzyılda yapıldığı söylenmektedir. Katılımcıların %0.78'i Kırbası mağaraları'nı, %0.78'i Roma Mezarları'nı, %0.78'i Beypazarı Doğa Evi'ni, %0.78'i Eğriova Gölü ve Yaylası'nı cevap olarak vermiştir. Eğriova Gölü ve Yaylası devlet tarafından korunan tabiat parkıdır. Yine katılımcıların %0.39'u Galat Kulesi'ni, %0.39'u Karaca Ahmet Türbesi'ni %0.39'u Türk Hamam Müzesi'ni ve yine katılımcı halkın %0.39' u Tekke Yaylası'nı cevap olarak vermiştir. Karaca Ahmet Türbesi'nin inşa tarihiyle ilgili herhangi bir yazılı belge bulunmamaktadır. 19. yüzyılın ikinci yarısında inşa edildiği düşünülmektedir.

Cevap olarak verilmiş tüm müzeler ve diğer mekânlar Sosyal Bilgiler dersinde gezi alanı olarak değerlendirilebilir. Ayrıca rehberlerin anlatımlarıyla öğrenciler ve aynı zamanda öğretmen yöre kültürü hakkında bilgi sahibi olurlar.

- “Alaaddin Cami, Akşemseddin Cami, Şeyh İvaz Dede Türbesi, İnözü Vadisi, Hacılar Köprüsü, Halk Evi, Kurşunlu Cami, Gazi Gündüzalp Türbesi, Suluhan, Boğazkesen Kümbeti öğretilir. Birçoğu Selçuklu zamanından kalma yapıdır.” (H. 16)
- “Mesela Alaaddin Cami öğretilir. Selçuklu zamanından kalmış bir cami. İki defa yangın geçirmiş, yeniden inşa edilmiş. Boğazkesen’den bahsedilebilir. Suluhan’ın tadilatı bitti ziyarete açıldı. O da Selçuklu’dan kalmıştır. Gazi Gündüzalp’in mezarı burada. Göynük’te Akşemseddin’in türbesi var Beypazarı’nda da Camisi var. Kurşunlu Cami, İnözü Vadisi, Yaşayan Müze, Halk Evi, Şeyh İvaz Dede Türbesi de vardır. Buralardan tarih dersinde bahsedilebilir.” (H. 43)
- “Fatih’in hocası Akşemseddin burada yaşamış, Cami yaptırmıştır. Bu cami öğrencilere anlatılabilir. Kurşunlu Cami de eski bir camidir. Böyle eski eserler tarihimizi anlatırken tanıtılmalı. Osmanlı beyi Gazi Gündüzalp’in mezarı, Suluhan, Karcıkaya ve Hacılar da vardır.” (H. 38)

Tablo 4. 6. Yöre halkının öğretililebileceğini düşündüğü önemli dönemler

Önemli Dönem	f	%
Anadolu Uygarlıkları Dönemi	26	23.21
Roma Dönemi	23	20.53
Osmanlı Dönemi	22	19.64
Anadolu Selçuklu Dönemi	21	18.75
Cumhuriyet Dönemi	15	13.39
Luwiler Dönemi	5	1.95
Toplam	112	100

Bu araştırmada kullanılan görüşme formunda yer alan “Beypazarı’nın tarihinde veya günümüzde okullarda öğrencilere öğretililebileceğini düşündüğünüz önemli dönemler nelerdir” sorusuna katılımcı halkın cevapları yukarıdaki tabloda belirtilmiştir.

Katılımcı halkın %23.21’i Anadolu Uygarlıkları döneminin öğretililebileceğini belirtmişlerdir. Hitit ve Frig metinlerinde bölgede bu uygarlık tarihinde bu iki

uygarlığın yaşadığını Bozkurt(2004) Beypazarı'ndaki Türk Devri Yapıları adlı kitabında belirtmiştir.

Verilen cevaplara göre %20.53'ü Roma döneminin öğretilbileceğini, önceden bu bölgenin Roma yani Bizans İmparatorluğuna ait olduğu, bölgede o dönemden kalıntıların olduğunu halktan birkaçı belirtti. Bu kalıntılar arasında mimari eser olarak günümüze kadar gelmiş Roma mezarları ve Galat kulesi vardır. Ayrıca bölge Bizans Devleti sınırları dâhilinde “Anastasiopolis” olarak bilinmektedir.

%19.64'ü Beypazarı'nın Osmanlı Devleti dönemindeki durumunun ve öneminin öğretilmesi gerektiğini, o dönemden kalma yapıların olduğunu belirtmişlerdir.

Bozkurt' a göre (2004) Osmanlı dönemi' nde Beypazarı; Beypazarı'nın Osmanlı topraklarına ne zaman katıldığı konusunda doğrudan bir bilgi mevcut değildir. Ankara'nın 1356'da Orhan Bey tarafından Eretnaoğulları idaresinden alınarak Osmanlı sınırlarına katılmıştır. Beypazarı'nın Orhan Bey döneminde Osmanlı devleti sınırlarına dâhil edildiği tahmin edilmektedir.

%18.75'i Anadolu Selçuklu döneminin öğretilmesi gerektiğini çünkü o dönemden kişilere ithafen yapılan mimari eserlerin bulunduğunu ve bu eserlerle ilgili bilgilerin önemli olduğunu belirtmiştir. Yıldırım (2007: 5) Beypazarı'nın Selçuklu Devleti zamanındaki durumu şöyle belirtmiştir;

“Türklerin Sultan Alparslan komutasında Anadolu'ya girmesinden kısa bir süre Marmara'ya ulaşmaları ile Beypazarı da ilk Türk akıncılarıyla karşılaşmıştır. Selçuklu yönetiminde olan Beypazarı, konumu itibarıyla sık sık göç eden Türkmen boylarına yurtluk yapmıştır. Bunlar arasında tarihte en çok iz bırakanı Kayı Boyu'dur. Selçuklu Sultanlığı'nın kendilerine yurt olarak gösterdiği bu Türk boyu, Gazi Gündüzalp yönetiminde ilk olarak Ankara civarına yerleşmiştir. Osmanlı Devleti'nin kurucusu Osman Bey'in dedesi olan Gazi Gündüzalp'in mezarının Beypazarı'nın Hırkatepe köyünde olduğu bilinmektedir.”

13.39’u ise Beypazarı’nın Cumhuriyet döneminin başından günümüze kadar olan dönemin öğretilmesi gerektiğini, öğrencilerin yakın tarihini bilmesi açısından önemli ve gerekli olabileceğini belirtmişlerdir.

Beypazarı tarihi hakkında daha bilgili ve turizmde görevli halkın %1.95’i ise bölgedeki ilk yerleşimin sahibi olan Luwiler döneminin kısaca kent tarihiyle ilgili olan kısmının öğretilebileceğini belirtmiş ve bu bölgeye “Kaya Doruğu” anlamına gelen Lagania adını verdiklerini de belirtmişlerdir.

- “Öğrencilere Beypazarı’nın geçmişi hakkında bilgi verebilecek olan Bizans Dönemi öğretilmeli. Luwiler dönemi anlatılabilir. Beypazarı’na Lagania adını vermiştir. Selçuklu dönemi de anlatılmalı.” (H. 39)
- “Osmanlı, Selçuklu, Cumhuriyet zamanı anlatılabilir.” (H. 7)
- “Hitit ve Frigler daha önce burada yaşamıştır. Bu dönem anlatılabilir. Osmanlı zamanı da anlatılabilir. Milli Mücadele’deki hâlden bahsedilmelidir. Selçuklular zamanından da bahsedilebilir.” (H. 14)

4.2.2. Öğretmenlerden sağlanan bulgular ve yorum:

Bu araştırmanın çalışma grubuna giren Ankara ili Beypazarı ilçesindeki MEB’ e bağlı olan okullarda görev yapan öğretmenlerin araştırmaya veri toplama amacıyla, araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formunun ikinci bölümünde yer alan sorulara verdiği cevaplar yer almaktadır Bu cevaplar Tablo 5. 1’den Tablo 5. 5’e kadar olan tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 5. 1: Katılımcı öğretmenlerin “yerel değerleri sizce öğretilmeli midir? sorusuna cevapları

Öğretilmeli midir?	f	%
<i>Evet</i>	50	100
<i>Hayır</i>	0	0
Toplam	50	100

Bu araştırmaya katılımcı öğretmenlere veri toplamak amacıyla görüşme formu yöneltilmiş cevapları da tablolar halinde belirtilmiştir. Öğretmenlerin formda yer alan ilk soruya verdikleri cevap, mantıklı olan “Beypazarı’ndaki okullarda Sosyal Bilgiler dersinde Beypazarı yerel değerler öğretilmelidir” olmuştur. Katılımcı öğretmenlerin tamamı aynı cevabı vermiştir.

- “Beypazarı’nın değerleri öğretilmelidir” (Öğretmen 1)
- “Kesinlikle öğretilmelidir, çok doğru bir tespit.” (Öğretmen 17)

Tablo 5. 2. Katılımcı öğretmenlerin yerel konuları öğretme gerekçeleri

Öğretme Gerekçeleri	f	%
<i>Kültürel Aktarım</i>	40	43.95
<i>Kültürü Yaşatma</i>	30	32.96
<i>Değer Aktarımı</i>	21	23.07
Toplam	91	100

Veri toplama aracı olan görüşme formunun ikinci kısmında yer alan “Sosyal Bilgiler dersinde Beypazarı’nın yerel değerleri sizce öğretilmeli midir?” Sorusuna ek olarak yöneltilen “neden” sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevap yukarıdaki tabloda belirtilmiştir.

Bu cevaplara göre katılımcı öğretmenlerin tamamı, Sosyal Bilgiler dersinde Beypazarı’nın yerel değerlerinin öğretilmesi gerektiği cevabını vermiştir. Buna sebep olarak da büyük çoğunluğu yani %43.95’i kültürel aktarımın sağlanması gerektiğini bunun için de bölgedeki okullarda Beypazarı’nın yerel değerlerinin öğretilmesinin yerinde ve mantıklı bir yöntem olduğunu belirtmişlerdir. %32.96’sı neden öğretilmelidir sorusuna, kültürü yaşatmak için öğretilmelidir cevabını vermişlerdir. %23.07’si ise Sosyal Bilgiler dersinde Beypazarı’nın yerel değerlerinin öğretilmesinin gerekli olduğunu belirtmiş buna sebep olarak değerlerin yeni nesle aktarılması gerektiğini belirtmişlerdir.

- “Çünkü kültürün yaşatılması gerekiyor. Bu sebeple bu değerlerden bahsedilmelidir.” (Öğretmen 21)
- “Her bölgenin değerlerinin nesilsen nesle aktarılması gerekir ki değerlerimiz yok olmasın, gelişerek yaşatılsın.” (Öğretmen 39)
- “Kültürel aktarım için böyle bir etkinlik çok güzel olabilir. Derslerde etkinlik olarak her konu sonrasında yöreye ait konuyla ilgili bilgiler de çocuklara anlatılabilir. Dersin başında güdülemek veya dikkat çekmek amacıyla da öğretilir.” (Öğretmen 27)

Tablo 5. 3. Katılımcı öğretmenlerin öğretilbileceğini düşündüğü önemli kişiler

Önemli Kişiler	f	%
<i>Alaaddin Keykubat</i>	34	27.86
<i>Gazi Gündüzalp</i>	28	22.95
<i>Rüstem Paşa</i>	18	14.75
<i>Çayırloğlu</i>	17	13.93
<i>Akşemseddin</i>	16	13.11
<i>Mansur Yavaş</i>	8	6.55
<i>Cevat Yakut</i>	1	0.81
Toplam	122	100

Araştırmaya verdikleri cevaplarla katkı sağlayan öğretmenlerimiz görüşme formunda yer alan “Beypazarı’nın tarihinde veya günümüzde okullarda öğrencilere öğretilbileceğini düşündüğünüz önemli kişiler kimlerdir” sorusuna verdikleri cevaplar yukarıdaki tablo 5. 2.’ de yer almıştır.

Katılımcı öğretmenlerden 27.86’sı Beypazarı’nda camisi bulunan Alaaddin Keykubat’ın öğretilbileceğini belirtmişlerdir. %22.95’i bölgedeki araştırmamıza öğretmen ve öğrencileriyle katkı sağlayan Gazi Gündüzalp okuluna da adını vermiş olan Gazi Gündüzalp’in Sosyal Bilgiler dersinde öğretilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Katılımcı öğretmenlerin %14.75’i Rüstem Paşa’yı cevap olarak vermiştir. Beypazarı’nda okula adı verilen Rüstem Paşa Selçuklu Sultanı Alaaddin Keykubat’ın veziridir. Rüstem Paşa Alaaddin Cami yanına kendi adına da bir hamam yaptırmıştır.

Öğretmenlerin %13.93'ü Beypazarı'nda adına okul bulunan, Milli Mücadele döneminde burada büyük topraklara sahip olan ve Beypazarı'nın köklü yerlilerinden olan Çayırlioğlu'ndan bahsedilebileceğini söylemişlerdir. %13.11'i Beypazarı'nda camisi bulunan Akşemseddin'in öğretilabileceğini çünkü önemli bir tarihi kişilik ve Fatih Sultan Mehmet'in hocası olduğunu belirtmişlerdir. Yine %6.55'i Beypazarı'nda yetişmiş ve ilçenin siyasi, ekonomik, kültürel, sosyal anlamda gelişiminde büyük katkısı olan Türkiye çapında önemli bir siyasi kişilik Mansur Yavaş'tan da bahsedilebileceğini, yeni nesle örnek olabileceğini belirtmişlerdir.

Son olarak katılımcı öğretmenlerin %0.81'i Beypazarı'nda okullarda öğrencilere öğretilebilecek veya örnek olarak gösterilebilecek kişiler arasında ünlü Kalp ve Damar Cerrahisi olan Prof. Dr. Cevat Yakut'un da öğretilabileceğini, öğrencilere örnek olabileceğini belirtmişlerdir.

- “Özellikle Beypazarı'nın tarihindeki devlet büyüklerinden bahsedilmelidir. Beypazarı'nda camileri bulunan ve zamanında buraya egemen olmuş kişiler bu kişiler arasında olabilir. Mesela Alaaddin Keykubat, Akşemseddin, Gazi Gündüzalp ve Mansur Yavaş.” (Öğretmen 48)
- “Akşemseddin ve Alaaddin keykubat'tan öğrencilerle bahsedilebilir. Beypazarı'nda adlarına eserler de vardır.” (Öğretmen 9)
- “Bu okula adının verilmiş olduğu Osman Bey'in dedesi Gazi Gündüzalp öğrencilere öğretilir. Çayırlioğlu ve Rüstem Paşa'dan da bahsedilebilir.” (Öğretmen 33)

Tablo 5. 4. Katılımcı öğretmenlerin öğretilabileceğini düşündüğü önemli olaylar

Önemli Olaylar	f	%
Turizm	31	31.95
İsim Geçmişi	29	29.89
İpek Yolunda Beypazarı	20	20.61
Akşemseddin' in Yerleşimi	17	17.52
Toplam	97	100

Katılımcı öğretmenlerin “Beypazarı’nın tarihinde veya günümüzde okullarda öğrencilere öğretilbileceğini düşündüğünüz önemli olaylar nelerdir” sorusuna verdikleri cevaplar yukarıdaki tabloda yer almaktadır.

Öğretmenlerin %31.95’ i önemli olaylar olarak Beypazarı’nın turizm geçmişinden günümüze kadarki değişim ve gelişiminden bahsedebileceğini belirtmiştir. %29.89’u kişi Beypazarı’nın isim geçmişinden öğrencilere bahsedilmesi gerektiğini, isminin ilk halinden son haline kadarki değişimlerinin ilgilerini çekeceğini belirtmişlerdir. %20.61’i Beypazarı’nın İpek Yolundaki durumundan ilgili ünitelerde bahsedilmesi gerektiğini, bunun öğrenciye önce çevresindeki örneklerden yola çıkarak konuyu anlamalarına yardımcı olabileceğini belirtmişlerdir. %17.52’si ise Akşemseddin’in Beypazarı’na yerleşiminden ve bıraktığı eserlerden bahsedebileceğini belirtmiştir.

- *“Beypazarı şuan Ankara’nın ilçeleri arasında önemli bir turistik potansiyeli olan ve turizmden büyük gelir sağlayan bir bölgedir. Turizm geçmişinden bahsedilebilir. (İpek Yolu’ndan bu yana). Ayrıca adından da anlaşılacağı gibi burası eskiden bir pazardır. İsim geçmişinden de bahsedilebilir. Öğrencilerin dikkatini çekeceğini düşünüyorum bu konuların.” (Öğretmen 28)*
- *“Gazi Gündüzalp’in türbesi Beypazarı’ndadır. Beypazarı yakınlarında vefat edip buraya gömülmüştür yanında 40 kişi bırakılıp mezarı korumaları istenmiştir. Öğrencilerin dikkatini çekebilir.” (Öğretmen 15)*
- *“Beypazarı’nın adı önceleri Lagania imiş. Sonraları İpek Yolu’nda önemli bir nokta haline gelmiş ve pazar haline gelmiş. Beylerin pazarı olmuş. Bunlardan bahsedilebilir.” (Öğretmen 34)*

Tablo 5. 5. Katılımcı öğretmenlerin öğretilbileceğini düşündüğü önemli mekânlar

Önemli Mekânlar	f	%
<i>İnözü Vadisi ve Mağaraları</i>	33	14.47
<i>Boğazkesen Kümbeti</i>	31	13.59
<i>Suluhan</i>	30	13.15
<i>Alaaddin Cami</i>	29	12.71
<i>Gazi Gündüzalp Türbesi</i>	28	12.28
<i>Akşemseddin Cami</i>	26	11.40
<i>Belediye Kent Tarih Müzesi</i>	23	10.08
<i>Kurşunlu Cami</i>	18	7.89
<i>Yaşayan Müze</i>	10	4.34
Toplam	228	100

Araştırmaya katkı sağlayan öğretmenler “Beypazarı’nın tarihinde veya günümüzde okullarda öğrencilere öğretilbileceğini düşündüğünüz önemli mekânlar nerelerdir” sorusuna verdikleri yanıtlar yukarıdaki tabloda yer almaktadır. Bu cevaplara göre Beypazarı’nda öğrencilere öğretilbilecek çok fazla sayıda mimari mirasın bulunduğu anlaşılmaktadır.

Katılımcı öğretmenlerden %14.47’si ise öğrencilere coğrafi olarak gezdirilip anlatılabilecek mekân olarak İnözü Vadisi cevabını vermiştir. %13.59’u Anadolu Selçuklu Devletine ait olan, günümüzde ziyarete açık olan ve Belediye tarafından korunan Boğazkesen Kümbeti’nden öğrencilere Sosyal Bilgiler dersinde bahsedilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. %13.15’i yine bu derste öğrencilere öğretilbilecek mekânlar arasında Suluhan’ın olduğunu belirtmişlerdir. 17. Yüzyılda Selçuklu vezirlerinden Nasuh Paşa’nın vakfiyesince yapılmıştır. 2007 yılında restoresine başlanmıştır ve yakın zamanda ziyarete açılmıştır.

Yine öğretmenlerin %12.71’i Anadolu Selçuklu zamanından kalan, Sultan Alaaddin Keykubat adına Beypazarı’na inşa ettirilen ve halen kullanılan Alaaddin Cami’den Sosyal Bilgiler dersinde bahsedilmesinin yararından dolayı bu cevabı vermişlerdir. %12.28’i öğretilbilecek önemli mekânlar arasında Gazi Gündüzalp’in mezarının da olduğunu belirtmişlerdir. %11.40’ı Akşemseddin Cami’nin Osmanlı Devleti zamanından kalmasından dolayı Sosyal Bilgiler dersinde değinilmesini belirtmişlerdir. %10.08’i Belediye Kent Tarihi Müzesi’ni önemli mekânlar arasında

belirtmiş, müze gezisi olarak kullanılabileceğini belirtmişlerdir. %7.89'u Kurşunlu Cami'yi öğretilbilecek önemli mimari eserler arasında görmektedir. %4.38'i ise Yaşayan Müze'nin öğretilbileceğini belirtmiştir.

- “Öğrencilere okullarda Akşemseddin Cami, Alaaddin Cami, Gazi Gündüzalp'in türbesi, İnözü Vadisi, Yaşayan Müze öğretilbilecek önemli mekânlar arasındadır.” (Öğretmen 23)
- “İnözü Vadisi coğrafi ve kültürel bir mekân olarak öğrencilerle birlikte gezilebilir. İçindeki mağaralar ziyaret edilebilir. Ayrıca Gazi Gündüzalp'in mezarı, ilçede bulunan Alaaddin Cami, Akşemseddin Cami, Kurşunlu Cami öğretilbilir. Alaaddin Cami Selçuklu Sultanı Alaaddin Keykubat adına yaptırılan bir camidir. Akşemseddin Cami, Beypazarı'na yerleşen Akşemseddin adına yaptırılan bir camidir. Önemli tarihi kişiler hakkında bilgi verilebilir buralar anlatılırken.” (Öğretmen 16)
- “Öğrencilere Yaşayan Müze, Belediye Kent Tarihi Müzesi, Alaaddin Cami, Akşemseddin Cami, İnözü Vadisi gibi önemli tarihi mekânlar anlatılıp gezdirilebilir. Ya da Buralarla ilgili fotoğraflar daha ekonomik olduğu için sınıfa getirilip öğrencilere gösterilebilir. Bu tür etkinlikler öğrenciler tarafından eğlenceli bulunabilir.” (Öğretmen 37)

Tablo 5. 6. Katılımcı öğretmenlerin öğretilbileceğini düşündüğü önemli dönemler

Önemli Dönemler	f	%
Osmanlı Dönemi	31	25.61
Cumhuriyet Dönemi	29	23.96
Anadolu Selçuklu Dönemi	27	22.31
Anadolu Uygarlıkları Dönemi	21	17.35
Roma Dönemi	13	10.74
Toplam	121	100

Araştırmaya katkı sağlayan öğretmenlerin “Beypazarı'nın tarihinde veya günümüzde okullarda öğrencilere öğretmemiz gerektiğini düşündüğünüz önemli dönemler nelerdir” sorusuna verdikleri cevaplar yukarıdaki tabloda yer almaktadır.

Katılımcı öğretmenlerin %25.61'i okullarda Sosyal Bilgiler dersinde Osmanlı Devleti döneminden, %23.96'sı Cumhuriyet döneminden, %22.31'i Anadolu Selçuklu Devleti döneminden, %17.35'i Anadolu Uygarlıkları döneminin öğrencilere öğretilebileceğini, bölgede Frig ve Hitit devletlerinden izler olduğunu belirtmişlerdir. Yine %10.74'ü Roma döneminin öğrencilere öğretilebileceğini, bu dönemde Beypazarı'nın önemden ve mirasından bahsedilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Roma döneminde Beypazarı'nın adının "Anastasiopolis" olduğunu öğretmenlerimizden yalnızca 2'si bilmektedir.

- *"Öğrencilere Cumhuriyet döneminde, Anadolu Selçuklu Döneminde, Anadolu Uygarlıkları döneminde, Osmanlı döneminde Beypazarı'nın konumu ve durumundan bahsedilebilir. İlçenin tarihi gelişimi ve önemi bu dönemlerden kalan eserlerle birlikte ortaya konulup, öğrencilere anlatılabilir."* (Öğretmen 49)
- *"İlgili ünitelerde ilgili dönemler anlatılarak öğrencilerin ilgileri çekilebilir. Çok da iyi olur. Bu dönemler Osmanlı dönemi, Cumhuriyet dönemi olabilir."* (Öğretmen 4)
- *"En çok mimari kalıntı Anadolu Selçuklu döneminden kalmıştır bence. Bu dönemin öğrencilere yeri geldikçe anlatılıp örnekler aktarılabilir. Dersi materyal yönünden çok fazla zenginleştirir."* (Öğretmen 32)

4.2.3. Öğrencilerden sağlanan bulgular ve yorum

Bu araştırmanın çalışma grubuna giren Ankara ili Beypazarı ilçesindeki MEB' e bağlı olan okullarda öğrenim gören öğrencilerin, görüşme formunun ikinci bölümünde yer alan sorulara verdiği cevaplar yer almaktadır Bu cevaplar Tablo 6. 1' den Tablo 6. 5' e kadar olan tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 6. 1. Katılımcı öğrencilerin “yerel değerleri sizce öğretilmeli midir? sorusuna cevapları

Öğretilmeli mi?	f	%
<i>Evet</i>	<i>100</i>	<i>100</i>
<i>Hayır</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Toplam	100	100

Katılımcı öğrenciler “Sosyal Bilgiler dersinde Beypazarı yerel değerleri sizce öğretilmeli midir” sorusuna %100 evet cevabını vermiştir. Öğrenciler yerel değerlerin derste bahsedilmesinin kendilerine yararlı olacağını, ilgi çekici olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 6. 2. Katılımcı öğrencilerin yerel konuları öğretme gerekçeleri

Öğretilme gerekçeleri	f	%
<i>Yerel Kültürü Bilme</i>	<i>78</i>	<i>67.82</i>
<i>Yerel Tarihi Bilme</i>	<i>37</i>	<i>32.17</i>
Toplam	115	100

Katılımcı öğrenciler “Sosyal Bilgiler dersinde Beypazarı yerel değerleri öğretilmeli midir?” sorusuna ek olarak yöneltilen “neden?” sorusuna verdikleri cevaplar yukarıdaki tabloda belirtilmiştir.

Katılımcı öğrencilerin %67.82’ si yerel değerlerin öğretilmesine sebep olarak yerel kültürü bilmeleri gerektiğini, %32.17’si bu soruya cevap olarak yerel tarihi bilmeleri gerektiğini belirtmişlerdir.

- “Bence öğretilmeli. Çünkü geçmişimizi bilmemiz gerekir.” (Öğrenci 3)
- “Öğretilmesi lâzım çünkü dedelerimizin kültürünü anlamamız lâzım.” (Öğrenci 18)
- “Öğretilsin, eskiden nasıl yaşadıklarını merak ediyorum.” (Öğrenci 2)

Tablo 6. 3. Katılımcı öğrencilerin öğretilbileceğini düşündüğü önemli kişiler

Önemli Kişiler	f	%
<i>Alaaddin Keykubat</i>	41	37.96
<i>Gazi Gündüzalp</i>	39	36.11
<i>Akşemseddin</i>	28	25.92
Toplam	108	100

Araştırmaya veri sağlayan katılımcı öğrencilerin görüşme formunda yer alan “Beypazarı’nın tarihinde veya günümüzde okullarda sizlere öğretilbileceğini düşündüğünüz önemli kişiler kimlerdir” sorusuna verdikleri cevaplar yukarıdaki tabloda belirtilmiştir.

Katılımcı öğrencilerin %37.96’sı bu soruya cevap olarak Anadolu Selçuklu Sultanı Alaaddin Keykubat’ı burada camisi olduğundan dolayı biliyorlar bu yüzden öğretilbilir kişiler arasında görmüşlerdir. %36.11’i bu önemli kişilere Gazi Gündüzalp Ortaokulu’na adının verildiği Osmanlı beylerinden Gazi Gündüzalp’i cevap olarak vermişlerdir. Öğrencilerin %25.92’ si İstanbul’un fatihi Osmanlı hükümdarı Fatih Sultan Mehmet’in hocası olan Akşemseddin’i bu soruya cevap olarak belirtmişlerdir. Akşemseddin İstanbul’un fethinden sonra Beypazarı’na gelip kısa süre burada yaşamıştır. Fakat öğrenciler bu olaylardan habersizlerdir. Muhtemelen öğrenciler ilçede Akşemseddin adına cami ve otel olduğu için bu cevabı verdiler. Derste Akşemseddin ve Beypazarı ilişkisi anlatılırsa hem bilgilenmiş olurlar hem de ders ilgi çekici hale gelebilir.

- “*Beypazarı’nda Akşemseddin’den derste bahsedilebilir.*” (Öğrenci 20)
- “*Sosyal Bilgiler dersinde Alaaddin Keykubat’tan bahsedilebilir.* (Öğrenci 51)
- “*Bizim okula adı verilen Osmanlı padişahı anlatılabilir.*” (Öğrenci 78)

Tablo 6. 4. Katılımcı öğrencilerin öğretilbileceğini düşündüğü önemli olaylar

Önemli Olaylar	f	%
<i>İpek Yolunda Geçmiş</i>	57	43.51
<i>İsim Geçmiş</i>	39	29.77
<i>Turizm Geçmiş</i>	35	26.71
Toplam	131	100

Araştırmaya veri toplamak için hazırlanan görüşme formunun uygulandığı öğrencilerin “Beypazarı’nın tarihinde veya günümüzde okullarda sizlere öğretilbileceğini düşündüğünüz önemli olaylar nelerdir?” sorusuna verdikleri cevaplar yukarıdaki tabloda belirtilmiştir.

Katılımcı öğrencilerden %43.51’i Beypazarı’nın tarihte ticaret bölgesi olduğunun farkındalar ve İpek Yolu ticarete açıkken Beypazarı’nın öneminden bahsedilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. %29.77’si önemli olaylar olarak Beypazarı’nın ismini nereden aldığını, bu hale nasıl geldiğini merak ettiklerini belirtmişlerdir. %26.71’i Beypazarı’nın günümüzde turizm potansiyelinin farkında ve turizm geçmişinin Sosyal Bilgiler dersinde bahsedilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

- “*Burası önceden pazarmış o yüzden adı Beypazarı. Derste bundan bahsedilebilir.*” (Öğrenci 89)
- “*İpek Yolu’nda Yolculuk ünitesinde Beypazarı’nın o zamanki durumunu öğretmenimiz anlatabilir. Çünkü burası önceden Pazar yeriymiş, ticaret yapılmıyordu. Adından da belli oluyor. Adının nasıl konulduğunu, kimin koyduğunu da anlatabilir öğretmen.*” (Öğrenci 42)
- “*Yazın çok turist geliyor Beypazarı’na. Turizmden bahsedebilir öğretmen.*” (Öğrenci 98)

Tablo 6. 5. Katılımcı öğrencilerin öğretilbileceğini düşündüğü önemli mekânlar

Önemli Mekânlar	f	%
<i>Hıdırlık Tepesi</i>	43	29.25
<i>İnözü Vadisi</i>	36	24.48
<i>Akşemseddin Cami</i>	31	21.08
<i>Sultan Alaaddin Cami</i>	19	12.92
<i>Suluhan</i>	18	12.24
Toplam	147	100

Araştırmaya görüşme formundaki soruları cevaplayarak katkıda bulunan öğrenciler “Beypazarı’nın tarihinde veya günümüzde okullarda sizlere öğretilbileceğini düşündüğünüz önemli mekânlar nerelerdir?” sorusuna verdikleri cevaplar yukarıdaki tabloda belirtilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %29.25’ i yine turistler tarafından sıkça ziyaret edilen ve Beypazarı’na tepeden bakan en yüksek bölge olduğu için Hıdırlık tepesinden bahsedilmesi gerektiğini belirtmiştir. %24.48’i bu soruya İnözü Vadisi’nin Beypazarı’nda önemli ve çok ziyaret edilen bir mekân olduğunu bu yüzden Sosyal Bilgiler dersinde buradan da bahsedilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Yine %21.08’i Akşemseddin Cami’den bahsedilmesi gerektiğini, eski bir tarihi yapı olduğunu düşündüklerini ancak emin olmadıklarını belirtmişlerdir. %12.92’si Sultan Alaaddin Cami’den bahsedilebileceğini, buranın da eski bir yapı olduğunu yine emin olmadan belirtmişlerdir. %12.24’ ü önemli mekânlar sorusuna Suluhan’ı cevap olarak vermişlerdir.

- “*Alaaddin Cami ve Akşemseddin Cami önceden yapılmış. Eskiye anlatırken bunlardan bahsedilebilir.*” (Öğrenci 43)
- “*İnözü Vadisi’ndeki mağaralar anlatılabilir. Önceden bu mağaralarda yaşıyorlarmış. Nasıl ısındıkları ve nasıl yaşadıklarından bahsedilebilir.*” (Öğrenci 27)
- “*Suluhan anlatılabilir. Konaklara çıkarken hep görüyoruz. Önceden ne olarak kullanıldığı anlatılabilir.*” (Öğrenci 64)

Tablo 6. 6. Katılımcı öğrencilerin öğretilbileceğini düşündüğünüz önemli dönemler

Önemli Dönemler	f	%
<i>Osmanlı Dönemi</i>	49	47.57
<i>Cumhuriyet Dönemi</i>	40	38.83
<i>Anadolu Selçuklu Dönemi</i>	14	13.59
Toplam	103	100

Bu araştırmaya veri toplama amacıyla hazırlanan görüşme formundaki “Beypazarı’nın tarihinde veya günümüzde okullarda sizlere öğretilbileceğini düşündüğünüz önemli dönemler nelerdir?” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplar yukarıdaki tabloda yer almaktadır.

Bu araştırmaya katılımcı öğrencilerden %47.57’si Osmanlı Dönemi’nin öğretilbileceğini, %38.83’ü Cumhuriyet Dönemi’nden, %13.59’u Anadolu Selçuklu Dönemi’nden bahsedilebileceğini, bu dönemlerde Beypazarı’nın önem ve durumunu öğrenmenin onlara ilgi çekici olabileceğini belirtmişlerdir.

- “*Osmanlı Dönemi’nde Beypazarı’nın hali anlatılabilir. Osmanlı padişahı Gazi Gündüzalp’in adı verilmiş bizim okula. Kanuni Padişahın adı da başka bir okula verilebilir.*” (Öğrenci 58)
- “*Selçuklu Dönemi’nden bahsedilebilir. Alaaddin Keykubat Cami var burada. Başka eserler de var, mesela Suluhan da o zamandan kalmış.*” (Öğrenci 22)
- “*Sosyal Bilgiler öğretmeni Cumhuriyet Dönemi’nde Beypazarı’nda nasıl direnildiğini, nasıl savaştıklarını anlatabilir.*” (Öğrenci 59)

4.3. Katılımcılardan Elde Edilen Verilerin Karşılaştırılması

Bu bölümde görüşme formundaki sorulara öğretmen, öğrenci ve yöre halkının verdiği cevaplar karşılaştırılmış bir şekilde verilmiştir. Bu bölüm toplanan verileri bir arada görmemizi ve kolay çıkarım yapmamızı sağlayacaktır.

4.3.1. Yörede yaşamış önemli kişilere katılımcıların verdikleri cevapların karşılaştırılması

Tablo 7. 1. Katılımcıların tümünün öğretilbileceğini düşündüğü önemli kişiler cevaplarının karşılaştırması

Önemli Kişi	Halk		Öğretmen		Öğrenci	
	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Sultan Alaaddin</i>	28	18.79	34	27.86	41	37.96
<i>Akşemseddin</i>	24	16.10	16	13.11	28	25.92
<i>Gazi Gündüzalp</i>	23	15.43	28	22.95	39	36.11
<i>Rüstem Paşa</i>	21	14	18	14.75		
<i>Hilmi Çayırlioğlu</i>	20	13.42	17	13.93		
<i>Evliya Çelebi</i>	7	4.6				
<i>Dinar Hezar</i>	6	4.02				
<i>Mansur Yavaş</i>	6	4.02	8	6.55		
<i>Anastasios</i>	4	2.6				
<i>Cevat Yakut</i>	4	2.6	1	0.81		
<i>Nasuh Paşa</i>	3	2.01				
<i>Filiz Akın</i>	2	1.34				
<i>Ruşen Güneş</i>	1	0.67				
Toplam	149	100	122	100	108	100

Burada araştırma sırasında katılımcılardan elde edilen bilgiler tabloda karşılaştırılıp yorumlanmıştır. Tablo 7. 1.'e göre katılımcı halkın cevapları öğretmen ve öğrencilere göre daha çok ve detaylıdır. Yörenin kültürel özelliklerinin çok zengin olmasından dolayı turizm potansiyeli artırılmış ve geçim kaynağının bir kısmı turizme yoğunlaştırılmıştır. Turizm sebebiyle ön plana çıkartılan kültürel özellikler yörede yaşayan halk tarafından da bilinip daha da değerli hale getirilmiştir. Bu sebeple yörede yaşayan halk yörenin kültürel özelliklerini daha fazla bilip, araştırmaya bu bağlamda yardımcı olmuşlardır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenler yörede yaşayan yerli halk kadar fazla bilgiye sahip değildir. Bunun sebebi olarak öğretmenlerin diğer illerden gelmesi ve yörenin kültürüyle fazla ilgilenmemesi gösterilebilir. Bu açıdan öğretmenlere, öğretim sırasında kültürel değerleri ve özellikleri, yerel öğretim bağlamında kullanması için Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından kısa süreli eğitim olarak verilmesi bu sorunu çözecektir. Yine araştırma sonuçlarına göre öğrenciler Beypazarı'nda yaşamış önemli kişilere yeterli düzeyde cevap verememiş ve en az veri sağlanan kesim olmuştur. Sebebi derste kültürel özelliklere yeteri kadar yer

verilmemesidir. Dersler yakından uzağa, somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene, güncellik ve yansıtıcı inceleme ilkelerine çok da bağlı kalmamış, bu bakımdan öğrenciler yakın çevresinin kültüründen yoksun olarak eğitim görmektedirler. Araştırmamız öğrencinin yakın çevresiyle konuların bütünleştirilmesini sürekli olarak vurgulamıştır. Öğrencinin öncelikle yakın çevresini bilmesi bilgilerini somutlaştırmasına yarayacak, daha anlamlı öğrenme yapılmasına katkı sağlayıp, öğrenmelerini daha kalıcı hale getirecektir. Yakınına bilmeyen bir birey uzağını ne kadar başarılı olarak öğrenebilir bu da zihinlerde soru işareti bırakan bir problemdir. Ayrıca yörede yaşayan önemli kişilerin öğrencilere bir diğer katkısı da, bu önemli kişiliklerin onlara model olarak gösterilmesi ve onların da kendilerine model alarak hedeflerini daha üst seviyede tutmalarına yardımcı olacaktır.

4.3.2. Yörede oluşmuş önemli olaylara katılımcıların verdikleri cevapların karşılaştırılması

Tablo 7. 2. Katılımcıların öğretilebileceğini düşündüğü önemli olaylar cevaplarının karşılaştırması

Önemli Olaylar	Halk		Öğretmen		Öğrenci	
	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Akşemseddin'in Yerleşimi</i>	22	24.71	17	17.52	57	43.51
<i>İpek Yolu Üzerindeki Durumu</i>	17	19.10	20	20.61	35	26.71
<i>Turizme Başlaması</i>	17	19.10	31	31.95	39	29.77
<i>İsim Olayı</i>	13	14.60	29	29.89		
<i>Evliya Çelebi</i>	8	8.98				
<i>Telkâri Sanatının Geçmişi</i>	6	6.74				
<i>Halk İsyanları</i>	3	3.37				
<i>Gazi Gündüzalp'in Mezar Olayı</i>	3	3.37				
Toplam	89	100	97	100	131	100

Katılımcıların cevaplarına göre yine en çok veri sağlanan katılımcı grup halktır. Kişilerin yaşlarından ve çevre kültürüyle iç içe yaşamasından dolayı, ayrıca yörede turizmin ön plana çıkarılmasıyla kültürel geçmiş ve özelliklere ilginin artmasından dolayı halk kültürel nitelikleri yörenin yerlisi olmayan veya ilgilerinin çoğunu eğitime ve farklı alanlara adayan öğretmenlere göre daha fazla bilmektedir. Ayrıca yine halk

yaşça kendilerinden daha küçük öğrencilere göre yaşantı farkından dolayı daha çok bilmektedir fakat bu yeterli bir sebep değildir. Öğrencilerin çevre bilgisinin halk ve öğretmenlere göre daha az olma sebebi, onlara çevre bilincinin, kültürel farkındalığın eğitim tarafından yeterince sağlanamamasıdır. Eğer okul yaşamın ta kendisi olmayı tam anlamıyla başarabilseydi veya dersler günlük yaşam ve çevreyle daha çok ilişkilendirilebilseydi bu açık kapanmış olurdu. Araştırmanın amacı derslerin daha güncel ve yaşama yakın olmasıyla bireylerde çevre, kültür ve toplumsal bilincin yeterli düzeye getirilebilmesidir. Ancak bu yöntemle birey toplumsallaşp, kendini o topluma daha fazla ait hissedebilir ve karşılaştığı problemleri daha iyi çözümleyebilir, toplumsal problemlere çözüm üretebilir.

4.3.3. Yörede var olan önemli mekânlara katılımcıların verdikleri cevapların karşılaştırılması

Tablo 7. 3. Katılımcıların öğretilebileceğini düşündüğü önemli mekânlar cevaplarının karşılaştırılması

Önemli Mekânlar	Halk		Öğretmen		Öğrenci	
	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Alaaddin Cami</i>	34	13.28	29	12.71	19	12.92
<i>Akşemseddin Cami</i>	33	12.89	26	11.40	31	21.08
<i>Suluhan</i>	29	11.32	30	13.15	18	12.24
<i>İnözü Vadisi Ve Mağaraları</i>	29	11.32	33	14.47	36	24.48
<i>Boğazkesen Kümbeti</i>	22	8.59	31	13.59		
<i>Gazi Gündüzalp Türbesi</i>	21	8.20	28	12.28		
<i>Kurşunlu Cami</i>	20	7.81	18	7.89		
<i>Yaşayan Müze</i>	16	6.25	10	4.34		
<i>Şeyh İvaz Dede Türbesi</i>	15	5.85				
<i>Halk Evi Ve Cahide Gürsoy Müzesi</i>	7	2.73				
<i>Tarih Ve Kültür Müzesi</i>	6	2.34				
<i>Kirmir Çayı Ve Gönen Vadisi</i>	4	1.56				
<i>Hacılar Köprüsü</i>	3	1.17				
<i>Belediye Kent Tarihi Müzesi</i>	3	1.17	23	10.08		
<i>Karcıkaya Köprüsü</i>	2	0.78				
<i>Kırbaşı Mağaraları</i>	2	0.78				
<i>Roma Mezarları</i>	2	0.78				
<i>Beypazarı Doğa Evi</i>	2	0.78				
<i>Eğriova Gölü Ve Yaylası</i>	2	0.78				
<i>Galat Kulesi</i>	1	0.39				

<i>Karaca Ahmet Türbesi</i>	1	0.39				
<i>Türk Hamam Müzesi</i>	1	0.39				
<i>Tekke Yaylası</i>	1	0.39				
<i>Hıdırlık Tepesi</i>					43	29.25
Toplam	256	100	228	100	147	100

Katılımcılardan sağlanan verilere göre yine diğer sorularda olduğu gibi halk en çok cevabı veren grup olmuştur. Öğretmenlerin kısa süredir de olsa yaşadığı yörenin niteliklerine yeteri kadar ilgili değildir. Öğretmenlerden yeteri kadar bilgi sağlanamamasının bir diğer sebebi de bu gibi araştırmalara çok da istekli şekilde katılmamalarıdır. Bu sebeple yeni nesil öğretmenlerin mesleğini sevebilen ve katkı sağlamaya istekli kişilerden oluşmasını sağlamak adına, öğrencilerin doğru ve bilinçli şekilde mesleğe yönlenebilmeleri gerekir. Tabloda dikkat çeken en belirgin durum yine öğrencilerin cevaplarının halk ve öğretmenlere göre daha az olmasıdır. Bundan sonraki eğitim durumlarında derslerin daha güncel ve yaşamdan kopuk olmamasını ümit ediyoruz.

4.3.4. Yörenin geçirdiği önemli dönemlere katılımcıların verdikleri cevapların karşılaştırılması

Tablo 7. 4. Katılımcıların öğretilbileceğini düşündüğü önemli dönemler cevaplarının karşılaştırması

Önemli Dönem	Halk		Öğretmen		Öğrenci	
	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Anadolu Uygarlıkları Dönemi</i>	26	23.21	21	17.35		
<i>Roma Dönemi</i>	23	20.53	13	10.74		
<i>Osmanlı Dönemi</i>	22	19.64	31	25.61	49	47.57
<i>Anadolu Selçuklu Dönemi</i>	21	18.75	27	22.31	14	13.59
<i>Cumhuriyet Dönemi</i>	15	13.39	29	23.96	40	38.83
<i>Luviler Dönemi</i>	5	1.95				
Toplam	112	100	121	100	103	100

Tablodan anlaşılacağı üzere öğretmen ve öğrenciler önemli dönemlere bilinen dönemleri örnek vermişler ve bu dönemde Beypazarı'nın özelliklerine dair çok da bilgi sahibi olmadıkları, görüşme formuna kısa cevap vermelerinden anlaşılmaktadır. Fakat

halk dönemlerin isimlerini verirken bilinçli olduğunu hissettirmektedir. Örneğin Beypazarı'nın Luviler Dönemini birçok kişi bilmemektedir ve sadece araştıran ve geçmişe ilgi duyan kişiler bu cevabı vermiştir. Öğretmen ve öğrencilerin yerel değer ve kültürel özelliklere yeterince ilgili ve bilgi sahibi olmadıkları görülmektedir.

4.4. Yerel Sosyal Bilgiler Öğretimine Model Oluşturmaya Yönelik Örnek İlişkilendirme

Bu kısımda, yörede yaşayan halk, öğretmen ve öğrencilerden elde edilen bulgular Yerel Sosyal Bilgiler Öğretimine örnek teşkil etmesi amacıyla öğrenme alanlarıyla ilişkilendirilmiştir.

Tablo 8. 1. Edinilen bulguların birey ve toplum öğrenme alanı ile ilişkilendirmesi

Öğrenme Alanı	Kişi/ Olay/ Mekân/ Dönem	Öğretim Yöntemi	Beceri	Değer
Birey ve Toplum	Hilmi Çayırloğlu Sınıf: 6 Kazanım: Sosyal Bilgilerin, Türkiye'nin etkin bir vatandaşı olarak gelişimine katkısını fark eder.	Yöntem: Biyografi öğretimi Beypazarı'nın ilk meclis vekili olduğu için etkin vatandaş olarak örnek vermek amacıyla biyografisi sınıfta okutulabilir.	Karar verme	Çalışkanlık Duyarlılık Sorumluluk Vatanseverlik
	Cumhuriyet Dönemi Sınıf: 6 Kazanım: Sosyal Bilgilerin, Türkiye'nin etkin bir vatandaşı olarak gelişimine katkısını fark eder.	Yöntem: Teknoloji Destekli Sorun Çözme Beypazarı'nın Cumhuriyet döneminde yöre halkının vatandaşlık haklarını kullanımındaki gelişim örnek verilebilir veya araştırma ödevi olarak verilebilir.	Araştırma, Bilgi Teknoloji kullanımı	Adil olma, Duyarlılık Sorumluluk Vatanseverlik

Sosyal Bilgiler dersinde Birey ve Toplum adlı öğrenme alanı ile katılımcılardan elde edilen bulgular tablo 8.1.'de ilişkilendirilmiştir. Beypazarı'nın mecliste ilk temsilcisi olan Hilmi Çayırloğlu dönemin Beypazarı'nda hem en büyük toprak sahibi kişilerinden hem de siyasi yönü olan bir kişilik olarak öğrencilere örnek gösterilebilir. Model alması için uygun olan Hilmi Çayırloğlu etkin ve aktif vatandaş olarak yakın örneğe en uygun modeldir. Bu ilişkilendirmede biyografi öğretimi kullanılabilir. Yine

etkin vatandaşlık Türkiye’de en çok Cumhuriyet döneminde olduğu için Beypazarı’nın Cumhuriyet döneminin incelenmesi konunun somutlaştırılması açısından önemlidir. Bu ilişkilendirmede ise teknoloji destekli sorun çözme yöntemi ile ulaşılmak istenilen bilgilere teknoloji aracılığıyla ulaşılabilir veya kütüphaneler kullanılabilir.

Tablo 8. 2. Edinilen bulguların insanlar, yerler ve çevreler öğrenme alanı ile ilişkilendirilmesi

Öğrenme Alanı	Kişi/ Olay/ Mekân/ Dönem	Öğretim Yöntemi	Beceri	Değer
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	İnözü Vadisi ve Mağaraları, Kırmir Çayı ve Gönen Vadisi, Kırbaşı Mağaraları, Roma Mezarları, Eğriova Gölü ve Yaylası, Tekke Yaylası, Hıdırlık Tepesi	Yöntem: Otantik öğrenme, Okul dışı öğrenme, Çevre/doğa eğitimi, Yerel Coğrafya.	GözlemMekân algı	Estetik
	Sınıf: 4 Kazanım: Çevresinde gördüğü doğal ve beşeri unsurları fark eder.	Açıklama: Öğrenciye doğal ve beşeri unsurlara örnek verirken çevresindeki mekânlardan başlanmalıdır. Bu mekânlara gezi düzenlenir veya arazi incelemesi yapılabilir.	Değişim ve sürekli liği algılama	
	Luviler dönemi, Anadolu Uygarlıkları Dönemi, Roma Dönemi, Anadolu Selçuklu Dönemi, Osmanlı Dönemi, Cumhuriyet Dönemi	Yöntem: Otantik öğrenme, Okul dışı öğrenme, Sosyal Öğrenme.	Araştırma, Çıkarım	Çalışkanlık
	Sınıf: 6 Kazanım: Örnek incelemeler yoluyla tarih öncesindeki ilk yerleşmelerden günümüze yerleşmeyi etkileyen faktörler hakkında çıkarımlarda bulunur.	Açıklama: Dönemlerde Beypazarı’nda yerleşmeyi etkileyebilecek unsurlar analiz edilir. Araştırma yaptırılabilir.	bulunma, Zaman ve kronolojiyi algılama	

Sosyal Bilgiler dersinde İnsanlar, Yerler ve Çevreler adlı öğrenme alanı ile katılımcılardan elde edilen bulgular tablo 8.2. ‘de ilişkilendirilmiştir. Kazanıma göre öğrenme alanıyla bağlantısı kurulan bulgular “*Yerel Sosyal Bilgiler Öğretimi*” için örnek teşkil etmek amacıyla oluşturulmuştur. “Çevresinde gördüğü doğal ve beşeri unsurları fark eder” kazanımına ilişkin katılımcılardan elde edilen önemli örnek olarak tabloda verilmiştir. Yerel bilgilerin öğrencilere kazandırılması için bu mekânlara gezi

düzenlenmesi yine tabloda önerilen bir yöntemdir. Bu bağlamda otantik öğrenme, Okul dışı öğrenme, çevre/doğa eğitimi ve yerel coğrafya gibi yöntemler ilişkilendirmeye temel oluşturmaktadır. Diğer ilişkilendirmedeki Sosyal Bilgiler dersinde “örnek incelemeler yoluyla tarih öncesindeki ilk yerleşmelerden günümüze yerleşmeyi etkileyen faktörler hakkında çıkarımlarda bulunur” kazanımına dayalı olarak konuyu somutlaştırmak ve yakından uzağa ilkesi açısından Beypazarı'nın geçirdiği tüm dönemlerin incelenmesi ve bahsedilmesi yerinde olacaktır. Burada da yine otantik öğrenme, Okul dışı öğrenme ve Sosyal öğrenme yöntemleriyle ilişkilendirme tamamlanabilir.

Tablo 8. 3. Edinilen bulguların kültür ve miras öğrenme alanı ile ilişkilendirilmesi

Öğrenme Alanı	Kişi/ Olay/ Mekân/ Dönem	Öğretim Yöntemi	Beceri	Değer
Kültür ve Miras	Sultan Alaaddin, Akşemseddin, Gazi Gündüzalp, Rüstem Paşa, Evliya Çelebi, Dinar Hezar, Nasuh Paşa Sınıf:6	Yöntem: Yerel tarih, Sözlü Tarih, Biyografi öğretimi. Açıklama: Beypazarı'nın tarihiyle ilişkili kişilerin yöreyle ilişkisini araştırma, biyografilerini bulma ödevleri verilebilir. Öğrencilerin model almaları sağlanabilir.	Eleştirel düşünme, araştırma yapma, Bilgi teknolojilerini kullanma.	Vatanseverlik
	Evliya Çelebi Sınıf: 7	Yöntem: Teknoloji destekli sorun çözme, Sosyal Bilgiler proje fuarları, Projeye dayalı öğrenme Evliya Çelebi'nin Seyahatname adlı eserinde Beypazarı ile ilgili bölümü internet veya kütüphanede araştırıp, sınıfta gruplar halinde inceleyip yöre kültürüne dair öğrendikleriyle ilgili istasyon yöntemi kullanılarak afiş, hikaye, şiir çalışmaları yaptırılabilir. Yörenin kültürünü tanıtabilecek projeler yaptırılabilir ve bu ürünler proje fuarlarında sergilenebilir.	Yarım kalan bir işi tamamlama, İşbirliği, Araştırma, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma.	Dayanışma, saygı, sevgi, vatanseverlik, yardımsızlık.

Turizm geçmişi, İpek Yolu'nda Beypazarı, İsim geçmişi ve yöredeki tüm tarihi mekânlar	Yöntem: Otantik öğrenme, Projeye dayalı öğrenme, Okul dışı öğrenme, Yer temelli öğrenme, Sosyal öğrenme, Sosyal Bilgiler proje fuarları, Topluma hizmet uygulamaları, Yerel toplum çalışmaları.	Yaratıcı düşünme, gözlem, mekânı algılama, araştırma, iletişim becerisi.	Çalışkanlık, Sorumluluk
Sınıf: 7	Açıklama: Bölgenin ekonomik faaliyetlerde kullanılan mekân ve coğrafi özelliklerini tespit edip, ekonomik faaliyetlerde yararlanma durumunu betimleyici kompozisyon yazmaları istenilebilir. Ve yörede başka geliştirilebilecek ekonomik yöntemler beyin fırtınası yöntemi ile açığa çıkartılabilir. Yine aynı zamanda ekonomik faaliyetleri anlamak için üretim yerlerine gezi düzenlenebilir.		

Sosyal Bilgiler dersinde Kültür ve Miras adlı öğrenme alanı ile katılımcılardan elde edilen bulgular tablo 8. 3.'te ilişkilendirilmiştir. Sosyal Bilgiler dersindeki “dönemin devlet adamları ve Türk büyüklerinin hayatından yararlanarak ilk Türk- İslam devletlerinin siyasal, sosyal ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur” kazanımıyla ilişkilendirme yapılmıştır. Kazanıma göre geçmişte Beypazarı ile ilişkisi olan “Sultan Alaaddin, Akşemseddin, Gazi Gündüzalp, Rüstem Paşa, Evliya Çelebi, Dinar Hezar, Nasuh Paşa” örnek olarak verilmiş ve yöntem olarak da öğrencileri bu kişilerin hayatını araştırmalarına dair yönlendirmeleri ve biyografilerinin sınıfta okutulabileceği öğretmenlere önerilmektedir. Burada Yerel tarih, sözlü tarih, biyografi öğretimi yöntem olarak kullanılabilir. Yine Sosyal Bilgiler dersindeki “Seyahatnamelerden hareketle Türk kültürüne ait unsurları örneklendirir” kazanımına Evliya Çelebi'nin Seyahatnâme adlı eserinde Beypazarı ile ilgili bölümlerin bulunması ve derste okutulması, sonra da istasyon tekniği ile anladıklarını farklı yöntemlerle ortaya koymaları önerilmektedir. Burada teknoloji destekli sorun çözme, sosyal bilgiler proje fuarı ve projeye dayalı öğrenme yöntemi kullanılabilir. Böylece ders hem daha zevkli hale gelecek hem de konular yerelleştirilip somut hale getirilecektir.

Yine Sosyal Bilgiler dersindeki “Şehir incelemesi yoluyla Türk kültür, sanat ve estetik anlayışındaki değişim ve sürekliliğe ilişkin kanıtlar gösterilebilir” kazanımına ilişkin Turizm geçmişi, İpek Yolu'nda Beypazarı, İsim geçmişi ve yöredeki tüm tarihi mekânlarla ilişkilendirilebilir. Bu ilişkilendirmede otantik öğrenme, projeye dayalı

öğrenme, okul dışı öğrenme, yer temelli öğrenme, sosyal öğrenme, sosyal bilgiler proje fuarları, topluma hizmet uygulamaları, yerel toplum çalışmaları yöntemleri kullanılarak konuyla ilişkilendirme tamamlanabilir.

Tablo 8. 4. Edinilen bulguların güç, yönetim ve toplum öğrenme alanı ile ilişkilendirilmesi

Öğrenme Alanı	Kişi/ Olay/ Mekan/ Dönem	Öğretim Yöntemi	Beceri	Değer
Güç, Yönetim ve Toplum	Osmanlı Dönemi, Cumhuriyet Dönemi, Filiz Akın. Sınıf: 6 Kazanım: Türk Tarihinde kadının konumu ile ilgili örnekleri, kadın haklarının gelişimi açısından yorumlar.	Yöntem: Sözlü tarih, biyografi öğretimi. Açıklama: Osmanlı döneminde Beypazarı'nda kadının yeri ve Cumhuriyet döneminde kadının yerini aile büyüklerine sorarak karşılaştırır ve öğrenilenler sınıfta konuşma halkası yöntemi ile ortaya konulabilir. Daha önce yörede yaşamış olan aktris Filiz Akın'ın konumundan bahsedilebilir.	İletişim becerisi, Değişim ve sürekliliği algılama,	Aile birliğine önem verme, Saygı, Sevgi.

Sosyal Bilgiler dersinde Güç, Yönetim ve Toplum adlı öğrenme alanı ile katılımcılardan elde edilen bulgular tablo 8. 4'te ilişkilendirilmiştir. “Türk Tarihinde kadının konumu ile ilgili örnekleri, kadın haklarının gelişimi açısından yorumlar” kazanımına ilişkin konuyu yerelleştirmek adına öncelikle Beypazarı'nın önce Osmanlı döneminde kadının yerinden sonra da Cumhuriyet döneminde kadının yerinden aile büyüklerine sorular sorularak bilgi alınıp bunu sınıfta konuşma halkası halinde paylaşmaları sağlanabilir. Örnek teşkil etmesi amacıyla önceden Beypazarı'nda yaşamış ünlü aktris Filiz Akın'ın konumundan bahsedilebilir. İlişkilendirme sırasında biyografi öğretimi ve sözlü tarih yöntemi kullanılabilir.

Tablo 8. 5. Edinilen bulguların üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanı ile ilişkilendirilmesi

Öğrenme Alanı	Kişi/ Olay/ Mekân/ Dönem	Öğretim Yöntemi	Beceri	Değer
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	İpek Yolu'nda Beypazarı, Turizm'e başlaması, Telkâri sanatı, İnözü Vadisi ve Mağaraları, Hıdırlık Tepesi, Tekke Yaylası Sınıf: 5 Kazanım: Yaşadığı bölgedeki ekonomik faaliyetler ile coğrafi özellikleri ilişkilendirir	Yöntem: Otantik öğrenme, Yerel coğrafya, Projeye dayalı öğrenme, Sosyal Bilgiler proje fuarları. Bölgenin ekonomik faaliyetlerde kullanılan mekân ve coğrafi özelliklerini tespit edip, ekonomik faaliyetlerde yararlanma durumunu betimleyici kompozisyon yazmaları istenilebilir veya bu yerlere gezi düzenlenebilir. Yörede geliştirilecek ekonomik yöntemler beyin fırtınası yöntemi ile açığa çıkartılabilir.	Yaratıcı düşünme, gözlem, mekân algılama, araştırma, iletişim becerisi.	Çalışkanlık, Sorumluluk
	Mansur Yavaş Sınıf: 5 Kazanım: Ekonomide insan etkisini fark eder.	Yöntem: Biyografi öğretimi, Sözlü tarih, Teknoloji destekli sorun çözme. Yörenin ekonomisi tarım, ticaret ve turizme dayalıdır ve özellikle turizm potansiyelini açığa çıkaran, halkı buna teşvik eden, restorasyonların yapımında etkili kişi olan Mansur Yavaş sözlü tarih yöntemiyle okula davet edilebilir veya bilgisayar destekli ortamla bile ulaşılabilir.	Eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim becerisi, değişim ve sürekliliği algılama.	Çalışkanlık, Dayanışma, Duyarlılık, Misafirperverlik

Sosyal Bilgiler dersinde Üretim, Dağıtım ve Tüketim adlı öğrenme alanı ile katılımcılardan elde edilen bulgular tablo 8. 5.'te ilişkilendirilmiştir. “Yaşadığı bölgedeki ekonomik faaliyetler ile coğrafi özellikleri ilişkilendirir” kazanımına ilişkin İnözü Vadisi geçmişte İpek Yolu Ticareti için kullanıldığına ilişkin her iki bulgu da örnek verilmiştir. Yine Hıdırlık Tepesi, Tekke Yaylası ve Telkâri turizm açısından bölgede değerlendirildiği için yerellik adına bu bulgulardan bahsedilip, gezi düzenlenebilir. Aynı zamanda ekonomik yöntemlerin geliştirilmesi adına fikirlerini belirtebilmeleri için beyin fırtınası yöntemi kullanılabilir. Tüm bu ilişkilendirmelerde kullanılan yöntemler otantik öğrenme, yerel coğrafya, projeye dayalı öğrenme ve sosyal bilgiler proje fuarları yöntemleri adı altında birleştirilebilir. Yine “Ekonomide insan etkisini fark eder” kazanımına ilişkin Beypazarı'nın ekonomisini turizm ve ticarete dayandırıp canlanmasına yardımcı olan Mansur Yavaş'ın sözlü tarih yöntemiyle birinci

elden kaynak olarak kullanılması önerilmiştir. Burada da yine biyografi öğretimi, ve teknoloji destekli sorun çözme yöntemi kullanılabilir.

Tablo 8. 6. Edinilen bulguların bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanı ile ilişkilendirilmesi

Öğrenme Alanı	Kişi/ Olay/ Mekân/ Dönem	Öğretim Yöntemi	Beceri	Değer
Bilim, Teknoloji ve Toplum	Cevat Yakut Sınıf: 6	Yöntem: Yer temelli öğrenme, Projeye dayalı öğrenme. Ünlü Prof. Dr. Cevat Yakut Beypazarılıdır. Örnek ve model teşkil etmesi bakımından bahsedilebilir. Öğrencilere siz kendinizi doktor olarak hayal edebiliyor musunuz ve olsaydınız toplumunuz için neler yapardınız, tıpta başka ne gibi buluşların olmasını isterdiniz? şeklinde açık uçlu sorular yöneltilir. Yöntem: Sosyal öğrenme.	Yaratıcı düşünme, iletişim.	Aile ve toplum birliğine önem verme, bilimsellik, Sağlıklı olmaya önem verme
	Turizm potansiyeli, Telkârî sanatı Sınıf: 6	Beypazarı'nın turizme başlamasıyla birlikte birçok yöresel ürünü ticarete kullanılmıştır. Patentli ürünler birçok kişiyi gelir kaynağı olmuştur, ilçenin ekonomik gelişimine katkı sağlamıştır. Bu açıdan patentli ürünlerin yasal yollardan temin edilmesini gerektiğini savunur ve tartışma ortamı yaratılabilir.	Eleştirel düşünme, girişimcilik, Empati.	Çalışkanlık, Duyarlılık, Adil olma, Aile ve toplum birliğine önem verme.
	Kazanım: Tıp alanındaki buluş ve gelişmelerle insan hayatı ve toplumsal dayanışma arasındaki ilişkiyi fark eder. Kazanım: Telif ve patent hakları saklı ürünlerin yasal yollardan temin edilmesinin gerekliliğini savunur.			

Sosyal Bilgiler dersinde “Bilim, Teknoloji ve Toplum” adlı öğrenme alanı ile katılımcılardan elde edilen bulgular tablo 8. 6’da ilişkilendirilmiştir. “Tıp alanındaki buluş ve gelişmelerle insan hayatı ve toplumsal dayanışma arasındaki ilişkiyi fark eder” kazanımına ilişkin aslen bu yöreden olan ünlü Prof. Dr. Cevat Yakut derste örnek verilebilir. Kazanıma ilişkin de öğrencilere “Siz kendinizi doktor olarak hayal edebiliyor musunuz ve olsaydınız toplumunuz için neler yapardınız? Tıpta başka ne gibi buluşların olmasını isterdiniz? Şeklinde açık uçlu sorular yöneltilerek yaratıcı fikirleri açığa çıkarılabilir. Burada kullanılan yöntemler yer temelli öğrenme ve projeye dayalı öğrenmedir.

“Telif ve patent hakları saklı ürünlerin yasal yollardan temin edilmesinin gerekliliğini savunur” kazanımına ilişkin de Beypazarı’nın turizm potansiyeli ve telkârî sanatı ile örnek ilişkilendirme yapılmıştır. İlçede birçok kişiye gelir kaynağı olmuş turizm aracılığıyla yöresel ürünler firmalarca üretilip patentleniyor ve bu firmalarda yöre halkı çalışıyor. Bu patentli ürünler yasal olmayan yollardan temin edilirse eğer birçok kişinin gelir kaynağı elinden alınmış olur. Bunlardan sınıfta bahsedilerek hem konu anlaşılabilir olur hem de empati yeteneği gelişmiş olur. Sınıfta, bu ürünlerin yasal yollardan temin edilmediği takdirde üreticileri ne gibi zorluklar bekliyor adlı tartışma açılabilir. Tüm bu ilişkilendirmeler sırasında sosyal öğrenme de yöntem olarak kullanılabilir.

Tablo 8. 7. Edinilen bulguların gruplar, kurumlar ve sosyal örgütler öğrenme alanı ile ilişkilendirilmesi

Öğrenme Alanı	Kişi/ Olay/ Mekân/ Dönem	Öğretim Yöntemi	Beceri	Değer
Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler	Cumhuriyet Dönemi Sınıf: 4	Yöntem: Projeye dayalı öğrenme, Sosyal bilgiler proje fuarları, Yerel toplum çalışmaları, Topluma hizmet uygulamaları.	İletişim becerisi, Gözlem, Zaman ve kronolojiyi algılama.	Dayanışma, Duyarlılık, Sorumluluk, Yardımseverlik.
	Kazanım: Önbilgi ve yaşantısını kullanarak çevresindeki belli başlı sosyal problemlerle ya da ihtiyaçlarla grup, kurum ve sosyal örgütleri ilişkilendirir.	Öğrencilere Beypazarı’nda Cumhuriyet döneminden itibaren halkın sosyal problemlerini çözmeye yönelik hangi kurumlar kurulduğunu çalışma kartları aracılığıyla sorabiliriz. Gruplar haline ayrılan sınıf ortamında sırasıyla grup sözcüsü grubun fikirlerini temsil ederek düşüncelerini paylaşabilir. Eksikliklerin giderilmesi için başka ne gibi kurumlara veya uygulamalara ihtiyacımız olabileceği hakkında proje yaptırılabilir.		

Sosyal Bilgiler dersinde “Gruplar, Kurumlar ve Sosyal örgütler” adlı öğrenme alanı ile katılımcılardan elde edilen bulgular tablo 8. 7’de ilişkilendirilmiştir. “Önbilgi ve yaşantısını kullanarak çevresindeki belli başlı sosyal problemlerle ya da ihtiyaçlarla grup, kurum ve sosyal örgütleri ilişkilendirir” kazanımına ilişkin Beypazarı’nın Cumhuriyet dönemi örnek olarak ilişkilendirilmiştir. Öğrencilere Beypazarı’nda Cumhuriyet döneminden itibaren halkın sosyal problemlerini çözmeye yönelik hangi kurumlar kurulduğu çalışma kartları aracılığıyla sorulabilir. Gruplar haline ayrılan sınıf

ortamında sırasıyla grup sözcüsü grubun fikirlerini temsil ederek düşüncelerini paylaşabilir. Böylelikle konu yakın çevreden örneklerle anlaşılabilir olacaktır. Burada kullanılabilir yöntemler projeye dayalı öğrenme, sosyal bilgiler proje fuarları, topluma hizmet uygulamalarıdır.

Tablo 8. 8. Edinilen bulguların küresel bağlantılar öğrenme alanı ile ilişkilendirilmesi

Öğrenme Alanı	Kişi/ Olay/ Mekân/ Dönem	Öğretim Yöntemi	Beceri	Değer
Küresel Bağlantılar	Ruşen Güneş, Filiz Akın Sınıf: 7 Kazanım: Düşünce, sanat ve edebiyat ürünlerinin, doğal varlıkların ve tarihi çevrelerin ortak miras ögesi olarak yaşatılmasında insanlığın sorumluluğunun farkına varır.	Yöntem: Sözlü tarih, Projeye dayalı öğrenme, Yerel tarih. Ülkemizin sanat, edebiyat ve düşünce ürünlerinin gelişiminde, yaşatılmasında etkili olan, bir zamanlar yörede yaşamış kişilerin katkıları örnek olarak verilebilir. Ortak mirasın yaşatılması için yaşadığı yere ait toplumsal bir projeye yapmalarına fırsat verilebilir.	Yaratıcı düşünme, araştırma, problem çözme, bilgi teknolojilerini kullanma.	Aile ve toplum birliğine önem verme, vatanseverlik, dayanışma.

Sosyal Bilgiler dersinde “Küresel Bağlantılar” adlı öğrenme alanı ile katılımcılardan elde edilen bulgular tablo 8. 8’de ilişkilendirilmiştir. “Düşünce, sanat ve edebiyat ürünlerinin, doğal varlıkların ve tarihi çevrelerin ortak miras ögesi olarak yaşatılmasında insanlığın sorumluluğunun farkına varır” kazanımına ilişkin aslen bu yöreden olan Dünyaca ünlü Türk viyola sanatçısı Ruşen Güneş ve ünlü aktris Filiz Akın örnek olarak ilişkilendirilmiştir. Sanatçı Ruşen Güneş Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası’nda, Londra Filarmoni Orkestrası’nda ve BBC Senfoni Orkestrası’nda birinci viyolacı olarak görev almıştır. Ülkemizin sanat, edebiyat ve düşünce ürünlerinin gelişiminde, yaşatılmasında etkili olan, bir zamanlar yörede yaşamış bu kişilerin katkıları örnek olarak verilebilir. Ayrıca ortak mirasın yaşatılması için yaşadığı yere ait toplumsal bir projeye yapmalarına fırsat verilebilir. Tüm bu ilişkilendirmeler sırasında kullanılması önerilen yöntemler sözlü tarih, yerel tarih ve projeye dayalı öğrenmedir. Böylece hem toplumu için bir şeyler yapmış olan bireyler aynı zamanda sosyalleşip toplumsallaşabileceklerdir ve ülkesine yararlı bir vatandaş olacaktır.

V. BÖLÜM

5. Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgular ve bulgulara dayalı sonuçlar, çıkan sonuçlara ilişkin olarak da geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

Bu araştırma Yerel Sosyal Bilgiler Öğretiminin gerekliliğini vurgulamak ve örnek teşkil etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma Ankara'nın Beypazarı ilçesi uygulamalıdır. Araştırmaya veri sağlamak amacıyla görüşme formu uygulanmıştır ve katılımcılar gönüllü bir şekilde katkı sağlamışlardır.

Araştırmaya kaynak olarak belirlenmiş kişiler, veri toplamak amacıyla uygulanan görüşme formunun birinci bölümünde yer alan kişisel bilgiler sorularına verdikleri cevaplara göre yöre halkının %66'sı erkek, %26'sı 21-30 yıl mesleki kıdeme sahip, %42'si esnaf, %54'ü ilkokul mezunudur. Katılımcı öğretmenlerin %58'i kadın, %28'i mesleki durum bakımından 11-15 yıl kıdeme sahip, %26'sı Sosyal Bilgiler öğretmenidir. Katılımcı öğrencilerin %59'u erkek, %50'si Beypazarı Namık Kemal Ortaokulu'ndan, %30'u 7. ve yine %30'u 8. sınıf öğrencisidir.

Bulgulardan anlaşıldığı üzere halk yerel nitelikler bilgisi bakımından yeterli düzeydedir. Öğretmenler halk kadar olmasa da kısmen bilgilidir ama bu bilgi ders aşamasında yerel öğretim yapabilecek düzeyde değildir. Bir diğer sonuç ise; doğdukları andan itibaren kültürünün içinde bulunan öğrencilerin yerel nitelikler hakkında çok az bilgiye sahip olduklarıdır. Bu bilgiyi öğrenciye kazandırmak kültürün aktarımı ve vatandaşlık aktarımı bakımından Sosyal Bilgiler dersinin görevleri arasındadır. Bu

bağlamda Sosyal Bilgiler öğretiminde yerel öğelerin kullanımı mutlaka eğitim- öğretim yılı boyunca uygulanmalıdır.

Beypazarı yöresinde yaşayan halkın kültürel değer ve niteliklere dair bilgilerinin yeterliliği araştırma sırasında fark edilmiştir. Yörede yaşayan halk geleneklerini, göreneklerini, örf ve adetlerini, çevresindeki doğal güzellikleri biliyor ve sahip çıkıyor. Halkın Beypazarı yerel değerleri ve öğeleri bakımından yeterli derecede bilgiye sahip olmasının sebebi ilçeye turizmi kazandıran eski Belediye Başkanı Mansur Yavaş'tır. Mansur Yavaş'ın ilçenin kalkınması ve ekonomisinin geliştirilmesi için uyguladığı bu politika halkın ve esnafın da kültürünü bilme ve tanıtmak konusunda bilinçlendirilmesi görevini üstlenmiştir. Ayrıca halk yeni neslin yerel değerlere fazla önem vermemesinden ve daha çok batılı kültürlerle özendiğinden de şikayetçilerdir. Bu konuda kültürümüzün devamının sağlanması amacıyla öğretimde yerel öğelerin kullanımının gerekliliğini vurgulamaktadırlar.

Kültür aktarımı ve vatandaşlık eğitimi, okullar aracılığıyla eğitime yüklenmiş bir görevdir. Çocuğa bu bilgileri sunacak veya ulaşmaları konusunda onlara rehberlik edecek kişiler, büyük önder Atatürk' ün de belirttiği gibi yeni neslin yaratıcıları öğretmenlerin görevidir. Elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin, yarıdan fazlasının Beypazarlı olduğu görülmektedir fakat öğretmenlerin yerel öğelere ilgi duymaması onların bu konuda yetersizliğinin sebebidir. Yörede görev yapan öğretmenlerin yerel bilgilerinin yerel öğretim yapmalarına tam olarak yeterli olmadığı anlaşılmıştır. Öncelikle yerel niteliklerin öğrenciye kazandırılması için, bölgeye yeni gelmiş öğretmenlere Beypazarı'nın yerel öğeleri Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından hizmet içi eğitim olarak kısaca verilmesi öğretmenlerin yeterli derecede donanımlı olarak derse şekil vermelerine faydalı olacaktır. Sosyal Bilgiler öğretiminde yerellik yöntemi öğretmen tarafından kullanılmalıdır ve bu kullanım ile öğrenci daha aktif ve konunun daha merkezinde olacaktır dolayısıyla hatırd tutma olasılığı daha yüksek olacaktır.

Yerel niteliklerin öğretilmesi gerektiğini vurgulayan bu çalışmanın araştırma kısmında Beypazarı'nda yaşayan öğrencilerin verdikleri cevaplardan, onların yaşadıkları ilçenin nitelikleri hakkında pek bilgili olmadıkları, sadece mekân

isimlerinden ve gezilerinden anladıkları kadarını bildikleri açıkça belli oluyor. Buradan anlaşılıyor ki; Beypazarı'ndaki okullarda özellikle Sosyal Bilgiler dersinde çevreye dair bilgiler yeteri kadar kullanılmamakta, konular gündelik yaşamdan uzak işlenmektedir.

Bulgulardan hareketle halkın bazı yerel öğeler hakkında yetersiz veya yanlış bilgilere sahip olduğu görülmektedir. Özellikle Gazi Gündüzalp ile ilgili yanlışlara rastlanılmıştır. Bir kısmı burada yaşadığını ve vefat ettiğinde buraya gömüldüğünü bir kısmı ise yolculuk sırasında Beypazarı Hırkatepe köyünde vefat ettiğini ve oraya gömüldüğünü ve başına da burayı yurt edinmeleri ve mezarı korumaları için 40 kişi bırakıldığını öne sürmektedirler. Bu tip yanlış ve ikilemlerin giderilmesi açısından da yine yerel öğretime ihtiyaç duyulmaktadır.

Beypazarı yöresinde yaşamasına rağmen birçok kişi önemli kişi, olay ve mekân hakkında bilgiye sahip değildir. Daha önce hiç duymadıkları öğelerle araştırmamız sonrasında karşılaşan kişiler mevcuttur. Kültürüne sahip çıkan ve bulunduğu yöre hakkında yeterli bilgiye sahip çıkan vatandaşlar için yine yerel öğretime önem verilmesi gerekmektedir.

Yerel Sosyal Bilgiler öğretimi ile Beypazarı'ndan hareketle okul ve yakın çevreyi bütünleştirmek amaçlanmaktadır. Böylelikle öğrenci çevre ile yüz yüze gelir, problemlere farklı çözümler üretebilir ve bu çözümleri başka durumlara da aktarabilir. Böylece bireye çevresindeki sorunlara yönelik yeni çözümler üretirken olayları analiz etme ve karşılaştırma yapma becerisi de kazanmış olur. Kısacası öğrenciye topluma ait nitelik ve problemler tanıtılıp bunlara çözüm üretebilmeleri ve günlük yaşamda karşılaştığı problemlere aktarabilmeleri, toplumun yararına işler yaparak vatandaşlık görevini yerine getirmeleri "*Yerel Sosyal Bilgiler öğretimi*" ile amaçlanmıştır.

Yerel Sosyal Bilgiler öğretimi öğrencilere sosyal katılım becerisi kazandırılmaya ve sosyal yaşam ile ders arasında bağ kurdurmaya yardımcı olur. Bu yönde konularla ilişkili projeler yaptırılabilir ve projelerin konusu çevresinden seçilerek araştırma yapma isteği daha da üst seviyeye çıkartılabilir. Yaptığı projelerle hem başarı duygusu gelişmiş olur hem de yaratıcılık becerisi öğrenciye kazandırılır. Böylelikle yeterlilik duygusu

gelişir ve kendini gerçekleştirme yolunda daha büyük adımlar atmaya yöneltilir. Aynı zamanda ülkenin ihtiyacı olan üretken topluma yeni bireyler kazandırılır ve ortaya orijinal fikirler çıkabilir.

Etkili bir Sosyal Bilgiler öğretimi için Yerel Sosyal Bilgilerin Temeli olarak adlandırdığımız yöntemler kullanılmalıdır. Bu yöntemler; yerel tarih öğretimi, yerel coğrafya öğretimi, sosyal öğrenme, otantik öğrenme, yerel toplum çalışmaları, projeye dayalı öğrenme, topluma hizmet uygulamaları, sosyal bilgiler proje fuarları, toplum destekli uygulamalar, challenge- based learning, placed- based education (yer temelli öğrenme), çevre/ doğa eğitimi, sözlü tarih, okul dışı öğrenme, biyografi öğretimidir. Bu yöntemler ile öğrenci daha aktif, yaparak- yaşayarak, sosyal katılım becerisi gelişerek, problem çözme ve üretme becerilerini kazanarak, toplumsal ve sosyal bir birey haline gelerek öğrenir ve dolayısıyla öğrenmeler hem zevkli hem de kalıcı ve anlamlı hale gelir. Dolayısıyla yerel çevre öğretim sırasında laboratuvar gibi kullanılır.

5.2. Öneriler

Araştırmada elde edilen bulguları değerlendirdiğimizde, yerel niteliklerin insanların hayatlarında ne kadar önemli olduğu görülmüştür. Bundan dolayı yerel özellikler Sosyal Bilgiler dersinde sık sık kullanılmalıdır. Bu amaçla bazı önerilerimiz aşağıda yer almaktadır.

1. Eğitim sistemimizde öğretim durumlarında öğretmene esneklik tanınmıştır. Bu bakımdan öğretmenlerin konuyla ilgili örneklerde yerel niteliklere yer vermesi olanaklıdır. Bu amaçla öğretmenlerin bu uygulamalardan önce çevreyi iyi tanımaları ve genel özelliklerini iyi bilmeleri gerekir. Bu konuda Milli Eğitim Müdürlüğü öğretmenlere hizmet içi eğitim adı altında yerel özellikleri tanıtabilir.

2. İl ve ilçe Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından yerel öğelerin Sosyal Bilgiler Öğretimi programıyla ilişkilendirildiği yönergeler hazırlanabilir.

3. Sosyal Bilgiler dersinin her ders olmasa da haftanın son dersinde 10 dakika yöredeki gündem olaylara ayrılmalıdır ki öğrenci yakın çevresindeki gelişmeleri takip edebilsin. Fakat Sosyal Bilgiler ders saati yetersiz olduğu için öğretmenler konuları yetiştirememekte ve konuları daha yüzeysel işlemektedir. Bunun engellenmesi ve yerelliğe veya güncel yaşama daha fazla yer verici etkinliklerin sağlanması amacıyla MEB Sosyal Bilgiler ders saatini artırabilir.

4. Sosyal Bilgiler Öğretim Programında, Yerel Sosyal Bilgiler Öğretimini destekleyen kazanımlara yer verilebilir.

5. Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından yerel unsurlara farkındalığı artıracak çalışmalar hazırlanabilir. Örneğin Beypazarı eğitimsel gezi rehberi gibi örnek bir çalışma yapılabilir.

6. Yerel Sosyal Bilgiler sadece yerel öğelere dair farkındalık ve bilginin artması için değil aynı zamanda sık bilinen hataların da düzeltilebilmesi için kullanılabilir.

7. Verilen yöresel niteliklerin öğrencilerin işine yarar halde olmasına özen gösterilmelidir.

8. Sosyal bilgiler derslerinde konuyla ilgili yerel nitelikler örnek verilirken yöresel isminin de verilmesi gerekir.

9. Sosyal bilgiler dersinde tarih konularında yörenin geçmişi, önceden veya halen yörede yaşamakta olan ve halk tarafından başarıları kabul görmüş kişiler öğrencilere model alması amacıyla biyografi, sözlü tarih vb. etkinliklerle tanıtılabilir. Ayrıca yörenin tanıklık ettiği dönemlerin genel özelliklerine yer verilmeli veya araştırma ödevi olarak verilebilir. Yine yörenin tarihi, ekonomik, coğrafi mekânları tanıtılmalı, gezi düzenlenmeli, korunmasına dair proje ödevleri verilmelidir. Yörenin geçirdiği önemli olayları veya günümüzde yaşamakta olduğu olaylar teşhis ve analiz ile belirlenip bunları çözme adına toplumsal projeler desteklenmelidir.

10. Sosyal Bilgiler dersinde coğrafya ile ilgili konularda yörenin coğrafi yapısı örnek olarak verilmelidir. Aynı durum Sosyal Bilgilerin kapsamında olan diğer disiplinler için de geçerlidir.

11. Sosyal Bilgiler dersinde vatandaşlık ile ilgili konularda yörenin siyasi ve idari yapıları örnek olarak verilmeli, yörede vatandaşlık görevlerinin ne derece yerine getirildiğinden de bahsedilebilir.

12. Sosyal Bilgiler dersinde diğer bilim dallarıyla ilgili konularda (ekonomi, sosyoloji vs.) konuyla ilişkili yerel niteliklerden bahsedilebilir.

13. Sosyal Bilgiler derslerine yöreden konuyla ilgili bilgi sahibi olan kişiler davet edilebilir, öğrenciler bilgiyi birincil kaynaktan edinebilir.

14. Sosyal Bilgiler derslerinde verilen proje ve performans görevlerinde öğrencilere konu olarak yöredeki problem veya niteliklere öncelik verilebilir.

15. Sosyal Bilgiler dersinde konuyla ilişkili örnek olarak verilen mekânlara zaman zaman gezi düzenlenebilir.

KAYNAKÇA

- Acar M. (2013). Yerel Kültüre Ait Ögeler İçeren İngilizce Metinlerin Öğrencilerin İngilizce Okuma Becerileri Üzerine Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Akçalı, A. ve Aslan, E. (2011). Tarih Öğretiminin İyileştirilmesi Yolunda Alternatif Bir Yöntem: Sözlü Tarih. Kastamonu Eğitim Dergisi. Mayıs 2012, Cilt:20, sayı 2, 669-688.
- Akdağ, H., Oğuz, R., Tatar, O., Subaşı, Y. (2014). Ortaokul Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Güncel Olaylar Bağlamında Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt: 2014, Sayı 2, 49-65.
- Akın, F. (2012). Okul İçi ve Okul Dışı Öğrenmelerin Öğrenci Başarısına Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.
- Aklanoğlu, F. (2010). Geleneksel Yerleşmelerde Kültür Turizmi: Beypazarı Örneği. Kastamonu Üniversitesi, Orman Fakültesi Dergisi. Sayı 10 (2), 125-136.
- Akşit, İ. (2011). İlköğretimde Görev Yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar: Denizli- Erzurum Örneği. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Altinkaya Özmen, C. ve Özelçi Eceral, T. (2009). Beypazarı'nda Turizm Gelişimi Ve Yerel Ekonomik Kalkınma. Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, Güz 2009, Cilt 5, Sayı 2, 46- 74.

- Arslan, S. (2011). Çevre Eğitiminin Eleştirel Düşünme Ve Çevresel Tutum Üzerine Etkisi (Sakarya İl Örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Aslan E. ve Avcı Akçalı, E. (2013), Tarih Derslerinin Yerel Tarihe Ve Kaynaklarına Dayalı Etkinlikler Aracılığıyla İşlenmesinin Öğrencilerin Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi. Adıyaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi. Sayı 14, 141-175.
- Aslan, E. ve Avcı Akçalı, E. (2007). Yerel Tarih ve Tarih Öğretimindeki Rolü. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 21, 80-88.
- Aslan, M. ve Yazıcı, S. (2011). Değerler Eğitiminde Kahramanlardan Yararlanma: Sosyal Bilgiler Ders Kitapları İle Öğretmen Adaylarının Kahraman Tercihlerinin Karşılaştırılması Üzerine Bir Çalışma. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, Sayı 11/4, 2173- 2188.
- Ata, B. Ve Karadeniz, O. (2013). Sosyal Bilgiler Dersinde Proje Fuarının Kullanılmasına İlişkin Öğrenci Görüşleri. Adıyaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Sayı 14, Sosyal Bilgiler Öğretimi Özel Sayısı 2013.
- Aykaç, N. (2007). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Eğitim- Öğretim Programına Yönelik Öğretmen Görüşleri. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. Sayı: 1, Cilt 6, 46-73.
- Başbay, M. ve Senemoğlu, N. (2009). Projeye Dayalı Öğretimin Akademik Benlik Kavramı ve Derse Yönelik Tutuma Etkisi. Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. Yıl 2009, Sayı (1) 25, 55-66.
- Bayrakçı, M. (2007). Sosyal Öğrenme Kuramı Ve Eğitimde Uygulanması. SAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 14, 198- 210.

- Bozkurt, T. (2004).Beypazarı'ndaki Türk Devri Yapıları. Ankara: T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Cüro, E. ve Gömleksiz, M. (2010). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Öğrencileri Toplumsal Yaşama Hazırlamada Etkililik Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri: Diyarbakır İli Örneği. Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt 20, Sayı 1, 247- 274.
- Çavuş, A. (2013). Ortaokul 7.Sınıf Fen Ve Teknoloji Dersinin Çevre Eğitimi Açısından Etkililiğine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Bingöl İli Örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Çelik, E. (2008).Tarihi Yapıların Turizm Amaçlı Değerlendirilmesi: Beypazarı Örneği. Kültür Ve Turizm Bakanlığı Yatırım Ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, Uzmanlık Tezi, Ankara.
- Çalışkan, S. (2012). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki Çağdaş Bilimsel Gelişmelere Yönelik Bilgi Düzeyleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Demirbaş, M. Ve Yağbasan, R. (2005). Sosyal Öğrenme Teorisine Dayalı Öğretim Etkinliklerinin, Öğrencilerin Akademik Başarılarının Kalıcılığına Olan Etkisinin İncelemesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 18 (2), 363-382.
- Demirezen, A. (2007). Yeni Sosyal Bilgiler Öğretim Programına Göre Hazırlanan Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarındaki Anlatım Teknikleri Ve Öğrencilerin Akademik Başarılarına Etkileri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Deveci, H. ve Selanik Ay, T. (2011). Sosyal Bilgiler Dersinde Yerel Toplum Çalışmalarından Yararlanma: Bir Eylem Araştırması. Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi. Sayı 2011: 2(1), 83-115.
- Doğan Dolapçioğlu, S. (2015). Matematik Dersinde Otantik Öğrenme Yoluyla Eleştirel Düşünme Becerisinin Geliştirilmesi: Bir Eylem Araştırması. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Erdem, M. ve Akkoyunlu, B. (2002). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında Beşinci Sınıf Öğrencileriyle Yürütülen Ekip Proje Tabanlı Öğrenme Üzerine Bir Çalışma. B. İlköğretim-Online1 (1), 2-11.
- Erköse, E. (2007). Yenilenen 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi: Sakarya İli Örneği. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Fidan, S. (2011).Sözlü Kültür- Sözlü Tarih İlişkisi Bağlamında Niş Türküleri. Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic. Volume 6/4 Fall 2011, 139-148.
- Fischer, Gerhard; Rohde, Markus; Wulf, Volker (2007): Community-based learning: The core competency of residential, research- based universities. International Journal on Computer- supported Collaborative Learning (İjcscl), Springer, in print.
- Gürbüz, N. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarını Tanıma Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

- Göç, N. (2008). Yerel Tarih Konularının Sosyal Bilgiler Derslerinde Uygulanması; Karşılaşılan Güçlükler Ve Çözüm Önerileri (Yozgat Örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Osmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Işık, H. (2008). İlköğretimde Tarih Konularının Yerel Tarih İle İlişkilendirilmesinin Öğrenci Başarısına Etkisi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. Sayı ¼, 290- 310.
- Johnson, L. And Adams, S., (2011). Challenge Based Learning: The Report from the Implementation Project. Austin, Texas: The New Media Consortium.
- Johnson, LaurenceF.; Smith, Rachel S.; Smythe, J. Troy; Varon, Rachel K. (2009). Challenge Based Learning: An Approach for Our Time. Austin, Texas; The New Media Consortium.
- Kadıoğlu, H. ve Baysal, N. ve Ada, S. (2009). Projeye Dayalı Öğrenme Yaklaşımı'nın Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumlarına Ve Görsel Sunu Uygulamalarına Etkisi. Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt 10, Sayı 3, 89-96.
- Kalender, Ç. (2010). Türkiye'de Yapılan Doğa Eğitimlerinin Değerlendirilmesi (Kaçkar Dağları Milli Parkı Örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çoruh Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Artvin.
- Karadeniz, O. (2012). Sosyal Bilgiler Proje Fuarının Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumlara Etkisi Ve Sürece Yönelik Öğrenci, Öğretmen Ve Veli Görüşleri. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Karagel, H. (2012). Coğrafi Yerellik Ve Şehirleşme İlişkisi Bakımından Türkiye’de Büyük Şehir Olgusunun Coğrafi Analizi, UJES 2012, III. Ulusal Jeomorfoloji Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 445-461, Hatay.
- Karataş, İ. H.(2012). Türk Eğitim Sisteminde Toplumsal Katılımı Sağlamak İçin Bir Model Önerisi: Yerel Eğitim Şûraları. Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 1(2), 151-166.
- Katılmış, A., Ekşi, H. & Öztürk, C. (2010). Sosyal bilgiler dersi kazanımlarıyla bütünleştirilmiş bilimsellik odaklı karakter eğitimi programının etkililiği, Journal of Social Studies Education Research 2010: 1 (1), 50-87.
- Kaymakçı, S. ve Akpınar, M. (2012). Ülkemizde Sosyal Bilgiler Öğretiminin Genel Amaçlarına Karşılaştırmalı Bir Bakış. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Kastamonu Eğitim Dergisi. Cilt: 20, No:2, 605- 626.
- Kaymakçı, S. Ve Er, H. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Ders Kitaplarında Biyografinin Kullanımı. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. Yıl 13, Sayı 25, 198 – 224.
- Kaymakçı, S. ve Şimşek, A. (2015). Okul Dışı Sosyal Bilgiler Öğretimi. Ankara: Pegem Akademi.
- Kazancı, H. (2010). Otantik Öğrenme Açısından Yerel Coğrafi Bilgi (Artova Örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Osmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Kılcan, B. ve Akbaba, B. (2012).Sözlü Tarih Çalışmalarına Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları. Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi. Yıl 2012, Cilt: 2, Sayı: 1, 1-10.

- Kıran, H. (2001). Milli Eğitim Bakanlığı Taşra Örgütü Yöneticilerinin Eğitimde Yerinden Yönetime İlişkin Tutumları. Pamukkale Üniversitesi. Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 9, 1-9.
- Kocadere, S. ve Seferoğlu, S. (2013), Topluma Hizmet Uygulamaları Dersinin İşlenişi: Uygulama Örnekleri ve Sürece İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. Yıl Temmuz 2013/II , Sayı 34 75-89.
- Köse, A. (2011). Kentsel Alanlarda Turizmin Plânlanması Ve Yönetimi: Beypazarı Örneği. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Kurt, T.(2006). Eğitim Yönetiminde Yerelleşme Eğilimi. Kastamonu Eğitim Dergisi. Cilt 14, Sayı 1, 61-72.
- Küçüköğlü, A. (2012). Öğretmen Eğitiminde Topluma Hizmet Uygulamaları Deneyimsel Bir Öğrenme Yaklaşımı. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi. Yıl 2012, Sayı: 1/4, 214-226.
- Melaville, A., Berg, A.C., Black, M.C. (2006). Community- Based Learning Engaging Students for Success and Citizenship. Washington, DC: The Coalition for Community Schools, www.communityschools.org
- Oğuz, A. (2012).Sözlü Tarih Çerçevesinde Kore Gazilerinin Kore Savaşıyla İlgili Hatıraları. Millî Folklor, 2012, Yıl 24, Sayı 94, 123- 136. <http://www.millifolklor.com>
- Oruç, Ş. ve Erdem, R. (2010). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Biyografi Kullanımının Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumlarına Etkisi. Selçuk Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 30, 215-229.

- Öner, G. (2016). Sosyal Bilgilerde Yerel Coğrafya Öğretimi: Sosyal Bilgiler Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Örten, H. (2008). Yerel Tarih Konularının Sosyal Bilgiler Üniteleriyle İlişkilendirilmesine Yönelik Bir Çalışma (Tokat Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Osmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Özmen, C. (2010). Sosyal Bilgiler Ve Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Öztürk, T. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Projeye Dayalı Öğrenme Yaklaşımının Öğrencilerin Başarısına Ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi. Cumhuriyet International Journal of Education-CIJE, e-ISSN: 2147-1606, Vol 2 (2), April 2013, 61-77.
- Queensland Curriculum and Assessment Authority (2014). Structured communtiy- based learning. Australia: Queensland Curriculum and Assessment Authority, www.qcaa.qld.edu.au
- Safran, M. (2008). Sosyal Bilgiler Öğretimine Bakış, Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi Dergisi, 1-19.
- Selanik Ay, T. (2010). Sosyal Bilgiler Dersinde Yerel Toplum Çalışmalarından Yararlanma: Bir Eylem Araştırması. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

- Şahin, H. (2011). Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Uygulanmasında Fen Ve Teknoloji Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Güçlüklerin İncelenmesi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.
- Şahin, M. ve Er, H. (2012). Sosyal Bilgiler Dersinde “Biyografi” Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşleri. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. Kış 2012, Sayı 10(1), 75-96.
- Şentürk, S. (2010). İngiltere’deki Ortaöğretim Çevre Eğitiminin Unesco Ve Unep İlkelerine Göre İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Takano, A. (2008). Türkiye’ de Turizm Ve Kültür: Beypazarı’ nda Turizm Gelişme Sürecinde Yerli Halk ile Turist Yabancılar Arasındaki Etkileşim Üzerine Etnolojik Bir İnceleme. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Tay, B. (2005). Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Öğrenme Stratejileri. Gazi Üniversitesi, Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt 6, Sayı 1, 209-225.
- Tay, B. ve Öcal, A. (2011). Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi. Ankara: Pegem Akademi.
- Temiz, R. (2011). Beypazarı (Ankara) Gölet Yerindeki Kaya Kütlelerinin Jeoteknik Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Thomsen, S. (2014). Rethinking community based learning. Adult Learning Australia. Australia: ALA Ltd.

- Thornburg, K. R., and Means, K. M. (2013). Supporting children through community- based coalitions. U. S. Department of Education. Washington, DC: Office of Early Learning.
- Tonbul, Y. ve Ölmez, Ö. (2011). Eğitim Yönetiminin Yerelleşmesi Sürecinde Bir Uygulama: Eğitim Bölgeleri Danışma Kurulları. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 21, 153-179.
- Torun, E. (2004).Bilinen ve Bilinmeyen Yönleriyle Beypazarı. Ankara: Bey Ofset Matbaacılık.
- Turan, S. ve Şişman, M.(2003). Eğitimde Yerelleşme Ve Demokratikleşme Çabaları: Teorik Bir Çözümleme. Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi. Sayı 34, 300-315.
- Uğurlu, Z. ve Kırıl, E. (2011).Öğretmen Adaylarının Topluma Hizmet Uygulamaları Dersinin İşleyiş Süreci ve Kazanımlarına İlişkin Görüşleri.2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications. 27-29 April, 2011, Antalya-Turkey.
- Ulutak, İ. (2001).Sözlü Tarih ve Belgesel Sinema. Kurgu Dergisi. Sayı 18,91-100.
- Uslu, A. ve Kiper, T (2006). Turizmin Kültürel Miras Üzerine Etkileri: Beypazarı/ Ankara Örneğinde Yerel Halkın Farkındalığı. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi. Yıl 2006, Sayı 3/3, 305- 314.
- Usluel, Y. (1995). Milli Eğitim Bakanlığı Merkez Örgütü Yöneticilerinin Yerelleşme Konusundaki Görüşleri. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Uygun S. (2006). Eğitim Tarihi Araştırmalarında Sözlü Tarih Yaklaşımı ve Sözlü Tarihte Bir Öğretmen: Hayrettin Uysal, Çağdaş Eğitim Dergisi, Cilt., No: 31, 24 – 32.

Vatansever Bayraktar, H. (2015). Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımı. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. Cilt: 8 Sayı: 37, Nisan 2015, www.sosyalarastirmalar.com, Issn: 1307-9581

Yıldırım, A. Ve Şimşek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin.

Yıldırım, M. (2007). Ankara Beypazarı İlçesi Ağzı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yılmaz, F. (2008). Beypazarı Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu Kuyumculuk Ve Takı Tasarımı Programının İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yolcu, H. (2011). Türkiye’de Eğitimde Yerelleşme Ve Ailelerin Okul Yönetimine Katılımının Güçlendirilmesi: Değişim Ne?. Kuram Ve Uygulamada Eğitim Bilimleri. Sayı 3, 1229-1251.

EKLER

EK-1: Halk Görüşme Formu

Değerli katılımcılar;

Bu anket “SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE YEREL ÖĞELERİN KULLANIMI: BEYPAZARI ÖRNEĞİ” adlı teze veri toplamak amacıyla oluşturulmuştur. Görüşme formu aracılığı ile toplanacak veriler gizli tutulacak ve yalnızca araştırmanın amacı doğrultusunda kullanılacaktır. Sorulara vereceğiniz samimi cevaplar araştırmanın güvenilirliği ve amacına ulaşmasında önemli rol oynayacaktır. Çalışmaya katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

FATMA AKCAN

1.Bölüm: Kişisel Bilgiler

1-Cinsiyet : ()kadın () erkek

2-Kıdem: 0- 5 () 6- 10 () 11- 15 () 16- 20 () 20-30 ()
30+ ()

3-Meslek:

4-Öğrenim düzeyi:

2.Bölüm:

1- Sosyal Bilgiler dersinde Beypazarı yerel değerleri öğretilmeli midir? Neden?

2- Beypazarı'nın tarihinde veya günümüzde okullarda öğrencilere öğretilbileceğini düşündüğünüz önemli kişiler kimlerdir?(Bunlar sanat, edebiyat, spor, siyaset, bilim vb. farklı alanlar olabilir) Hakkında neler biliyorsunuz?

3- Beypazarı'nın tarihinde veya günümüzde okullarda öğrencilere öğretilbileceğini düşündüğünüz önemli olaylar nelerdir? (Bunlar tarih, siyaset, ekonomi, kültürel, coğrafi, doğal afet vb. olaylar olabilir) Hakkında neler biliyorsunuz?

4- Beypazarı'nın tarihinde veya günümüzde okullarda öğrencilere öğretilbileceğini düşündüğünüz önemli mekânlar nerelerdir? (Tarihi, siyasi, ekonomi, kültürel, coğrafi alanlar olabilir) Hakkında neler biliyorsunuz?

5- Beypazarı'nın tarihinde veya günümüzde okullarda öğrencilere öğretilbileceğini düşündüğünüz önemli dönemler nelerdir? (Cumhuriyet, Osmanlı, Milli mücadele vb. alanlar olabilir) Hakkında neler biliyorsunuz?

EK-2: Öğretmen Görüşme Formu

Değerli öğretmenler;

Bu anket “SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE YEREL ÖĞELERİN KULLANIMI: BEYPAZARI ÖRNEĞİ” adlı teze veri toplamak amacıyla oluşturulmuştur. Görüşme formu aracılığı ile toplanacak veriler gizli tutulacak ve yalnızca araştırmanın amacı doğrultusunda kullanılacaktır. Sorulara vereceğiniz samimi cevaplar araştırmanın güvenilirliği ve amacına ulaşmasında önemli rol oynayacaktır. Çalışmaya katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

FATMA AKCAN

1.Bölüm: Kişisel Bilgiler

1-Cinsiyet : ()kadın () erkek

2-Kıdem: 0- 5 () 6- 10 () 11- 15 () 16- 20 () 20+ ()

3-Mezun olunan program: Sosyal Bilgiler Öğr. () Tarih Öğr. () Sınıf Öğr. ()
) Diğer ()

4-Mezun olduğunuz üniversite:

5-Mezuniyet yılı:

2.Bölüm:

1- Sosyal Bilgiler dersinde Beypazarı yerel değerleri sizce öğretilmeli midir?
Neden?

2- Beypazarı'nın tarihinde veya günümüzde okullarda öğrencilere öğretilbileceğini düşündüğünüz önemli kişiler kimlerdir?(Bunlar sanat, edebiyat, spor, siyaset, bilim vb. farklı alanlar olabilir) Hakkında neler biliyorsunuz?

3- Beypazarı'nın tarihinde veya günümüzde okullarda öğrencilere öğretilbileceğini düşündüğünüz önemli olaylar nelerdir? (Bunlar tarih, siyaset, ekonomi, kültürel, coğrafi, doğal afet vb. olaylar olabilir) Hakkında neler biliyorsunuz?

4- Beypazarı'nın tarihinde veya günümüzde okullarda öğrencilere öğretilbileceğini düşündüğünüz önemli mekânlar nerelerdir? (Tarihi, siyasi, ekonomi, kültürel, coğrafi alanlar olabilir) Hakkında neler biliyorsunuz?

5- Beypazarı'nın tarihinde veya günümüzde okullarda öğrencilere öğretmemiz gerektiğini düşündüğünüz önemli dönemler nelerdir? (Cumhuriyet, Osmanlı, Milli mücadele vb alanlar olabilir) Hakkında neler biliyorsunuz?

EK-3: Öğrenci Görüşme Formu

Değerli öğrenciler;

Bu anket “SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE YEREL ÖĞELERİN KULLANIMI: BEYPAZARI ÖRNEĞİ” adlı teze veri toplamak amacıyla oluşturulmuştur. Görüşme formu aracılığı ile toplanacak veriler gizli tutulacak ve yalnızca araştırmanın amacı doğrultusunda kullanılacaktır. Sorulara vereceğiniz samimi cevaplar araştırmanın güvenilirliği ve amacına ulaşmasında önemli rol oynayacaktır. Çalışmaya katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

FATMA AKCAN

1.Bölüm: Kişisel Bilgiler

1-Cinsiyet : ()kız () erkek

2-Okul:

3-Sınıf/ Şube:

2.Bölüm:

1- Sosyal Bilgiler dersinde Beypazarı yerel değerleri sizce öğretilmeli midir?
Neden?

2- Beypazarı'nın tarihinde veya günümüzde okullarda sizlere öğretilbileceğini düşündüğünüz önemli kişiler kimlerdir?(Bunlar sanat, edebiyat, spor, siyaset, bilim vb. farklı alanlar olabilir) Hakkında neler biliyorsunuz?

3- Beypazarı'nın tarihinde veya günümüzde okullarda sizlere öğretilbileceğini düşündüğünüz önemli olaylar nelerdir? (Bunlar tarih, siyaset, ekonomi, kültürel, coğrafi, doğal afet vb. olaylar olabilir) Hakkında neler biliyorsunuz?

4- Beypazarı'nın tarihinde veya günümüzde okullarda sizlere öğretilbileceğini düşündüğünüz önemli mekânlar nerelerdir? (Tarihi, siyasi, ekonomi, kültürel, coğrafi alanlar olabilir) Hakkında neler biliyorsunuz?

5- Beypazarı'nın tarihinde veya günümüzde okullarda sizlere öğretilbileceğini düşündüğünüz önemli dönemler nelerdir? (Cumhuriyet, Osmanlı, Milli mücadele vb. alanlar olabilir) Hakkında neler biliyorsunuz?

EK- 4: Beypazarı'na İlişkin Görseller

Şekil 1: Alaaddin Camii- Çelik (2008)

Şekil 2: Gazi Gündüzalp Türbesi- Çelik (2008)

Şekil 3: Telkâri Sanatı- Çelik (2008)

Şekil4: İnözü Vadisi- Çelik (2008)

Şekil 5: Hıdırlık Tepesi- Takano (2008)

Şekil 6: Suluhan- Takano (2008)

ÖZGEÇMİŞ

Araştırmacı Fatma AKCAN 1991 yılında Ankara'nın Beypazarı ilçesinde dünyaya geldi. İlköğretimi Beypazarı Cumhuriyet İlköğretiminde, Ortaöğretimi Beypazarı N.K.V. Anadolu Lisesi'nde tamamladı. 2009 yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünü kazandı ve 2013 yılında mezun oldu. 2014 yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitimi Yüksek Lisans öğrenimine başladı. Araştırmacı özel bir kurumda 2015 yılında öğretmenliğe başlamış ve halen devam etmektedir.

